

VALSTYBINĖS KULTŪROS PAVELDO KOMISIJOS 2023 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

PATVIRTINTA
Valstybinės kultūros paveldo komisijos
2024 m. vasario 23 d. nutarimu Nr. N-4

Parengė
Valstybinės kultūros paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė
Kultūros paveldo apsaugos analizės grupė: vadovė Viktorija Gadeikienė,
vyriausieji specialistai Artūras Stepanovič, Artūras Bundonis, Agnė Pancerovaitė
ir viešojo administravimo specialistas Julius Markevičius

Vyresnysis patarėjas Rimantas Bitinas
Vyresnioji patarėja Alma Virginija Bačiulienė
Viešojo administravimo institucijos specialistės Jolita Šimelionienė,
Aurelija Aleškevičienė ir Iveta Gedvilaitė
Kalbos redaktorė Šarūnė Baronaitė
Maketo autorė Jolita Šimelionienė

TURINYS

IŽANGINIS ŽODIS

1	LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖ KULTŪROS PAVELDO KOMISIJA	5	3.3	UNESCO Pasaulio paveldo sąrašė esančių vertybių apsaugos vertinimas	59
2	PAGRINDINĖS PAVELDO KOMISIJOS VEIKLOS KRYPTYS	13	3.4	Tarptautinis bendradarbiavimas	60
3	PAVELDO KOMISIJOS 2023 METŲ VEIKLOS REZULTATAI	16	3.5	Kultūros paveldo aktualizavimas bei bendradarbiavimas ir ryšiai su kitomis institucijomis	61
3.1	Dalyvavimas formuojant ir įgyvendinant kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją	23	3.6	Kitų įstatymų numatytų funkcijų vykdymas	83
3.2	Išvadų teikimas Lietuvos Respublikos Seimui, Lietuvos Respublikos Prezidentui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir kitoms institucijoms	36	3.5	Paveldo komisijos viešoji komunikacija	85

PIEDAI

ĮŽANGINIS ŽODIS

2023-iaisiais baigėsi Valstybinės kultūros paveldo komisijos (toliau – Paveldo komisija) 7-osios kadencijos darbo metai. Kaip ir dera, tai – rezultatų ir brandos sezonas. Vykdydami savo patariamąsias, ekspertines funkcijas ir pareigas ne tik dalyvavome formuojant ir įgyvendinant kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją, teikėme išvadas Lietuvos Respublikos Seimui, Lietuvos Respublikos Prezidentui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir kitoms institucijoms. Atlikome reikšmingų darbų kultūros paveldo aktualizavimo srityje ir skleidėme gerosios praktikos formavimo galimybes, sukūrėme paveldo kokybės ir vertės ženklą „Paveldo DNR“, tikėdami, kad tai prasminga tradicija ateičiai. Paveldo politikos formuotojai ir valstybės institucijos turi būti pagalbininkai tiems, kurie išdrįsta žengti pirmąjį, bet patį svarbiausią žingsnį – pasiryžta atkurti ir surasti tai, kas pragmatiškai mąstantiesiems atrodo kaip beprotybė. Todėl reikšminga ir svarbu, jog apdovanojimų „Paveldo DNR“ renginį globojo Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda, o į ceremoniją susirinko paveldo valdytojai, bendruomenės, specialistai ir visų svarbiausių institucijų bei miestų lyderiai. Juk mūsų visų siekis, kad paveldo svarbą vienodai suvoktų visi šalies piliečiai. Pastebėdama ir vertindama kasdien kultūros paveldą puoselėjančius žmones, išskirdama sėkmingiausias iniciatyvas ir darbus, Paveldo komisija siekia kurti kitokį paveldo ir paveldotvarkos supratimą – tai ne rūpestis, o įkvepiantis bendrakūros vaizdinys. Kultūros paveldas – nėra problema, tai dovana iš praeities ir tvarus išteklius ateičiai. Jeigu paveldo nesunaikiname, o išsaugome, jis visuomet alsuoja užfiksuoto laiko ir vietos dvasia, verčių visuma, ko tiesiog negali turėti joks naujas objektas.

Paveldo komisija ypatingą dėmesį skiria Lietuvos regionams, nes jų vaidmuo paveldosaugoje yra itin svarbus. Išvažiuojamieji posėdžiai, tęstinis tyrimas apie savivaldybių veiklas kultūros paveldo apsaugos srityje, „Paveldo DNR“ veiklos – visa tai galimybė Paveldo komisijai kompleksiskai apžvelgti ir įvertinti savivaldybių veiklas kultūros paveldo apsaugos srityje. Šiek tiek daugiau nei ketvirtį amžiaus Paveldo komisijos kasmet atliekamas „Savivaldybių finansavimo ir veiklos kultūros paveldo apsaugos srityje“ vertinimas 2023 metais iš esmės atsinaujino ir tapo nauju „Paveldosauginiu savivaldybių indeksu“. Tai – novatoriškas, kompleksinis požiūris į duomenų rinkimą ir apdorojimą. Tikimės ir planuojame inicijuoti, kad indeksas taptų periodiniu reitingu – paveldosaugos

Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiگیlienė | J. Butrimaitės nuotr.

kultūrą ir tendencijas formuojančia jėga. Jeigu ankstesniuose tyrimuose visas dėmesys buvo sukonzentruotas tik į finansavimo apimčių vertinimą, o mažosios savivaldybės likdavo „nuskriaustos“, šiame tyrime yra rodiklių, pagal kuriuos mažosios savivaldybės pirmauja. Paveldosauginis savivaldybių indeksas kuria sveiką konkurenciją tarp savivaldybių, gali prisidėti prie stipresnių bendruomenių, didesnio pasitikėjimo valstybe ir savivaldybe, pilietiškumo puoselėjimo ir ekonominių rezultatų, pritraukiant turistus ar paskatinant gyventojus likti ir kurti savo gimtoje savivaldybėje.

Lietuvos Respublikos prezidentūroje įvykęs „Dvarų forumas“, kurio metu susitiko pagrindinės už Lietuvos dvarų situaciją atsakingos pusės – valstybinių institucijų ir savivaldybių atstovai, paveldo apsaugos specialistai ir patys dvarų savininkai bei valdytojai – dar vienas brandus Paveldo komisijos darbas ir puikaus bendradarbiavimo pavyzdys. „Dvarų forumo“ iniciatoriai – Lietuvos Respublikos Prezidento Švietimo, mokslo ir kultūros grupė kartu su Paveldo komisija. Tai dvejus metus trukusio intensyvaus ir tikslingo Paveldo komisijos darbo rezultatas, kurį lydėjo išvažiuojamieji posėdžiai, susitikimai su dvarų valdytojais, tyrimai, bendradarbiavimas su institucijomis, analitinis darbas ir duomenų apibendrinimas. Paveldo komisija yra ekspertinė ir patariamoji institucija, jos veikla ir sprendimai nėra imperatyvūs. Tačiau svarbu, kad per dvejus metus buvo išplėtotas diskursas tarp svarbiausių Lietuvos kultūros paveldo apsaugos politiką formuojančių ir administruojančių institucijų. Tikimės, kad minėti įvykiai, vykdomi darbai ir ateities planai paskatins reikalingus pokyčius, kurie iš esmės pagerins visos Lietuvos dvarų būklę ir tyrimų galimybes.

Projektinės veiklos Paveldo komisijai, kaip institucijai, ataskaitiniais metais suteikė daugiau lankstumo, galimybių vykdyti įvairią veiklą ir dirbti efektyviai. Metų pabaigoje įgyvendintas daugiau nei dvejus metus trukęs projektas „Lietuvos tarpukario modernizmo mokykla ir jos tęstinumo ženklai JAV“. Smagu, kad šis kultūros paveldo aktualizavimo projektas tapo tarsi platforma, kurioje dera Lietuvai reikšmingo paveldo politikos formavimo ir sklaidos aspektai. Įdomu, kad 2004 m. Paveldo komisija parengė sprendimą „Dėl Lietuvai reikšmingo nekilnojamojo kultūros paveldo, esančio užsienyje, atpažinimo principų ir kriterijų, kurie 2005 m. patvirtinti kultūros ministro, o 2018 m. sukurta duomenų bazė, kaip U-PAVELDO sklaidos priemonė. Per pastaruosius du metus atsitiko atvirkštinis reiškinys: mūsų projekto veikla dėl įvairių aplinkybių kiek išsiplėtė, buvo priimtas Paveldo komisijos sprendimas „Dėl Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo, esančio užsienyje, apsaugos politikos“. Ataskaitiniais metais įvyko reikšmingų pokyčių – JAV lietuvių bendruomenė patikslino svarbiausio išlikusio lietuviško paveldo Amerikoje sąrašą, kurio ekspertinį vertinimą atliko Paveldo komisija. Tikimasi greitu metu šį sąrašą su Užsienio reikalų ministerijos pagalba perduoti JAV institucijoms ir taip užtikrinti geresnę šių objektų apsaugą. Lietuvos paveldas užsienyje yra mažai tyrinėtas ir mažai žinomas ne tik Lietuvos piliečiams, gyvenantiems Lietuvoje, bet ir diasporos atstovams. Todėl pirmoji užduotis prieš pradėdant saugoti yra inventorizacija ir aprašymas. Paveldo komisija džiaugiasi sumanymais, kurie nelieka tik aprašyti dokumentuose, o įvyksta realybėje. Kultūros ministerija sudarė Lietuvai reikšmingo paveldo užsienyje darbo grupę, o ateityje bus kuriama strategija. Paveldo komisijos balsas įgauna svorį. Tačiau svarbiausia, kad visi lietuviai, tiek gyvenantys Lietuvoje, tiek kitose šalyse, atpažintų, saugotų ir didžiuotųsi savo kultūros paveldu, esančiu ne tik Lietuvoje, bet ir išsibarsčiusiame po visą pasaulį.

2023-iaisiais Paveldo komisija gali pasigirti ne tik pasiektų rezultatų gausa ir atradimais. Yra netikėtų ir nerimą keliančių įvykių. Lapkričio mėnesį Teisės aktų informacinėje sistemoje Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkė įregistravo Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimui atskaitingų ekspertinių-patariamųjų institucijų sistemos pertvarkos koncepcijos patvirtinimo“ projektą Nr. XIVP-3322 ir koncepciją (toliau – Koncepcija), kuria siūloma sujungti visas šiuo metu veikiančias ekspertines institucijas į Nacionalinę gerovės agentūrą. Nors projektas nebuvo pateiktas svarstyti Seimo plenariniame posėdyje, šis įvykis įsirėžė kaip netikėta ir nelaukta žinia. Paveldo komisija kaip ekspertinė institucija 2023 m. ne tik labai intensyviai dirbo, bet ir sistemingai siekė užsibrėžtų tikslų ir juos įgyvendino. Atsižvelgiant į rezultatus institucija išgyveno tikrą pakilimą. Po šios koncepcijos projekto paskelbimo, Paveldo komisija sulaukė didelio palaikymo iš organizacijų ir visuomenės. Tai patvirtino, kad turime nepriklausomos ir patikimos institucijos reputaciją, kuri yra svarbi tiek paveldui neabejingiems žmonėms, tiek įvairioms bendruomenėms ir organizacijoms, tiek pačioms valstybinėms institucijoms, kurių patarėjais esame.

Simboliška, jog besibaigiantys metai sutapo su mano, kaip pirmininkės, kadencijos pabaiga ir naujosios pradžia. 2023 m. gruodžio 23 d. Lietuvos Respublikos Seimas, vadovaudamasis Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymu ir Lietuvos Respublikos Seimo statutu bei atsižvelgdamas į Seimo Kultūros komiteto teikimą, „pritarė Valstybinės kultūros paveldo komisijos narės doc. dr. Vaidutės Ščiqlienės skyrimui šios komisijos pirmininke. Slapto balsavimo Seime metu už balsavo 92, prieš 2 ir susilaikė 7 Seimo nariai“. 2023 m. gruodžio 15 d. paskutiniame Paveldo komisijos metų posėdyje apžvelgėme, kokie ypatingai turiningi darbai buvo šie metai. Džiugina, kad į naujus rinkimus komisijoje buvau palydėta su didžiuliu komisijos narių, naujai išrinktų komisijos narių ir visos komandos palaikymu, tikėjimu ir pasitikėjimu. Tai yra viena svarbiausių paskatų tęsti pradėtus darbus. Todėl noriu padėkoti Valstybinei kultūros paveldo komisijai, jos nariams ir administracijos komandai. Kandidatuodama pirmą kartą tai vertinau, kaip ligi šiol neturėtas, tačiau labai svarbias patirtis. Siekdama antrosios kadencijos tai vertinu kitaip, kaip kolegialaus pasitikėjimo, rezultatų įvertinimo ir tikėjimo išraišką. Paveldo komisija – patarėja paveldo politiką įgyvendinančioms institucijoms. Ją sudaro 12 deleguotų ekspertų. 7-osios kadencijos darbas ir įvykiai parodė, jog esame svarbūs visuomenei, paveldo bendruomenėms ir paveldu besirūpinančioms institucijoms. Todėl Paveldo komisijos vardu noriu padėkoti visiems už palaikymą. Daugiausiai jėgų ir tikėjimo mums suteikia žinojimas, kad esame reikalingi žmonėms, kuriems rūpestis Lietuvos paveldu yra pašaukimas, profesija, aistra ir gyvenimas.

Pagarbiai, Vaidutė Ščiqlienė

Kokios yra Paveldo komisijos **stiprybės**?

1 LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖ KULTŪROS PAVELDO KOMISIJA

Paveldo komisija yra Lietuvos Respublikos Seimo (toliau – Seimas), Lietuvos Respublikos Prezidento (toliau – Respublikos Prezidentas) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Vyriausybė) ekspertė ir patarėja valstybinės kultūros paveldo apsaugos politikos, jos įgyvendinimo, vertinimo ir tobulinimo klausimais. Paveldo komisija yra Seimo įsteigta ir jam atskaitinga biudžetinė įstaiga.

Paveldo komisijos struktūrą ir veiklą reglamentuoja Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymas ir nuostatai, patvirtinti Paveldo komisijos 2018-09-28 sprendimu Nr. S-7(6.2.-224) „Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos nuostatų patvirtinimo“.

Paveldo komisiją sudaro 12 narių: 2 narius skiria ir atleidžia Respublikos Prezidentas, 4 narius – Seimas Kultūros komiteto teikimu, 4 narius – Ministras Pirmininkas kultūros ministro teikimu, 2 narius renka ir atšaukia įstatymų nustatyta tvarka įregistruotos asociacijos, kurių veikla susijusi su kultūros paveldo paieška, saugojimu ir propagavimu. Skiriant narius, gali būti atsižvelgiama į skirtingų kultūros paveldo apsaugos specialistų poreikį Paveldo komisijoje. Nariu gali būti skiriamas nepriekaištingos reputacijos asmuo, turintis aukštąjį universitetinį išsilavinimą ir 5 metų darbo patirtį kultūros paveldo apsaugos srityje. Nepriekaištingos reputacijos kriterijai atitinka Valstybės tarnybos įstatyme valstybės tarnautojams nustatytus kriterijus. Paveldo komisijos nariai skiriami (renkami) 4 metų kadencijai.

Institucijai vadovauja pirmininkas, kurio kandidatūrą kelia Paveldo komisijos nariai ir teikia Seimo Kultūros komitetui. Seimo Kultūros komiteto teikimu Paveldo komisijos pirmininką 4 metams skiria ir gali atleisti Seimas.

Nuo 2021 m. pilna sudėtimi veikė 7-osios kadencijos Paveldo komisija. Paveldo komisijos pirmininkė – menotyrininkė, kultūros paveldo tyrinėtoja ir ekspertė, doc. dr. Vaidutė Ščiglienė [1]. Nuo 2020-09-25 Paveldo komisijos pirmininko pavaduotoju paskirtas Paveldo komisijos narys Raimundas Balza [2].

Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė Seimo plenariniame posėdyje | Lietuvos Respublikos Seimo nuotr. (ekrano nuotrauka)

[1] 2023 m. gegužės 26 d. vykusiame posėdyje Paveldo komisijos nariai iškėlė doc. dr. Vaidutę Ščiglienę kandidatė į Paveldo komisijos pirmininkus antrajai kadencijai, o 2023 m. gruodžio 23 d. Seimo nutarimu Nr. XIV-2467 ji buvo paskirta komisijos pirmininke antrajai kadencijai.

[2] 2023-10-26 pavaduotojo pareigos pratęstos.

2023 m. įvyko Paveldo komisijos narių kaita, po kurios pradėjo veikti 8-osios kadencijos Paveldo komisija, kurią sudaro:

- Pirmininkė – doc. dr. Vaidutė Ščiglienė [3], menotyrininkė, kultūros paveldo apsaugos ekspertė.
- Pavaduotojas – Raimundas Balza [4], istorikas, paveldosaugininkas.

Nariai:

- Andrijana Filinaitė [5], paveldosaugininkė, kultūros ir politikos veikėja;
- Rimas Grigas [6], architektas, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistas-ekspertas;
- dr. Viltė Janušauskaitė [7], architektė, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistė-ekspertė;
- dr. Erika Kielė [8], Kultūros paveldo centro kultūros projektų vadovė, projekto FIXUS Mobilis vadovė, savanoriškos iniciatyvos „Heritas“ vadovė;
- doc. dr. Salvijus Kulevičius [9], istorikas;
- dr. Vaidas Petrulis [10], architektūros istorikas;
- dr. Dalė Puodžiukienė [11], menotyrininkė;
- Žilvinas Rinkšelis [12], istorikas, paveldosaugininkas, gidas;
- prof. dr. Kęstutis Zaleckis [13], architektas;
- Agnė Žilinskaitė [14], archeologė, Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto lektorė, Lietuvos archeologijos draugijos pirmininkė, Europos archeologų asociacijos narė.

Paveldo komisijos narių koliažas

[3] 2020-01-08 Ministro Pirmininko paskirta narė.

[4] 2019-10-10 Seimo paskirtas narys, 2023-10-26 Seimo paskirtas antrai kadencijai narys.

[5] 2021-04-27 Seimo paskirta narė.

[6] 2023-06-05 asociacijų išrinktas narys Rimas Grigas pakeitė Paveldo komisijos narę dr. Dalią Vasiliūnienę.

[7] 2020-01-08 Ministro Pirmininko paskirta narė.

[8] 2021-04-27 Seimo paskirta narė.

[9] 2019-12-11 Respublikos Prezidento paskirtas narys, 2023-12-04 Respublikos Prezidento paskirtas antrai kadencijai narys.

[10] 2022-07-25 Respublikos Prezidento paskirtas narys.

[11] 2020-01-08 Ministro Pirmininko paskirta narė.

[12] 2023-10-26 Seimo paskirtas narys Žilvinas Rinkšelis pakeitė Paveldo komisijos narį Augį Gučą.

[13] 2020-01-08 Ministro Pirmininko paskirtas narys.

[14] 2023-06-05 asociacijų išrinkta narė Agnė Žilinskaitė pakeitė Paveldo komisijos narę dr. Rūtą Kačkutę.

Dalyvavimas darbo grupėse, komisijose, tarybose

Paveldo komisijos nariai ir administracijos darbuotojai dirba Paveldo komisijos ar kitų institucijų sudarytose darbo grupėse. Prireikus spręsti tam tikrus specifinius klausimus papildomai pasikviečiami ir kiti ekspertai.

Paveldo komisija deleguoja savo atstovą (atstovus) į išorines, kitų institucijų sudarytas, darbo grupes.

Tarpinstitucines darbo grupes sudaro ir posėdžius organizuoja pati Paveldo komisija.

Vidinės darbo grupės yra sudaromos atsižvelgiant į nagrinėjamų klausimų problematiką ir paveldosaugos tendencijas. Per metus darbo grupių sąrašas gali kisti – gali būti sudaromos naujos darbo grupės, o nereikalingos, pavestas užduotis atlikusios darbo grupės, naikinamos.

Paveldo komisijos atstovų dalyvavimas kitų institucijų sudarytose darbo grupėse, komisijose ir tarybose

Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė dalyvavo šių darbo grupių ir tarybų veikloje:

UNESCO Pasaulio paveldo vietovės Vilniaus istorinio centro valdymo plano rengimo priežiūros grupėje.

UNESCO pasaulio paveldo vietovės Kuršių nerijos valdymo plano priežiūros grupėje.

Lietuvos nacionalinio komiteto „Pasaulio atmintis“ darbo grupėje.

Kultūros ministerijos darbo grupėje dėl Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo, esančio užsienyje, apsaugos politikos.

Kultūros ministerijos darbo grupėje dėl Pasaulio paveldo konvencijos nuostatų integravimo į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę.

Kultūros ministerijos tarpinstitucinėje darbo grupėje dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo keitimo projekto.

Aplinkos ministerijos Statybos kodekso koncepcijos rengimo darbo grupėje.

Žemės ūkio ministerijos Tautinio paveldo produktų taryboje.

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos (toliau – Kultūros paveldo departamentas) ekspertų grupėje, kuri vertina paraiškas dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų finansavimo iš Paveldotvarkos programai skirtų valstybės biudžeto lėšų.

Kultūros paveldo departamento Kilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimo darbų ir suvestinio išsaugojimo darbų duomenų sąrašo vertinimo darbo grupėje.

Paveldo komisijos pirmininko pavaduotojas Raimundas Balza dalyvavo Kernavės archeologinės vietovės, įrašytos į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą, valdymo plano priežiūros grupės veikloje ir Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato tarybos veikloje.

Kultūros paveldo departamento Nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimo sklaidos, atgaivinimo ir leidybos projektų paraiškų vertinimo ekspertų komisijoje Paveldo komisijos atstove deleguota ekspertė dr. Dalia Vasiliūnienė.

Paveldo komisijos tarpinstitucinės darbo grupės

Paveldo komisijos iniciatyva 2023 m. liepos 18 d. įvyko tarpinstitucinis pasitarimas, kuriame dalyvavo Paveldo komisijos darbo grupės, atsakingos už Lietuvai reikšmingo nekilnojamojo kultūros paveldo, esančio užsienyje, atpažinimo principų ir kriterijų keitimą, Kultūros ir Užsienio reikalų ministerijų atstovai, JAV lietuvių bendruomenės atstovas.

2023 metais įvyko 21 Paveldo komisijos sudarytų darbo grupių posėdis.

7-osios kadencijos Paveldo komisijos sudarytos vidinės darbo grupės:

- § Dėl Paveldotvarkos programos vertinimo.
- § Dėl kultūros paveldo apskaitos problemų.
- § Dėl kultūros paveldo tyrimų problemų.
- § Dėl UNESCO Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencijos įgyvendinimo.
- § Dėl dvarų sodybų apsaugos.
- § Dėl istorinės atminties įamžinimo ir pateikties nuostatų.
- § Dėl meno kūrinių architektūroje problemų.
- § Dėl Paveldo komisijos dalyvavimo viešojo intereso gynime.
- § Dėl Kultūros paveldo departamento veiklos vertinimo.
- § Dėl Lietuvai reikšmingo nekilnojamojo kultūros paveldo, esančio JAV, išsaugojimo.

2023 m. gruodžio 15 d. vykusio posėdžio metu buvo įvertintas Paveldo komisijos sudarytų darbo grupių poreikis ir sukurta nauja Paveldo komisijos darbo grupė „Dėl Savivaldybių paveldosauginio indekso“. Posėdžio metu panaikintos šios darbo grupės, kurios jau įvykdė visas joms skirtas užduotis ir šiuo metu nėra aktualu tęsti jų veiklą:

- § Dėl statybų Vilniaus baroko ansambliuose tyrimo.
- § Dėl kultūros paveldo atkūrimo sampratos.
- § Dėl Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 60 straipsnio keitimo.
- § Dėl paveldosaugos problemų Trakuose.
- § Dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo keitimo.
- § Dėl Kilnojamyjū kultūros vertybių apsaugos įstatymo keitimo.
- § Dėl Paveldo komisijos pranešimo Seimui.
- § Dėl apdovanojimų už kultūros paveldo puoselėjimą organizavimo.
- § Dėl Lietuvai reikšmingo nekilnojamojo kultūros paveldo, esančio užsienyje, atpažinimo principų ir kriterijų keitimo. Esant poreikiui šios darbo grupės gali būti sudarytos iš naujo.

Paveldo komisijos posėdis | Paveldo komisijos nuotr.

Paveldo komisijos nariai Rimas Grigas (kairėje), doc. dr. Salvijus Kulevičius (viduryje) ir dr. Dalė Puodžiukienė (dešinėje) išvažiuojamajame posėdyje Jonavos r. sav. | Paveldo komisijos nuotr.

Institucijos valdymas

Finansinė informacija

Paveldo komisijos veiklos finansavimą sudaro lėšos, gautos iš valstybės biudžeto ir projektinės lėšos. Pagrindinis Paveldo komisijos, vykdančios valstybinės kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos formavimo ir įgyvendinimo programą, finansavimo šaltinis buvo ir išlieka valstybės biudžeto lėšos. 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu Paveldo komisijai 2023 metams skirta 363,0 tūkst. Eur. Visi valstybės biudžeto asignavimai panaudoti pagal tikslinę paskirtį. Palyginti su 2022 m., 2023 m. asignavimai padidėjo 23 tūkst. eurų. Beveik visos šios lėšos yra skirtos žmogiškųjų išteklių veiklos užtikrinimui – darbo užmokesčiui, kitoms išlaidoms padengti lėšų lieka mažai. Mažų institucijų, tokių kaip Paveldo komisija, veiklos skirtingumą ir išskirtinumą atskleisti padeda projektinės lėšos.

2023 m. Paveldo komisija vykdė projektą „Lietuvos tarpukario modernizmo mokykla ir jos tęstinumo ženklai pasaulio žemėlapyje (duomenų bazės U-PAVELDAS aktualizavimas naujais naratyvais ir sklaida)“, kuriam dalį finansavimo (2 metams skirta 10 tūkst. Eur) skyrė Lietuvos kultūros taryba iš programos „Kultūros paveldas 2022-1“ lėšų. Taip pat 2023 metais Paveldo komisija vykdė projektą „Naratyvinių klipų ciklas ir interaktyvus renginys „Neatskleistas paveldo DNR“ bei sklaida“, kuriam dalį finansavimo (7 tūkst. Eur) skyrė Kultūros paveldo departamentas iš programos „Kultūra ir kūrybingumas“ lėšų.

Teisės aktai nustato, kad į Vyriausybei neatskaitingų įstaigų atstovų pasitarimus ir derybas dėl planuojamų asignavimų ir siekiamų rezultatų yra kviečiamos institucijos, tačiau Paveldo komisija į tokias derybas niekada nebuvo kviesta. Atsakingų institucijų dėmesys į šią problemą yra atkreiptas. 2023 m. rudenį Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė ir vyresnioji patarėja (finansų klausimais) Alma Bačiulienė dalyvavo Finansų ministerijos organizuotame pasitarime dėl 2024–2026 metais planuojamų asignavimų ir siekiamų rezultatų. Pasitarimo metu Paveldo komisijos pirmininkė pristatė ankstesniais metais pasiektus rezultatus ir panaudotus asignavimus vykdant įstaigos tęstinę veiklą, pateikė argumentus dėl papildomų lėšų poreikio 2024 m. Atkreipė dėmesį į šias problemas: sistemingai mažėjantį Paveldo komisijai skirtą finansavimą pareigybėms, Seimui atskaitingų institucijų statuso ir finansavimo problematiką, nors Paveldo komisijos veiklos rezultatai yra teigiami. Aukščiausios valdžios institucijos palaikė Paveldo komisijos prašymą dėl asignavimų didinimo 2024 m. Tai pirmas kartas, kai Paveldo komisijos veiklai buvo skirta ženkliai daugiau lėšų.

Institucijos valdymas

Vidaus kontrolė

2021 m. institucijoje buvo įdiegta vidaus kontrolės sistema.

Paveldo komisijos pirmininkė 2021 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. V2-6 „Dėl vidaus kontrolės sistemos diegimo darbo grupės sudarymo“ sudarė Vidaus kontrolės sistemos diegimo darbo grupę, kuri 2021 m. balandžio 28 d. parengė Paveldo komisijos vidaus kontrolės analizę. Atsižvelgdama į vidaus kontrolės analizės išvadas, Paveldo komisijos pirmininkė įsakymu patvirtino Rizikos veiksnius, turinčius įtakos Valstybinės kultūros paveldo komisijos veiklos tikslų pasiekimui bei Rizikos tikimybės ir poveikio Valstybinės kultūros paveldo komisijos veiklai vertinimo skales. 2021 m. liepos 13 d. Paveldo komisijos pirmininko įsakymu Nr. V-9 „Dėl Vidaus kontrolės įgyvendinimo Valstybinėje kultūros paveldo komisijoje tvarkos aprašo patvirtinimo“ buvo patvirtintas Vidaus kontrolės įgyvendinimo Valstybinėje kultūros paveldo komisijoje tvarkos aprašas ir jo priedai: Paveldo komisijos vidaus kontrolės politiką ir veiklą reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų sąrašas, Paveldo komisijos pirmininko įsakymų, vidaus tvarkos aprašų ir taisyklių bei kitų vidaus kontrolės sistemos dokumentų sąrašas, Rizikos veiksniai, turintys įtakos Paveldo komisijos veiklos tikslų pasiekimui.

Paveldo komisijos administracijos padalinių vedėjai stebėjo ir Paveldo komisijos pirmininkui teikdami ketvirčių ataskaitas nurodė pasireiškiančius rizikos veiksnius. Vėliau, pasikeitus Paveldo komisijos administracijos struktūrai ir atsižvelgus į struktūrinius pasikeitimus, buvo pakeistas rizikas fiksuojančių asmenų sąrašas.

2022 m. buvo pakeisti Rizikos veiksniai, turintys įtakos Paveldo komisijos veiklos tikslų pasiekimui bei Rizikos tikimybės ir poveikio Paveldo komisijos veiklai vertinimo skalės: kai kurių rizikos veiksmų buvo atsisakyta, buvo pakoreguotas kai kurių rizikos veiksmų lygmuo.

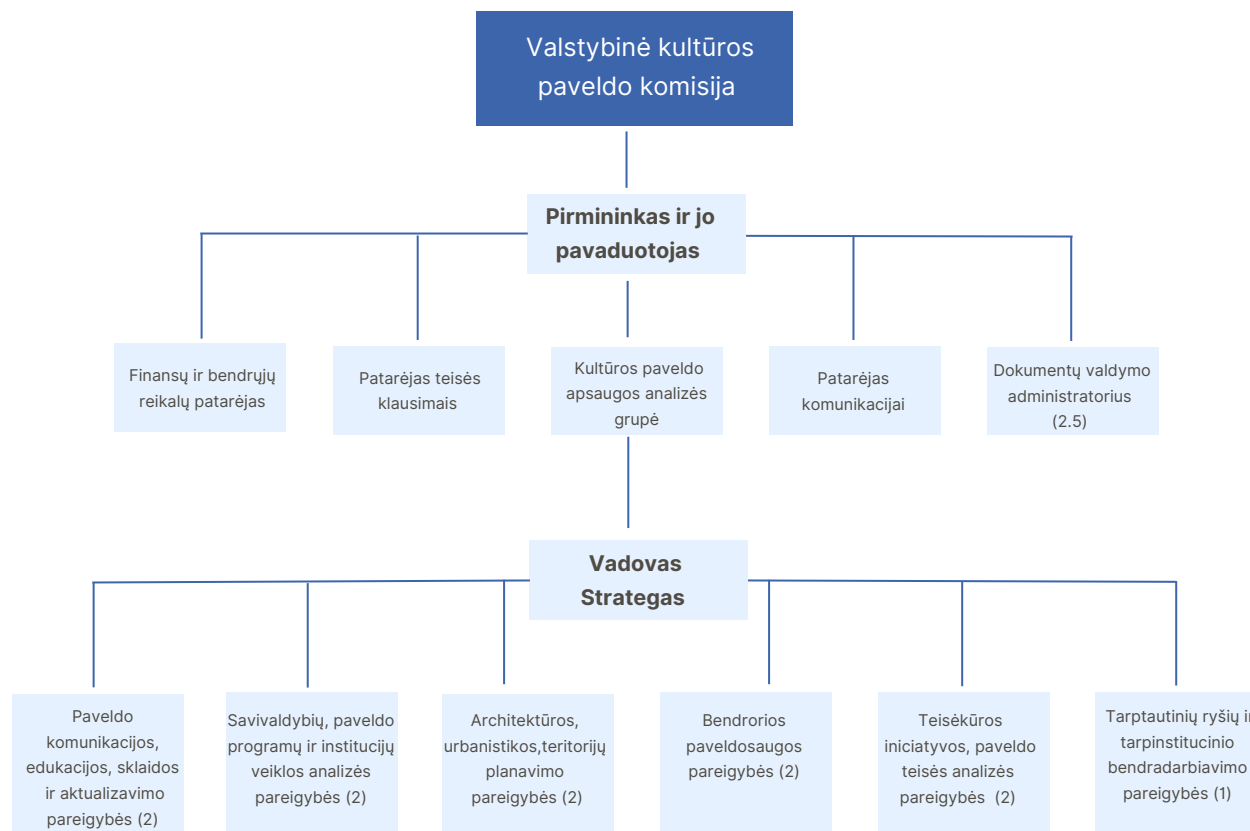
Kiekvienais metais yra atliekama Paveldo komisijos vidaus kontrolės analizė. Dokumente pateikiama informacija apie visus penkis vidaus kontrolės elementus, nurodomos kylančios problemos. Šioms problemoms spręsti priimamas veiksmų įgyvendinimo planas. Prie vidaus kontrolės analizės pateikiami įsivertinimo klausimynai: vidaus kontrolės aplinkos suvokimo ir įvertinimo klausimynas, kurį anonimiškai pildo visi darbuotojai, klausimynai, skirti įvertinti finansų kontrolę, kuriuos pildo už šią sritį atsakingas darbuotojas, rizikos valdymo vertinimo, informacijos ir komunikacijos vertinimo bei stebėsenos sistemos vertinimo klausimynai, kuriuos pildo už vidaus kontrolės sistemos priežiūrą atsakingas darbuotojas.

Vykdam patvirtintą Vidaus kontrolės analizėje nurodytų problemų sprendimo įgyvendinimo planą, kuriame numatyta 10 priemonių, 2023 m. buvo organizuoti susitikimai su darbuotojais. Susitikimų metu aptarta vidaus kontrolės analizė, įstaigos veikloje pastebėtos problemos ir siūlymai, kaip šias problemas spręsti.

Institucijos valdymas

Paveldo komisijos administracijos struktūra

2023 metais Paveldo komisijos administracijos struktūra nepakito, liko tokia, kokia buvo patvirtinta 2022 m. liepos 1 d., įsigaliojus Paveldo komisijos 2022 m. gegužės 6 d. nutarimui Nr. N-6 „Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos administracijos nuostatų bei struktūros patvirtinimo“. Paveldo komisijos administracijoje nuo 2023 metų kovo mėn. iki 2023 m. gegužės mėn. dirbo 14 darbuotojų: 1 valstybės pareigūnas, 7 valstybės tarnautojai ir 6 darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis. Nuo 2023 m. birželio mėn. pradžios iki 2023 metų pabaigos institucijoje dirbo 13 darbuotojų: 1 valstybės pareigūnas, 7 valstybės tarnautojai ir 5 darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis. **Faktinis ataskaitinio laikotarpio pareigybių skaičius – 11.**

Institucijos valdymas

Kultūros paveldo apsaugos analizės grupė:

- Vadovė – Viktorija Gadeikienė;
- Valstybės tarnautojai ir darbuotojai:
- Tatjana Andonova, viešojo administravimo specialistė (laikinais nedarba);
- Artūras Bundonis, vyriausiasis specialistas;
- Justina Gasiūnienė, vyriausioji specialistė (laikinais nedarba);
- Julius Markevičius, viešojo administravimo specialistas (laikinais pavaduojantis nesantį darbuotoją);
- Agnė Pancerovaitė, vyriausioji specialistė;
- Artūras Stepanovič, vyriausiasis specialistas.

Patarėjai:

- Alma Bačiulienė, vyresnioji patarėja (finansų ir bendrųjų reikalų klausimais);
- Rimantas Bitinas, vyresnysis patarėjas (teisės klausimais).

Viešojo administravimo institucijos specialistai:

- Aurelija Aleškevičienė, viešojo administravimo institucijos specialistė;
- Iveta Gedvilaitė, viešojo administravimo institucijos specialistė;
- Jolita Šimelionienė, viešojo administravimo institucijos specialistė.

Paveldo komisijos administracijoje nedidelė darbuotojų kaita, darbuotojai yra kompetentingi, dirba produktyviai ir organizuotai, todėl yra įvykdomos visos, teisės aktuose nustatytos privalomas vidaus administravimo funkcijos.

Paveldo komisijos nariai ir administracijos darbuotojai | Paveldo komisijos nuotr.

2 PAGRINDINĖS PAVELDO KOMISIJOS VEIKLOS KRYPTYS

Paveldo komisijos misija – teikiant ekspertinius siūlymus ir įžvalgas, bendradarbiaujant su institucijomis ir visuomene dalyvauti formuojant efektyvią integralią kultūros paveldo apsaugos valstybės politiką ir strategiją, siekiant užtikrinti Lietuvos kultūros paveldo apsaugą, naudojimą ir perdavimą ateities kartoms, išsaugoti šias vertybes, kaip autentiškas Lietuvos ir jos regionų istorijos, kultūros bei meno liudytojas bei valstybės tapatumo pamatą.

Veiklos tikslas – dalyvauti formuojant bendrą integralią Lietuvos kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją, plėtoti tarptautinius ryšius su kultūros paveldo srityje veikiančiomis užsienio organizacijomis, stiprinti visuomenės kultūrinę tapatybę skatinant ją aktyviai dalyvauti Lietuvos kultūros paveldo išsaugojimo procese.

Prioritetinės Paveldo komisijos veiklos kryptys yra nurodytos Paveldo komisijos 2023 m. veiklos plane.

Paveldosaugos problemos nagrinėjamos siekiant įvardinti įstatymų nesuderinamumo atvejus ir teikti siūlymus dėl teisės aktų tobulinimo bei aktualizuoti kultūros paveldą regionuose. 2023 m. Paveldo komisija teikė išvadas ir siūlymus valstybinės kultūros paveldo apsaugos politikos, jos įgyvendinimo, vertinimo ir tobulinimo klausimais. Išvados ir siūlymai buvo teikiami atsižvelgiant į 2023 m. veiklos plane numatytas svarstyti problemines temas ir į 2023 m. paveldosaugos aktualijas.

Paveldo komisijos nariai analizavo problemas, susijusias su Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymų įgyvendinimu ir tobulinimu, teikė siūlymus dėl įstatymų ir teisės aktų keitimo. Vertino UNESCO Pasaulio paveldo komitetui teikiamą periodinės pasaulio paveldo objektų Lietuvoje būklės ataskaitos projektą ir pateikė siūlymus. Analizavo ir vertino informaciją apie materialųjį ir nematerialųjį kultūros paveldą, teikė išvadas ir pasiūlymus dėl dvarų sodybų apsaugos, istorinės atminties įamžinimo, kultūros paveldo apsaugos politikos regionuose bei kitų klausimų. Už kultūros paveldo apsaugą, tvarkymą, žinių apie jį sklaidą paveldo puoselėtojams buvo įteikti apdovanojimai. Paveldo komisija vykdė Lietuvos kultūros tarybos iš dalies finansuotą projektą „Lietuvos tarpukario modernizmo mokykla ir jos tęstinumo ženklai pasaulio žemėlapyje (duomenų bazės U-PAVELDAS aktualizavimas naujais naratyvais ir sklaida)“.

Institucija nuolat vykde Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatyme nustatytus uždavinius ir funkcijas.

Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatyme įvardinti šie Paveldo komisijos **uždaviniai** ir jiems įgyvendinti numatytos **funkcijos**:

1 uždavinys

- dalyvauti rengiant kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją reglamentuojančių teisės aktų projektus ir stebėti, kaip jie įgyvendinami.

- Paveldo komisija konsultuoja ir (ar) teikia siūlymus Seimui, Respublikos Prezidentui, Vyriausybei, Kultūros ministerijai, Kultūros paveldo departamentui, savivaldybių institucijoms, įstaigoms, kitoms valstybės institucijoms kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos formavimo ir jų įgyvendinimo klausimais.
- Rengia įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su kultūros paveldo apsauga, projektus ir teikia išvadas ir siūlymus Seimui, Respublikos Prezidentui, Vyriausybei, Kultūros ministerijai, Kultūros paveldo departamentui ir kitoms valstybės institucijoms dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių kultūros paveldo apsaugą, projektų.

2 uždavinys

- teikti išvadas Seimui, Respublikos Prezidentui, Vyriausybei, Kultūros ministerijai, Kultūros paveldo departamentui, savivaldybių institucijoms, įstaigoms, kitoms valstybės institucijoms dėl kultūros paveldo apsaugos ir būklės.

- Paveldo komisija teikia išvadas ir siūlymus Seimui, Respublikos Prezidentui, Vyriausybei dėl kultūros paveldo apsaugos institucijų veiklos ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo gerinimo.
- Teikia išvadas Seimui, Respublikos Prezidentui, Vyriausybei, Kultūros ministerijai, Kultūros paveldo departamentui, savivaldybių institucijoms, kitoms valstybės institucijoms dėl kultūros paveldoapsaugos strategijos įgyvendinimo ir prioritetinio finansavimo.
- Teikia siūlymus Seimui, Respublikos Prezidentui, Vyriausybei dėl Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių, susijusių su kultūros paveldo apsauga, pasirašymo, ratifikavimo ir denonsavimo.
- Analizuoja ir vertina kultūros paveldo apsaugos tendencijas, jų ryšį su valstybės vykdoma kitų valdymo sričių politika.

2 uždavinys

- Vertina ir teikia išvadas dėl kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos įgyvendinimo programų ir dėl biudžeto lėšų, skirtų kultūros paveldo apsaugai, panaudojimo.
- Vertina kultūros paveldo apsaugos valstybinio administravimo funkcijas atliekančios institucijos metines veiklos ataskaitas ir savivaldybių institucijų, įstaigų veiklą kultūros paveldo apsaugos požiūriu.
- Svarsto ir aprobuoja siūlymus kultūros paveldo objektus ar vietas skelbti kultūros paminklais ar panaikinti jų apsaugą.
- Svarsto ir aprobuoja siūlymus nacionalinio reikšmingumo lygmens kultūros paveldo objektus ir vietas, kurie neskelbiami kultūros paminklais, skelbti valstybės saugomais ar panaikinti jų apsaugą.
- Svarsto ir aprobuoja siūlymus kilnojamąsias kultūros vertybes įrašyti į Kultūros vertybių registrą ar išbraukti iš jo.

Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatyme įvardinti šie Paveldo komisijos **uždaviniai** ir jiems įgyvendinti numatytos **funkcijos**:

3 uždavinys

- **aktualizuoti kultūros paveldą visuomenėje.**

- Paveldo komisija svarsto visuomenės keliamus klausimus dėl kultūros paveldo apsaugos.
- Teikia visuomenei informaciją apie Paveldo komisijos veiklą.

4 uždavinys

- **vertinti UNESCO Pasaulio paveldo komitetui teikiama periodines pasaulio paveldo objektų Lietuvoje būklės ataskaitas.**

5 uždavinys

- **bendradarbiauti su Lietuvos ir tarptautinėmis institucijomis sprendžiant aktualias kultūros paveldo problemas.**

- Paveldo komisija bendradarbiauja su kitų valstybių institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis kultūros paveldo apsaugos klausimais.

3 PAVELDO KOMISIJOS 2023 METŲ VEIKLOS REZULTATAI

Ataskaitiniu laikotarpiu Paveldo komisija veikė laikydamasi 2023–2025 m. strateginio veiklos plano ir 2023 m. veiklos plano. Su šiais dokumentais galima susipažinti institucijos interneto svetainėje <https://vkpk.lt/administracine-informacija/planavimo-dokumentai/>.

Žemiau pateikiama informacija pagal Vyriausybės patvirtinto Viešojo sektoriaus subjekto metinės veiklos ataskaitos, viešojo sektoriaus subjektų grupės metinės veiklos ataskaitos ir Vyriausybės veiklos ataskaitos rengimo tvarkos aprašo reikalavimus.

Veiklos tikslas – dalyvauti formuojant bendrą integralią Lietuvos kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją, plėtoti tarptautinius ryšius su kultūros paveldo srityje veikiančiomis užsienio organizacijomis, stiprinti visuomenės kultūrinę tapatybę ir skatinti aktyviai dalyvauti Lietuvos kultūros paveldo išsaugojimo procese.

Uždavinys – formuoti integralią su kitomis valdymo politikos sritimis susijusią kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją, siekti Lietuvoje esančių, į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą įrašytų kultūros paveldo vietovių apsaugos gerinimo, analizuoti ir vertinti informaciją apie kultūros paveldo būklę ir apsaugos tendencijas.

Priemonė: ekspertinės veiklos vykdymas, užtikrinimas, stebėseną ir sklaidą, bendradarbiaujant su valstybės ir savivaldybių institucijomis, įstaigomis, kitomis Lietuvos ir tarptautinėmis organizacijomis bei visuomene.

PAVELDO KOMISIJOS 2023 METŲ VEIKLOS REZULTATAI

1 lentelė.

Veiklos tikslo „dalyvauti formuojant bendrą integralią Lietuvos kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją, plėtoti tarptautinius ryšius su kultūros paveldo srityje veikiančiomis užsienio organizacijomis, stiprinti visuomenės kultūrinę tapatybę skatinant ją aktyviai dalyvauti Lietuvos kultūros paveldo išsaugojimo procese“ poveikio rodiklis

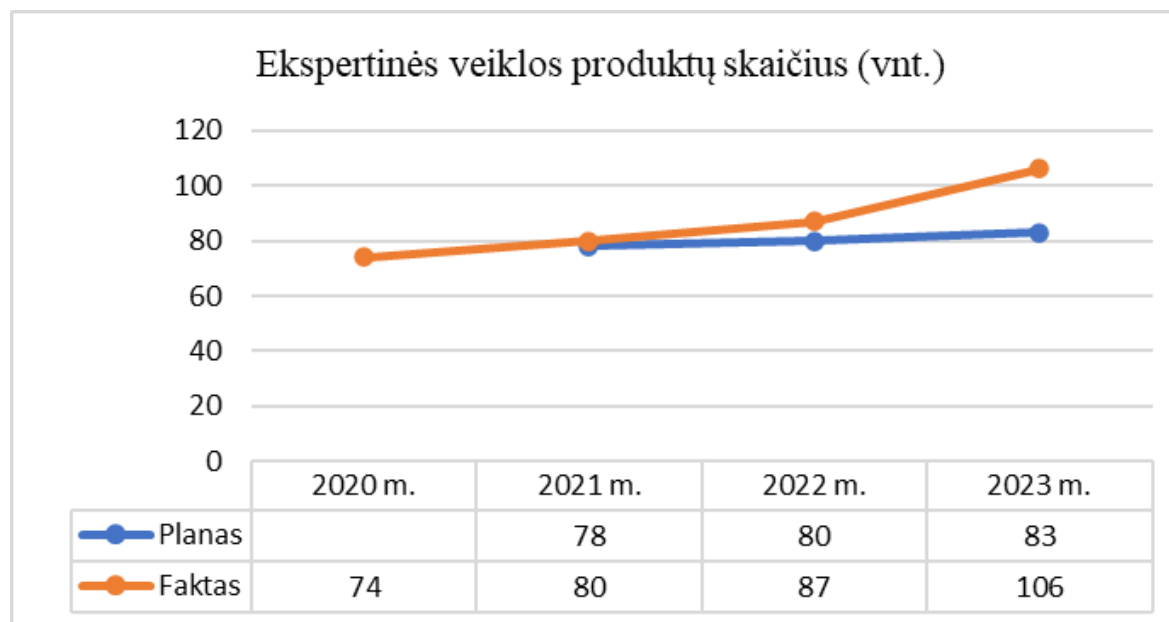
Poveikio rodiklis (matavimo vienetai)	Pradinė poveikio rodiklio reikšmė (2020)	Faktinės poveikio rodiklio reikšmės			Siektina poveikio rodiklio reikšmė (2023 metai)	Nacionaliniame pažangos plane nustatytos siektinos poveikio rodiklio reikšmės	
		2021 metai	2022 metai	2023 metai		2025 metai	2030 metai
1	2	3	4	5	6	7	8
R-08-001-11-01-01 (Ekspertinės veiklos produktų skaičius (vnt.))	74	78	80	106	83		

Duomenų šaltinis: Paveldo komisijos elektroninė dokumentų valdymo sistema, Teisės aktų registras, Teisės aktų informacinė sistema, posėdžių rengimo dokumentai, viešosios komunikacijos monitoringas.

PAVELDO KOMISIJOS 2023 METŲ VEIKLOS REZULTATAI

1 paveikslas.

Ekspertinės veiklos produktų skaičius

Duomenų šaltinis: Paveldo komisijos elektroninė dokumentų valdymo sistema, Teisės aktų registras, Teisės aktų informacinė sistema, posėdžių rengimo dokumentai, viešosios komunikacijos monitoringas.

Programos tikslo vertinimo rodiklis veikia nuo 2021 m. Ekspertinės veiklos produktų skaičius yra bendras sprendimų, nutarimų, išvadų dėl teisės aktų tobulinimo, posėdžių, raštų Seimui, Respublikos Prezidentui, Vyriausybei, renginių, skirtų kultūros paveldo apsaugos strategijos formavimui, tarptautinių renginių ir sklaidos pranešimų skaičius (vnt.).

2 lentelė.

Valstybės veiklos srityse įgyvendinamos programos, pažangos ir tęstinės veiklos uždaviniai, jų asignavimai ir kitos lėšos bei poveikio rodikliai.

Valstybės veiklos sritis, programos, pažangos arba tęstinės veiklos uždavinio, poveikio rodiklio kodas	Valstybės veiklos sritis, programos, pažangos arba tęstinės veiklos uždavinio, poveikio rodiklio pavadinimas	Asignavimai ir kitos lėšos (tūkst. Eur)				Poveikio rodiklių reikšmės						
		Planas (įskaitant patikslinimus)	Vykdymas	Plano įvykdymo proc.	Vykdymas nuo pažangos uždavinio įgyvendinimo pradžios	Faktinė poveikio rodiklio reikšmė		Siektina poveikio rodiklio reikšmė	Faktinė poveikio rodiklio reikšmė	Poveikio rodiklio pasiekimo proc.	Siektina poveikio rodiklio reikšmė	
						2021 metais	2022 metais				2023 metais	2023 metais
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
08	KULTŪROS VEIKLOS SRITIS											
08-001	Valstybinės kultūros paveldo komisijos valdymo programa											
08-001-11-01-01 (T)	Tęstinės veiklos uždavinys: formuoti integralią, su kitomis valdymo politikos sritimis susijusią, kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją, siekti Lietuvoje esančių, į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą įrašytų kultūros paveldo vietovių apsaugos gerinimo, analizuoti ir vertinti informaciją apie kultūros paveldo būklę ir apsaugos tendencijas											
R-08-001-11-01-01	Poveikio rodiklis: ekspertinės veiklos produktų skaičius (vnt.)					78	80	83	106	127,7		

1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas, iš viso										
iš jo:										
1.1. valstybės biudžeto lėšos	363.0	363.0	100 proc.							
1.2. bendrojo finansavimo lėšos										
1.3. Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos										
1.4. pajamų įmokos ir kitos pajamos										
2. Kiti šaltiniai, išskyrus valstybės valdomų įmonių lėšas ir valstybės kontroliuojamų viešųjų įstaigų lėšas (Europos Sąjungos finansinė parama projektams įgyvendinti ir kitos teisėtai gautos lėšos, nurodant atskirus šaltinius)										
2.1. Lietuvos kultūros tarybos programa „Kultūros paveldas 2022-1“	5.0	5.0	100 proc.							
2.2. Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos programa „Kultūra ir kūrybingumas“	7.0	7.0	100 proc					106	127,7	
3. Valstybės valdomų įmonių lėšos										
4. Valstybės kontroliuojamų viešųjų įstaigų lėšos										
Iš viso 08 valstybės veiklos sričiai	375.0	375.0	100 proc.							

Duomenų šaltinis: Paveldo komisijos elektroninė dokumentų valdymo sistema, Teisės aktų registras, Teisės aktų informacinė sistema, posėdžių rengimo dokumentai, viešosios komunikacijos monitoringas.

18 POSĖDŽIŲ

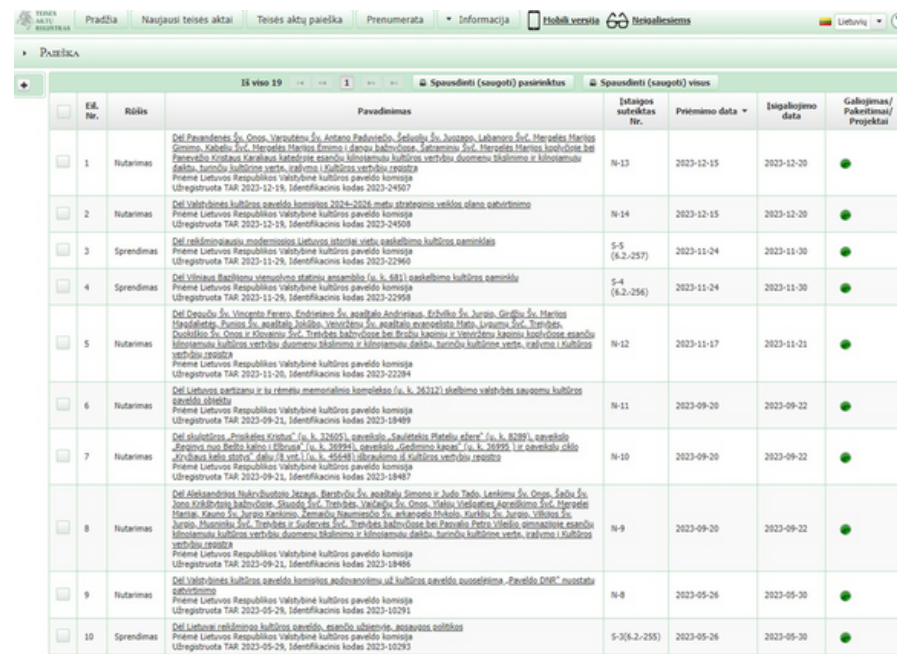
Vadovaujantis Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymo 7 straipsnio 1–2 dalimis ir Paveldo komisijos nuostatų 26 p., 2023 m. įvyko 13 viešų posėdžių (iš jų 2 išvažiuojamieji posėdžiai – į Verkių dvaro sodybą ir kitus kultūros paveldo objektus, susijusiais su apdovanojimais „Paveldo DNR“) ir 5 nevieši Paveldo komisijos posėdžiai. Buvo priimti 5 Paveldo komisijos sprendimai ir 14 nutarimų.

5 sprendimai **14** nutarimų

- Paveldo komisijos 2023-01-27 sprendimas Nr. S-1(6.2.-253) „Dėl nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektų apsaugos problemų“.
- Paveldo komisijos 2023-04-28 sprendimas Nr. S-2(6.2.-254) „Dėl Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos 2022 metų veiklos ataskaitos“.
- Paveldo komisijos 2023-05-26 sprendimas Nr. S-3(6.2.-255) „Dėl Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo, esančio užsienyje, apsaugos politikos“.
- Paveldo komisijos 2023-11-24 sprendimas Nr. S-4(6.2.-256) „Dėl Vilniaus Bazilijonų vienuolyno statinių ansamblio (u. k. 681) paskelbimo kultūros paminklu“.
- Paveldo komisijos 2023-11-24 sprendimas Nr. S-5(6.2.-257) „Dėl reikšmingiausių moderniosios Lietuvos istorijai vietų paskelbimo kultūros paminklais“.
- 7 nutarimai „Dėl kilnojamųjų kultūros vertybių, registruotų Kultūros vertybių registre kaip nekilnojamosios, duomenų tikslinimo ir kilnojamųjų daiktų, turinčių kultūrinę vertę, įrašymo į Kultūros vertybių registrą“ (iš viso dėl 505 vertybių).
- Paveldo komisijos 2023-09-20 nutarimas Nr. N-10 „Dėl skulptūros „Prisikėlęs Kristus“ (u. k. 32605), paveikslo „Saulėtekis Platelių ežere“ (u. k. 8289), paveikslo „Reginys nuo Bešto kalno į Elbrusą“ (u. k. 36994), paveikslo „Gedimino kapas“ (u. k. 36995) ir paveikslų ciklo „Kryžiaus kelio stotys“ dalių (8 vnt.) (u. k. 45648) išbraukimo iš Kultūros vertybių registro“.
- Paveldo komisijos 2023-02-24 nutarimas Nr. N-2 „Dėl nuomojamų namų komplekso (u. k. 45361), esančio Vilniuje, J. Basanavičiaus g. 16, 16a skelbimo valstybės saugomu kultūros paveldo objektu“.
- Paveldo komisijos 2023-02-24 nutarimas Nr. N-3 „Dėl Vilniaus Didžiosios sinagogos ir mikvių pastato liekanų komplekso (u. k. 44458), esančio Vilniuje, Žydų g. 5, 7 skelbimo valstybės saugomu kultūros paveldo objektu“.
- Paveldo komisijos 2023-09-20 nutarimas Nr. N-11 „Dėl Lietuvos partizanų ir jų rėmėjų memorialinio komplekso (u. k. 36312) skelbimo valstybės saugomu kultūros paveldo objektu“.

- Paveldo komisijos 2023-02-24 nutarimas Nr. N-5 „Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2022 metų veiklos ataskaitos patvirtinimo“.
- Paveldo komisijos 2023-05-26 nutarimas Nr. N-8 „Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos apdovanojimų už kultūros paveldo puoselėjimą „Paveldo DNR“ nuostatų patvirtinimo“.
- Paveldo komisijos 2023-12-15 nutarimas Nr. 14 „Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2024–2026 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“.

2023 m. Paveldo komisija nagrinėjo klausimus, susijusius su kultūros paveldo apsaugos politika ir strategija. Teikė rekomendacijas Seimo Kultūros komitetui, Seimo Ateities komitetui, Respublikos Prezidentui, Vyriausybei, Kultūros ministerijai, Aplinkos ministerijai, Susisiekimo ministerijai, Lietuvos nacionalinei UNESCO komisijai, Kultūros paveldo departamentui, savivaldybėms ir kitiems subjektams.

ESL Nr.	Rūšis	Pavadinimas	Ištapas suteiktas Nr.	Prėmimo data	Išgaliojimo data	Gabojimas/Pakeitimas/Projektai
1	Nutarimas	Dėl Pavardenės šv. Onos, Viraudėnų šv. Antano Padarvėlio, Jelsavų šv. Justapio, Labanora šv. Mercedės Marijos Simon, Labanora šv. Hieronimo Marijos Simon ir Jono bažnyčių, Sėdėnų šv. Hieronimo Marijos Joniūnų bei Pavėlybių Kristaus Karaliaus katedrale esančių kilnojamųjų kultūros vertybių duomenų sklaidimo ir kilnojamųjų daiktų suruošimo kultūrinėje vietoje, sąrašymo ir kultūrinės vertybių apsaugos priemonių patvirtinimo	N-13	2023-12-15	2023-12-30	●
2	Nutarimas	Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2024–2026 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo	N-14	2023-12-15	2023-12-30	●
3	Sprendimas	Dėl reikšmingiausių moderniosios Lietuvos istorijos vietų apsauginio kultūros pamonišės priemonių patvirtinimo	S-5 (6.2-257)	2023-11-24	2023-11-30	●
4	Sprendimas	Dėl Vilniaus Respublikos valstybinio istorijos pamonišės (u. k. 681) reikšmingos kultūros pamonišės priemonių patvirtinimo	S-4 (6.2-254)	2023-11-24	2023-11-30	●
5	Nutarimas	Dėl Dėgėnų šv. Vincenco Ferero, Endrišaus šv. apaštalo Andriejaus, Ertybių šv. Jurgio, Girulių šv. Marijos, Iškalybių, Jono šv. Marijos, Jėkabių, Vėtrėnų šv. apaštalo Matijaus, Lėvonių šv. Trejybės, Pūkliškių, Oronų ir Kėpėnų šv. Trejybės bažnyčių bei Kėpėnų ir Vėtrėnų kapinių koplyčių esančių kilnojamųjų kultūros vertybių duomenų sklaidimo ir kilnojamųjų daiktų suruošimo kultūrinėje vietoje, sąrašymo ir kultūrinės vertybių apsaugos priemonių patvirtinimo	N-12	2023-11-17	2023-11-21	●
6	Nutarimas	Dėl Lietuvos partizanų ir jų rėmėjų memorialinio komplekso (u. k. 26327) stebėjimo priemonių patvirtinimo	N-11	2023-09-20	2023-09-22	●
7	Nutarimas	Dėl „Lietuvos Partizanų Kraštas“ (u. k. 24263), „Lietuvos Partizanų Partizanų Kraštas“ (u. k. 52291), „Lietuvos Partizanų Kraštas“ (u. k. 52292), „Lietuvos Partizanų Kraštas“ (u. k. 52293) ir „Lietuvos Partizanų Kraštas“ (u. k. 52294) istorinio kultūros pamonišės priemonių patvirtinimo	N-10	2023-09-20	2023-09-22	●
8	Nutarimas	Dėl Aleksandros Mukrušvutės Jėzau, Barabūšų šv. apaštalo Simono ir Judo Tado, Lenkimo šv. Onos, Sėdų šv. Jono ir Šėdėnų bažnyčių, Skuodų šv. Trejybės, Vėlybių šv. Onos, Vėlybių, Vėlybių, Vėlybių šv. Hieronimo Marijos, Jono šv. Jurgio, Kėpėnų, Kėpėnų, Kėpėnų šv. Jurgio, Vėlybių šv. Jurgio, Pūkliškių šv. Trejybės ir Sėdėnų šv. Trejybės bažnyčių bei Pavėlybių Petrus Vileldis, demontuojamų esančių kilnojamųjų kultūros vertybių duomenų sklaidimo ir kilnojamųjų daiktų suruošimo kultūrinėje vietoje, sąrašymo ir kultūrinės vertybių apsaugos priemonių patvirtinimo	N-9	2023-09-20	2023-09-22	●
9	Nutarimas	Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos apdovanojimų už kultūros paveldo puoselėjimą „Paveldo DNR“ nuostatų patvirtinimo	N-8	2023-05-26	2023-05-30	●
10	Sprendimas	Dėl Lietuvos reikšmingos kultūros pamonišės, esančios užsienyje, apsauginio kultūros pamonišės priemonių patvirtinimo	S-3(K.2-255)	2023-05-26	2023-05-30	●

2023 m. Paveldo komisijos priimtų teisės aktų dalis Teisės aktų registre (ekrano nuotrauka) | Paveldo komisijos nuotr.

3.1 Dalyvavimas formuojant ir įgyvendinant kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją

PAVELDO KOMISIJOS SPRENDIMAI

Vadovaujantis Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymo 7 straipsnio 4 dalimi, Paveldo komisija priima sprendimus dėl kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos problemų. Tai aukščiausias Paveldo komisijos priimamas teisės aktas, kuriame nurodomos kultūros paveldo apsaugos proceso spragos ir pateikiami siūlymai joms pašalinti. Šis dokumentas rengiamas išsamiai išanalizavus probleminę situaciją ir po diskusijų su interesuotomis institucijomis. Tai yra visos komisijos darbo rezultatas.

Tam, kad būtų priimti efektyvūs sprendimai, būtinas nuoseklus ir betarpiškas nagrinėjamos problemos aktualizavimas, veiksmų skatinimas ir jų derinimas su institucijomis.

2023 m. labiausiai aktualizuoti ir pasiekti reikšmingiausių rezultatų pavyko dėl Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo, esančio užsienyje, apsaugos politikos. Paveldo komisijos parengto sprendimo įgyvendinimas vyksta sparčiai, institucijos geranoriškai ir aktyviai dalyvauja sprendžiamoms nurodytoms problemoms.

SPRENDIMAS: Dėl nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektų apsaugos problemų

Paveldo komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 13 punktu, 2021–2022 m. tyrė dviejuose nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektuose – Vilniaus misionierių vienuolyno statinių ansamblyje (u. k. 761) ir Vilniaus Šv. apaštalo Pilypo ir Jokūbo bažnyčios, dominikonų vienuolyno ansamblio ir Šv. Jokūbo ligoninės statinių komplekse (u. k. 1073) – vykdytą privatizavimo ir plėtros procesą, vertino paveldo apsaugos institucijų priimtus sprendimus, apsaugos reglamentų veikimą, atliktus tyrimus, teritorijų planavimą, architektūrinius konkursus ir viešojo intereso gynimo sąlygas [15]. Šių dviejų atvejų tyrimas atskleidė šias sistemines ir pasikartojančias problemas:

[15] Statybų Vilniaus baroko ansambliuose tyrimas. Tyrimo ataskaita [interaktyvus], Paveldo komisijos nariai: doc. dr. Vaidutė Ščiglienė, dr. Viltė Janušauskaitė, dr. Dalia Vasiliūnienė, Andrijana Filinaitė, Augis Gučas (buvusi Paveldo komisijos narė Jūratė Markevičienė sudarė tyrimo metodologiją), tyrimus vertino ekspertės architektės Asta Prikockienė ir Giedrė Filipavičienė, talkino Paveldo komisijos Paveldosaugos ir strateginio planavimo skyriaus vedėja Viktorija Gadeikienė ir Teisinio koordinavimo skyriaus vedėjas Rimantas Bitinas (informaciją rinko Paveldosaugos ir strateginio planavimo skyriaus vyriausiasis specialistas Gytis Oržikauskas), 2022 [žiūrėta 2023 m. sausio 1 d.]. Prieiga per internetą: <<https://vkpk.lt/veikla/tyrimai/>.

1. Po privatizacijos keičiamų paveldosaugos reikalavimų problema. Kultūros paveldo objektų privatizavimo metu asmenys supažindinami su šioms objektams taikomais paveldosauginiais reikalavimais, tačiau po privatizacijos, naujų savininkų pageidavimu, nustatyti reikalavimai keičiami jiems palankiais. Aiškinantis privatizavimo aplinkybes buvę vieši privatizavimo dokumentai tampa nebeprieinami už paveldo apsaugą atsakingoms valstybinėms institucijoms.

2. Paveldo taikomųjų tyrimų ir ekspertizių problemos. Lietuvoje prieš planuojant ūkinę veiklą kultūros paveldo objektuose ar jų teritorijose teisės aktai nereglamentuoja būtinų tyrimų rūšių ir apimties. Prieš privatizavimą ir projektavimą nėra atliekami nešališki taikomieji ir moksliniai tyrimai, kuriuose būtų visapusiškai atskleidžiama paveldo objekto vertė ir jo reikšmė urbanistinėje aplinkoje. Nereglamentuojami urbanistiniai, kraštovaizdžio ir panašūs tyrimai, nėra išplėtoti jų metodika. Tvarkybos darbų projektų sprendiniams pagrįsti atliekami ardomieji tyrimai, bet jie neturi įtakos objekto aplinkos ir tūrinės-erdvinės struktūros išsaugojimui. Priimant sprendimus dažnai nesivadovaujama jau atliktų tyrimų išvadomis arba jos pernelyg laisvai interpretuojamos. Dokumentuose deklaruojama, jog paisoma paveldosaugos reikalavimų, bet realiai projektuojami jiems prieštaraujantys, vystytojui naudingi sprendiniai. Tyrimai nekoreliuoja tarpusavyje ir atliekami per vėlai – kartu su projektavimo darbais ir netgi taikantis prie pastarųjų. Paveldosaugos specialioji ekspertizė tampa formalumu, ji nėra orientuota į esmę. ICOMOS Lietuvos nacionalinio komiteto ekspertizė neturi teisinės galios Lietuvos Respublikos paveldosaugos teisinėje sistemoje. Taikomieji paveldo tyrimai ir paveldosaugos ekspertizės finansuojami privačiomis investuotojo lėšomis, todėl egzistuoja galimybė paveikti jų rezultatus. Jau atliktų tyrimų medžiaga nėra sisteminama, recenzuojama ir viešai pasiekama.

3. Vertinimo tarybų sprendimų problemos. Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybose vertingųjų savybių ir apibrėžtų teritorijos ribų plano patikslinimai vyksta objektų teritorijoje statybas projektuojančių subjektų prašymu, atsižvelgiant į jų poreikius. Nedideli, smulkūs sprendimai priimami ilgaus laiko intervalais, neretai vis kitos sudėties vertinimo tarybos narių. Šiomis nedidelėmis, bet nuosekliai vykdomomis procedūromis ilgainiui esmingai pakeičiama urbanistinė ir architektūrinė paveldo objekto visumos koncepcija, o pakeitimų visuma nulemia reikšmingus paveldo verčių praradimus. Pastebimi nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybų darbo tvarkos trūkumai: po teritorijų padalijimų skirtingo reikšmingumo lygmens paveldo objektų klausimai svarstomi skirtingose vertinimo tarybose, su medžiaga tarybų nariai būna supažindinami posėdžių išvakarėse arba jų metu, medžiaga pateikiama nepilnos apimties, todėl tikėtina, kad sprendimai priimami nepakankamai įsigilinus. Tarybų veikloje kartais dalyvauja specialistai, susiję su svarstomais projektais.

4. Teisinių sprendinių deklaravimo ir procesinių veiksmyų neatitikimo problema. Sisteminiai neatitikimai tarp deklaruojamų, teisės aktus atitinkančių formuluočių ir jų esmės neatitinkančių, realių rezultatų, taip pat nurodymai vadovautis prieštaraujančiais vienas kitam dokumentais sukuria apgaulingą reikalavimų laikymosi regimybę ir pagrindą manipuliacijoms. Formaliai saugikliai yra įvardijami, o jų išpildymas selektyvus, besiremiantis subjektyvia interpretacija.

5. Teritorijų planavimo problemos. Abiem nagrinėjais atvejais teritorijų padalinimo procedūros atliktos tose teritorijose statybas numačiusių bendrovių iniciatyva ir atitiko jų interesus. Teritorijų planavimo dokumentai, detaliojo plano sprendinių koregavimas taip pat buvo vykdomi bendrovių užsakymu. Remiantis specialiojo plano, kitu atveju – detaliojo plano reglamentais, nuo vienuolynų atskirtuose gretimuose sklypuose buvo sudarytos sąlygos intensyviai daugiaaukštei statybai. Nors Misionierių ansamblio teritorijai (UNESCO Pasaulio paveldo sąrašė esančios vietovės – Vilniaus istorinio centro teritorijoje), galiojo griežti paveldosauginiai apribojimai – naujų pastatų statyba čia nebuvo numatoma, praktikoje tai jos neapsaugojo nuo užstatymo (2015 m. buvo patvirtinta specialiojo plano sprendinių viršenybė Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamentui).

6. Architektūrinių konkursų ir statybų įgyvendinimo problemos. Projektuojanti architektų bendruomenė, Vilniaus m. savivaldybės ir valstybės institucijų specialistai, dalyvaudami konkursų procesuose, nepakankamai atsakingai, formaliai žvelgia į paveldosaugos reikalavimus. Skelbiamuose architektūriniuose konkursuose pateikiami paveldosauginiai reikalavimai yra nekonkretūs, neaiškūs. Vėliau, iškilus prieštaravimams tarp projekto vystytojų ir paveldosaugos atstovų, siekiant rasti kompromisą tarp verslo ir viešojo intereso, paprastai atsisakoma dalies nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, kompleksų ar vietovių vertingųjų savybių išsaugojimo – paveldo vertė aukojama didesnei projektuojamų statybų fizinei apimčiai. Vilniaus miesto teritorijos bendrojo plano Vilniaus senamiesčio apžvalgos kontroliniai taškai ir kultūros paveldo ansamblių, kompleksų, vietovių vertinimo tarybų aktų nuostatos nesuteikia tinkamų gairių sėkmingam projektavimui istorinėje Vilniaus miesto aplinkoje.

7. Viešojo intereso gynimo problema. Abiem atvejais miesto visuomenė, nevyriausybinės organizacijos ir profesionalų bendruomenės nepritarė numatytiems plėtros projektams ir juos kritikavo, tačiau vienu atveju visuomenės pastangos jokių rezultatų nedavė, kitu – paveldosaugos požiūriu itin agresyvūs projektiniai pasiūlymai buvo pakeisti priimtinesniais, kurių galutinis rezultatas dar nežinomas. Nagrinėtuose procesuose stebimas investuotojų interesų prioritetas ir kultūros paveldą ginančios pilietinės visuomenės nuomonės ignoravimas.

Vilniaus misionierių vienuolyno statinių ansamblis (u. k. 761) | S. Dojankevičiūtės nuotr.

Matydama pavojų nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektų ir saugomų miestų teritorijų (tarp jų ir Vilniaus istorinio centro) vertės išsaugojimui, Paveldo komisija siūlė:

1. Finansų ministerijai ir Valstybės įmonei Turto bankui:

1.1. Keisti vyraujantį paveldo objektų privatizavimo tikslą ir nuostatas. Valstybei ar savivaldybėms priklausančių parduodamų nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektų (ir statinių, esančių tų objektų teritorijose, miestų senamiesčiuose) finansinę vertę ir panaudos sąlygas nustatyti atsižvelgiant į tai vietai taikomus paveldosaugos reikalavimus. Pagrindinis ruošiamo sandorio tikslas turėtų būti ne trumpalaikis ekonominis interesas – vienkartinė finansinė nauda, o paveldosaugos požiūriu sėkmingas objekto pritaikymas ir panaudojimas.

1.2. Nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektų (ir statinių, esančių tų objektų teritorijose, miestų senamiesčiuose) paveldosaugos reikalavimus nustatyti pagal nešališkus taikomuosius ir mokslinius tyrimus, atliktus prieš parengiant privatizavimo dokumentus. Šių objektų pritaikymo ir panaudojimo galimybes prieš privatizavimą ar vėliau, parduodant kitam turto valdytojui, apsvarstyti su kultūros paveldo apsaugos specialistais ir paviešinti visuomenės informavimo priemonėse.

1.3. Užtikrinti, kad po sandorio pasirašymo kultūros paveldo objektų privatizavimo dokumentai būtų prieinami atsakingoms paveldosaugos institucijoms.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Kultūros ministerijai ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai didinti valstybės finansuojamų paveldosaugos tyrimų dalį. Nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektuose (ir statiniuose, esančiuose tų objektų teritorijose, miestų senamiesčiuose) planuojant ūkinę veiklą ir plėtrą, atlikti nešališkus tyrimus valstybės lėšomis, nustatant objektų vertingąsias savybes, teritorijos ribas, urbanistinę ir kraštovaizdžio vertę. Šių tyrimų pagrindu patikslinti Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos aktus, suformuluoti aiškius reglamentus saugojimui ir galimai plėtrai. Inicijuoti tikslinių mokslinių tyrimų programą skatinančias plėtoti novatoriškas, į paveldo praktiką orientuotas, urbanistinių ir kraštovaizdžio tyrimų metodologijas.

3. Kultūros ministerijai:

3.1. Spręsti Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. JV-259 patvirtinto Nekilnojamųjų kultūros vertybių atskleidimui reikalingų tyrimų duomenų apimties aprašo 7 ir 8 punktuose numatytų taikomųjų tyrimų (ne tik ardomųjų) reglamentavimo ir metodikos klausimus.

3.2. Keisti paveldosaugos specialiąją ekspertizę reglamentuojančius teisės aktus, numatant naujos statybos ar rekonstravimo poveikio objektui ir urbanistinei aplinkai (paveldo vietai) vertinimą. Projektų, siekiančių kitų nei paveldo išsaugojimo tikslų UNESCO Pasaulio paveldo sąraše esančioje vietovėje, atveju, įteisinti privalomą planuojamo pritaikymo ir plėtros rizikų vertinimą.

3.3. Apsvarstyti galimybę grįžti prie anksčiau gyvavusios Paveldosaugos sąlygų rengimo ir išdavimo tvarkos, kai išduodant privalomas projektavimo ir teritorijų planavimo sąlygas buvo konkrečiai ir tiksliai surašomi objektų paveldosaugos reikalavimai (pagrįsti objekto vertingosiomis savybėmis ir apsaugantys nuo galimo neigiamo poveikio objektui, jo teritorijai ir vietai), o ne pateikiamas tik teisės aktų, kuriais privaloma vadovautis, sąrašas.

3.4. Inicijuoti teisės aktų pakeitimus pagal visuomenės 2020 m. gegužės 19 d. Lietuvos Respublikos Seimui pateiktoje peticijoje suformuluotą pasiūlymą: įtvirtinti konkretų draudimą nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektų teritorijose statyti statinius, nesusijusius su paveldo objektų eksponavimu ar tvarkymu.

4. Kultūros paveldo departamentui:

4.1. Numatyti paveldo taikomųjų tyrimų dokumentacijos sisteminimą, viešinimą ir prieinamumą mokslo bei plačiai visuomenei.

4.2. Nuosekliai kontroliuoti projektinių pasiūlymų, planavimo sprendinių ir realizuojamų statybos projektų pagrindimą atliktais tyrimais ir nustatytais saugojimo reglamentais, užtikrinti tokios stebėsenos tvarumą ir skaidrumą. Užkardyti aukciono dokumentuose numatytų paveldosaugos sąlygų keitimą, eliminuoti galimybę specialiaisiais planais mažinti Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamentu nustatytus paveldosaugos reikalavimus. Sąlygas keisti tik tyrimų metu naujai nustatčius kultūros paveldo objekto reikšmingumą lemiančių vertingųjų savybių raidą patvirtinančius faktus.

4.3. Tobulinti nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybų darbo tvarką, siekiant skaidrumo ir deramo įsigilino į pateikiamą medžiagą. Griežtai laikytis Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. balandžio 15 d. įsakymu Nr. JV-149 patvirtintų Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybų pavyzdinių nuostatų IV skyriaus 24 punkto nuostatų: „Tarybos narys neturi teisės rengti Tarybos akto projektą, kurį svarstys Taryba, kurios nariu jis yra. Tarybos narys taip pat neturi teisės dalyvauti svarstant ar priimant Tarybos sprendimus arba kitaip paveikti Tarybos sprendimus, kurie sukelia viešųjų ir privačių interesų konfliktą [...]“.

5. Aplinkos ministerijai ir Lietuvos Respublikos savivaldybėms koreguoti projektų viešinimo tvarką, užtikrinant realų visuomenės dalyvavimą statybų planavimo procese, visų pirma – UNESCO Pasaulio paveldo sąrašė esančiose vietovėse.

6. Aplinkos ministerijai įtvirtinti nuostatą, kad architektūriniuose konkursuose dalyvaujantys projektai, neatitinkantys paveldosaugos reikalavimų, iš anksto, dar prieš projektų svarstymą ir vertinimą, būtų šalinami iš konkursų, kaip ir tie projektai, kurie netenkina bet kurių kitų užduotų (techninių) parametrų.

7. Aplinkos ir Kultūros ministerijoms griežtinti atsakomybę architektams, planuotojams, ekspertams ir specialistams dėl kultūros paveldo vertę menkinančių veiksmų. Kurti korupcijai atsparios aplinkos priemonių sistemą.

Sisteminės paveldosaugos problemos nors ir nustatytos, tačiau jos sprendžiamos vangiai. Būtinai nuoseklus, geranoriškas ir sklandus bendradarbiavimas tarp institucijų.

SPRENDIMAS: Dėl Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos 2022 metų veiklos ataskaitos

Paveldo komisijos apsvaustė Kultūros paveldo departamento 2022 metų veiklos plano vykdymo ataskaitą, susipažino su šios institucijos pateikta papildoma informacija dėl 2022 metais vykdytos veiklos ir įvertino biudžeto lėšų, skirtų kultūros paveldo apsaugai, panaudojimą.

2022 m. buvo išskirtos 3 prioritetingos Kultūros paveldo departamento veiklos sritys:

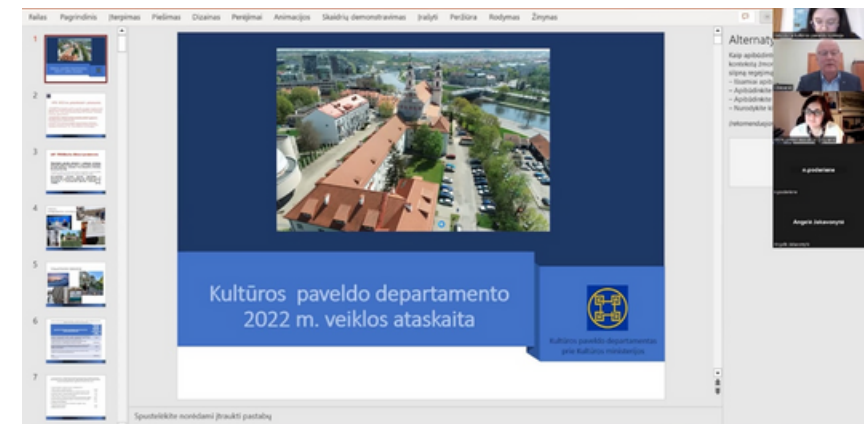
1. tobulinti kultūros paveldo apsaugos sistemos teisinį reguliavimą, užtikrinti Kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos 2020–2024 metų veiksmų plane 2022 metams numatytų priemonių įgyvendinimą;

2. tobulinti kultūros paveldo apskaitos procesus, ypatingą dėmesį skiriant paveldo inventorizavimo vykdymui ir vertinimo procesų optimizavimui;

3. stiprinti metodinio konsultavimo ir kontrolės funkcijas, prioritetą teikti ūkio subjektų priežiūros gerinimui, naudojant informacines ir komunikacines technologijas.

2023 metais Paveldo komisija teigiamai įvertino Kultūros paveldo departamento siekį modernizuoti Kultūros vertybių registrą ir iniciatyvą sukurti Kultūros paveldo atvirų duomenų portalą. Šiuose šaltiniuose esanti informacija dėl profesinių ir pažinimo tikslų yra labai svarbi specialistams ir visuomenei.

Paveldo komisija nustatė, kad buvo dirbama atsižvelgiant į visas prioritetingas sritis, tačiau Paveldo komisijos priimtuose sprendimuose [16] įvardintos problemos dėl taikomųjų tyrimų

Kultūros paveldo departamento direktorius Vidmantas Bezarus pristato 2022 m. veiklos ataskaitą Paveldo komisijos posėdyje (ekrano nuotrauka) | Paveldo komisijos nuotr.

[16] 2020 m. gegužės 29 d. sprendimas Nr. S-3(6.2.-241) „Dėl Europos archeologijos paveldo apsaugos konvencijos įgyvendinimo Lietuvoje“, 2021 m. liepos 2 d. sprendimas Nr. S-2(6.2.-243) „Dėl Kultūros paveldo dokumentavimo centro“, 2022 m. vasario 25 d. sprendimas Nr. S-1(6.2.-247) „Dėl nekilnojamojo kultūros paveldo inventorizavimo“, 2022 m. gegužės 27 d. sprendimas Nr. S-3(6.2.-249) „Dėl Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos 2021 metų veiklos ataskaitos“, 2022 m. gruodžio 16 d. sprendimas Nr. S-6(6.2.-252) „Dėl dvarų sodybų apsaugos“, 2023 m. sausio 27 d. sprendimas Nr. S-1(6.2.-253) „Dėl nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektų apsaugos problemų“.

ir ekspertizių visapusiškumo ir ataskaitų viešinio, vertinimo tarybų darbo intensyvumo, ilgo specialiojo kultūros paveldo vietovių teritorijų planavimo, architektūrinių konkursų vykdymo ir statybų įgyvendinimo projektų derinimo, dvarų sodybų apsaugos, lėto kultūros paveldo inventorizavimo proceso, sudėtingo restauravimo, tvarkybos darbų kompensavimo mechanizmo, nustatytų paveldosaugos reikalavimų laikymosi kontrolės po objektų privatizavimo, išlieka aktualios ir sprendžiamos vangiai.

Įvertinus Kultūros paveldo departamento 2022 metų veiklos plano vykdymo ataskaitą, Paveldo komisija pritarė Kultūros paveldo departamento 2022 metų veiklos ataskaitai ir ragino aktyviau spręsti Paveldo komisijos sprendimuose bei viešose diskusijose įvardintas kultūros paveldo apsaugos problemas.

SPRENDIMAS: Dėl Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo, esančio užsienyje, apsaugos politikos

Paveldo komisija, siekdama įvertinti, kaip vykdoma Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo užsienyje politika atsižvelgdama į institucijų, kurios atsakingos už Lietuvai reikšmingą kultūros paveldą užsienyje, keliamus aktualius klausimus, įvertino Lietuvai reikšmingo nekilnojamojo kultūros paveldo, esančio užsienyje, atpažinimo principus ir kriterijus, patvirtintus kultūros ministro 2005 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. ĮV-719 „Dėl Lietuvai reikšmingo nekilnojamojo kultūros paveldo, esančio užsienyje, atpažinimo principų ir kriterijų patvirtinimo“. Paveldo komisija atliko šią veiklą reglamentuojančių teisės aktų analizę, apžvelgė atsakingų institucijų veiklą ir išskyrė šias problemines sritis:

1. dėl teisės aktų sistemos ir institucijų veiklos;
2. dėl informacinių sistemų, kurios skirtos Lietuvai reikšmingam kultūros paveldui užsienyje;
3. dėl Lietuvai reikšmingo nekilnojamojo kultūros paveldo, esančio užsienyje, atpažinimo principų ir kriterijų aprašo keitimo.

Užsienio reikalų ministerijos Komunikacijos ir kultūrinės diplomatijos ambasadorė ypatingiems pavedimams Gitana Grigaitytė (kairėje), Lietuvos Respublikos kultūros viceministras Rimantas Mikaitis (viduryje), Lietuvos Respublikos Ministrės Pirmininkės patarėja kultūros klausimais dr. Gabrielė Žaidytė (dešinėje) | Paveldo komisijos nuotr.

U-PAVELDO duomenų bazė (ekrano nuotrauka) | Paveldo komisijos nuotr.

Atsižvelgdama į konstatuotas problemas, Paveldo komisija mano, kad Lietuvai reikšmingo nekilnojamojo kultūros paveldo, esančio užsienyje, atpažinimo principų ir kriterijų atnaujinimo klausimas šiuo metu nėra tikslingas, kadangi yra neišspręstų ir įsisenėjusių problemų, t. y. nėra aiškios Lietuvos reikšmingo paveldo užsienyje globos ir išsaugojimo strategijos, institucinės sistemos, atsakomybių pasiskirstymo ir kt. Todėl buvo siūloma iš esmės ir iš naujo kelti Lietuvai reikšmingo paveldo užsienyje klausimą: pradėti nuo valstybės strategijos šiuo klausimu nustatymo, pabrėžti šio paveldo reikšmę rengiamame Kultūros politikos pagrindų įstatyme ir keičiamuose Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir kilnojamyjū kultūros vertybių apsaugos įstatymuose.

Paveldo komisija, siekdama tinkamo Lietuvos kultūrai svarbaus paveldo užsienyje tyrimo, apskaitos, paieškos ir išsaugojimo organizavimo, pateikė siūlymus Vyriausybei:

1. Parengti Lietuvai reikšmingo paveldo užsienyje globos ir išsaugojimo strategiją.
2. Įstatyminiu lygmeniu įtvirtinti nuostatą, kad užsienyje esantis kultūros paveldas atliepia šių dienų iššūkį išlaikyti lietuviškąjį identitetą globalėjančiame pasaulyje, o lietuvių kultūros sklaida užsienyje yra neatsiejama nuo paveldo.
3. Numatyti Lietuvai reikšmingo paveldo užsienyje paieškos ir grąžinimo, informacijos apie objektus rengimo ir kaupimo, jų sisteminimo ir viešinimo vykdytojus.
4. Užtikrinti inventorizavimo ir sukauptų duomenų sklaidą.
5. Nustatyti Lietuvai ypatingą reikšmę turinčius paveldo objektus užsienyje ir pritraukti resursus jų išlaikymui lietuvių rankose, tvarkymui ir perdavimui ateities kartoms.
6. Numatyti konkrečias veiksmų priemones puoselėjant Lietuvai reikšmingą paveldą užsienyje.
7. Spręsti dėl nuolatos veikiančios ir pildomos duomenų bazės, kurioje kaupiama informacija apie Lietuvai ir lietuvių bendruomenėms, gyvenančioms užsienyje, svarbų kultūros paveldą kūrimą arba esamos U-PAVELDO duomenų bazės plėtojimą.
8. Sukurti Lietuvai reikšmingo paveldo užsienyje programą ir jos finansavimą.

Atsakingos institucijos įsiklausė į Paveldo komisijos siūlymus. 2023 metais įvyko įvairūs susitikimai ir veiklos kultūros paveldo problemoms spręsti. Šiame sprendime įvardintų problemų pripažinimas paskatino institucijas aktyviau veikti šioje srityje, įtakojo JAV lietuvių bendruomenės keliamų klausimų ir sudaryto objektų sąrašo peržiūrą, tarpinstituciniuose pasitarimuose sutartų priemonių vykdymą.

PAVELDO KOMISIJOS ATLIEKAMOS ANALIZĖS

Paveldo komisija, nagrinėdama konkrečius kultūros paveldo apsaugos pavyzdžius, pastebi sistemes problemas, kurias analizuoja ir pateikia išvadas bei rekomendacijas. Kai kuriais atvejais šios analizės apima ir strateginių klausimų nagrinėjimą.

ANALIZĖ: Dėl Verkių dvaro sodybos valdymo bei naudojimo problemų

Paveldo komisija, atsižvelgdama į jau priimtus sprendimus dėl dvarų sodybų išsaugojimo, į atliktą Verkių dvaro sodybos būklės analizę, įvertinusi išvažiavimo posėdžio, įvykusio š. m. birželio 28 d., metu išsakytą įvairių institucijų atstovų poziciją dėl dvaro sodybos valdymo bei naudojimo, konstatavo šio kultūros paminklo apsaugos problemas ir pateikė siūlymus problemoms spręsti. Verkių dvaro sodybos valdymo ir apsaugos atvejo analizė atskleidė sistemes ne tik šio objekto, bet ir visų kitų dvaro sodybų, esančių Neprivatizuotinių dvarų sodybų sąrašė, apsaugos problemas.

Paveldo komisija padarė išvadą, kad gamtos apsuptyje, Vilniaus miesto teritorijoje esantis ir turintis potencialias galimybes tenkinti visuomenės poreikius, išskirtinės vertės architektūrinis istorinis Verkių dvaro sodybos kompleksas pagrindinių statinių valdytojams yra nereikalingas, nenaudojamas ir prižiūrimas pagal turimus finansinius išteklius. Didžioji dalis Verkių dvaro sodybos teritorijoje esančių statinių yra neapskaityti, nenaudojami, menkai prižiūrimi, o dėl draudimo privatizuoti neapibrėžtumo, paveldosaugos reikalavimų nenustatymo, kyla grėsmė šiam kultūros paminklui sunykti, o sunykus privatizuoti jį dalimis.

Vyriausybei, kaip valstybės turto savininko funkcijas įgyvendinančiai institucijai, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimuose suformuluotu dvarų sodybų vientisumo išsaugojimo principu bei Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 19 str. 2 ir 3 dalimis, buvo siūloma, įpareigoti valstybės centralizuotai valdomo turto valdytoją, VĮ Turto banką, teisės aktų nustatyta tvarka perimti Verkių dvaro sodybos pastatus, kurie nepriklauso privatiems asmenims, ir patikėjimo teise juos centralizuotai valdyti. Taip pat buvo siūloma vadovaujantis Centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojo įstatymo 4 str. 1 dalies 5 punktu įpareigoti VĮ Turto banką administruoti šešiminkį nekilnojamąjį turtą, esantį Verkių dvaro sodybos teritorijoje. VĮ Turto bankui buvo rekomenduojama organizuoti konkursą dėl valdytojo parinkimo ir visos sodybos valdymo plano parengimo.

Paveldo komisijos ir Lietuvos Respublikos Seimo Kultūros komiteto išvažiujamasis posėdis Verkių dvaro sodyboje | Paveldo komisijos nuotr.

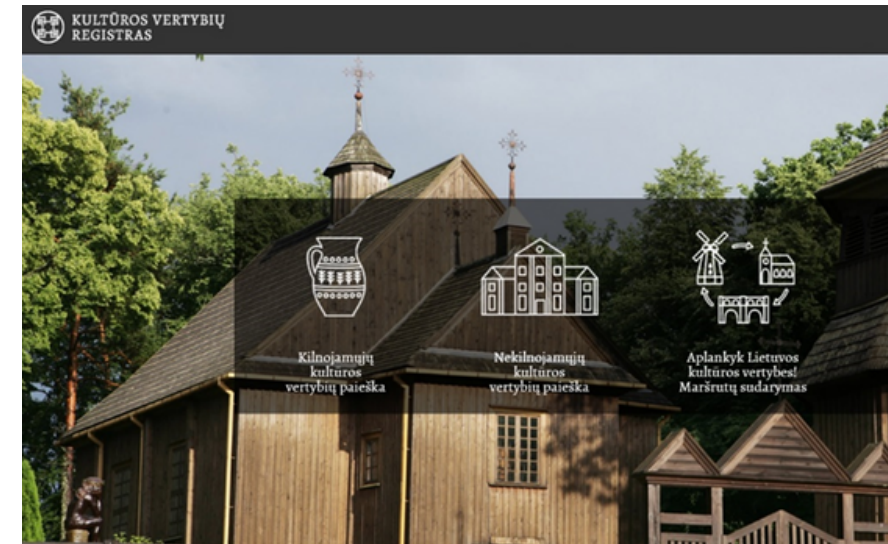
Kultūros ministerijai buvo siūlyta įpareigoti Kultūros paveldo departamentą atlikti Verkių dvaro sodybos inventorizaciją, t. y. nustatyti visų dvaro sodybos teritorijoje esančių statinių nuosavybę, patikrinti kitų statinių statybos teisėtumą, nustatyti jų kultūrinę vertę: kokia jų būklė, ar jie daro neigiamą įtaką istoriniam kraštovaizdžiui, ar jie gali būti pritaikomi visuomenės poreikiams, ar yra griautini; spręsti dėl neprivatizuotinių Verkių dvaro sodybos pastatų sąrašo patikslinimo ir siekiant nustatyti paveldosaugos reikalavimus, įpareigoti Kultūros paveldo departamentą organizuoti Verkių dvaro sodybos tvarkymo plano arba individualaus apsaugos reglamento, kuris reikalauja mažiau lėšų bei laiko sąnaudų nei tvarkymo planas sudarymas, parengimą.

ANALIZĖ: Dėl Kultūros vertybių registro duomenų bazės modernizavimo

2023 m. Paveldo komisija išanalizavimo Kultūros vertybių registro duomenų bazę ir galimas jos modernizavimo kryptis.

Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo 10 straipsnyje institucijoms, kuriančioms ir tvarkančioms valstybės informacinius išteklius, yra nustatyti pagrindiniai principai, vienas iš jų – informacijos išsamumo principas, reiškiantis, kad institucijos disponuoja pakankama informacija, kuri leidžia atlikti joms pavestas funkcijas. Minėto įstatymo 11 str. 2 dalies 6 punkte institucijoms, kuriančioms ir tvarkančioms valstybės informacinius išteklius, nustatyta pareiga iš kitų šaltinių rinkti ir apdoroti tik tokią informaciją, kurios reikia norint atlikti teisės aktuose nustatytas funkcijas, o 11 str. 2 dalies 7 punkte nurodyta, kad reikalingi duomenys pirmiausia gaunami iš kitų valstybės informacinių sistemų ir registų. Iš kitų šaltinių renkami tik tie duomenys, kurie nėra tvarkomi kitose valstybės informacinėse sistemose ir registuose. Remiantis minėtu teisiniu reguliavimu, galima daryti išvadą, kad Kultūros vertybių registre turi būti talpinami duomenys, kurie leistų užtikrinti tam tikrai institucijai pavestų funkcijų tinkamą vykdymą. Kultūros vertybių registras yra viešasis registras, todėl jo duomenų bazėje turi būti kaupiami duomenys, užtikrinantys kultūros vertybių pažinimą bei sklaidą visuomenėje.

Paveldo komisija pateikė Kultūros ministerijai ir Kultūros paveldo departamentui analizę apie Kultūros vertybių registre kaupiamus duomenis bei jų pakankamumą. Analizės rezultatai buvo pateikti atsižvelgiant į Kultūros vertybių registro duomenų bazės struktūrą, kurią sudaro dvi dalys: Nekilnojamųjų kultūros vertybių paieška ir Kilnojamųjų kultūros vertybių paieška.

Kultūros vertybių registras (ekrano nuotrauka) | Paveldo komisijos nuotr.

TEISĖKŪRA

Paveldo komisija, kaip teisės aktus derinanti ir savo iniciatyva nuomonę teikianti institucija, dalyvauja teisės aktų rengimo procese.

Paveldo komisija teikė pastabas ir pasiūlymus dėl šių teisės aktų projektų derinimo:

1. Dėl Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 1, 2, 3, 4, 111, 12, 14, 15, 17, 18, 22, 24, 26, 27, 271, 28, 33, 34, 40, 47, 49, 51 straipsnių, šeštojo skirsnio pavadinimo, 1 priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 112, 272 straipsniais įstatymo projekto.
2. Dėl Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 1, 2, 3, 4, 5, 6, 111, 12, 14, 15, 17, 18, 22, 24, 26, 27, 271, 28, 34, 47, 49, 51, 521, 53 straipsnių, šeštojo skirsnio pavadinimo, 1 priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 112, 272, 531, 68 straipsniais įstatymo projekto.
3. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo Nr. I-430 pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymo Nr. IX-547 4 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 14 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 15, 38, 61 ir 66 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo tvarkos įstatymo Nr. XII-1869 186 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projekto.
4. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. gruodžio 28 d. nutarimo Nr. 1278 „Dėl Administracinių teisės pažeidimų registro reorganizavimo ir Administracinių nusižengimų registro nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto.
5. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. gruodžio 8 d. nutarimo Nr. 1061 „Dėl reikalavimų ir (arba) kriterijų dėl statinio informacinio modeliavimo metodų taikymo“ pakeitimo“ projekto.
6. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1985 1 straipsnio pakeitimo įstatymo ir su juo susijusių įstatymų projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projekto.
7. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo Nr. I-733, Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 2, 4, 24, 27, 271 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo Nr. I-1179 2, 4, 8, 9, 11, 12, 13 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 314, 356, 589 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projekto.
8. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. vasario 7 d. nutarimo Nr. 193 „Dėl išskirtinę kultūrinę vertę turinčių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų ir pastatų ir patalpų, skirtų saugoti ir eksponuoti kilnojamąsias kultūros vertybes, sąrašų patvirtinimo“ pakeitimo projekto.
9. Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. lapkričio 11 d. įsakymo Nr. D1-748 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.03.01:2016 „Statybiniai tyrimai. Statinio avarija“ patvirtinimo“ pakeitimo projekto.

TEISĖKŪRA

10. Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. gruodžio 5 d. įsakymo Nr. 622 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.01.08:2002 „Statinio statybos rūšys“ patvirtinimo“ pakeitimo projekto.

11. Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 2 d. įsakymo Nr. D1-848 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“ patvirtinimo“ pakeitimo projekto.

12. Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 12 d. įsakymo Nr. D1-878 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.05.01:2017 „Statybą leidžiantys dokumentai. Statybos užbaigimas. Nebaigto statinio registravimas ir perleidimas. Statybos sustabdymas. Savavališkos statybos padarinių šalinimas. Statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“ patvirtinimo“ pakeitimo projekto.

13. Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos pasaulio paveldo vietovės Kuršių nerijos valdymo plano rengimo pradžios ir planavimo tikslo“ projekto.

14. Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. vasario 10 d. įsakymo Nr. D1-79 „Dėl statybos techninio reglamento STR 2.05.07:2005 „Medinių konstrukcijų projektavimas“ patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto.

Dokumentų paieška

Paiškos forma: Standartinė (Visi teisėkūros objektai)

16 viso 27

Įrašo Nr.	Rūšis	Pavadinimas	Dok. Nr.	Reg. data	Būsenos
☐ 1	Raštas	Seimui atskaitinai ekspertinių institucijų bendras atsiliepiamas dėl Seimui atskaitinai ekspertinių institucijų pervertus projekto Parengė:		2023-12-04	Parengtas
☐ 2	Raštas	Seimui atskaitinai ekspertinių institucijų bendras atsiliepiamas dėl Seimui atskaitinai ekspertinių institucijų pervertus projekto Parengė:		2023-12-04	Parengtas
☐ 3	Išvada	Dėl pastabai Valstybinė kultūros paveldo komisija Parengė:	V11-118	2023-11-30	Parengtas
☐ 4	Raštas	Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 12 d. įsakymo Nr. d1-878 „Dėl statybos techninio reglamento str 1.05.01:2017 „Statybą leidžiantys dokumentai, statybos užbaigimas, nebaigto statinio registravimas ir perleidimas, statybos sustabdymas, savavališkos statybos padarinių šalinimas, statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“, patvirtinimo“ pakeitimo projekto skirsnio Nr. 22-16621 Parengė:	V11-118	2023-11-30	Parengtas
☐ 5	Raštas	Dėl Lietuvos Respublikos Seimui atskaitinai ekspertinių-ntariamųjų institucijų sistemos pervertus Parengė:	V11-117	2023-11-28	Parengtas
☐ 6	Raštas	Dėl Lietuvos Respublikos Seimui atskaitinai ekspertinių-ntariamųjų institucijų sistemos pervertus Parengė:	V11-117	2023-11-28	Parengtas
☐ 7	Raštas	Dėl Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro įsakymo „Dėl Lietuvos disocoron politikos strategijos patiri „Globali Lietuva“ 2022-2030 m. įgyvendinimo veiksmų plano 2024-2026 m. patvirtinimo“ projekto Parengė:	V11-113	2023-11-22	Parengtas
☐ 8	Raštas	Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto derinimo Parengė:	V11-100	2023-10-18	Parengtas
☐ 9	Raštas	Dėl aplinkos ministro įsakymo projekto Parengė:	V11-99	2023-10-17	Parengtas

2023 m. Paveldo komisijos teiktų išvadų dalis Teisės aktų informacinėje sistemoje (ekrano nuotrauka) | Paveldo komisijos nuotr.

Verkių dvaro sodyba | Paveldo komisijos nuotr.

TEISĖKŪRA

15. Dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymo „Dėl energetikos ministro ir aplinkos ministro 2015 m. rugsėjo 25 d. įsakymo Nr. 1-226/D1-683 „Dėl šilumos ūkio specialiųjų planų rengimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto.

16. Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. gegužės 11 d. įsakymo Nr. ĮV-205 „Dėl nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimo sklaidos ir atgaivinimo projektų rėmimo valstybės biudžeto lėšomis taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projekto.

17. Dėl Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro įsakymo „Dėl Lietuvos diasporos politikos strateginių gairių „Globali Lietuva“ 2022–2030 m. įgyvendinimo veiksmy plano 2024–2026 m. patvirtinimo“ projekto.

Paveldo komisija savo iniciatyva, reaguodama į viešoje erdvėje pasirodžiusią informaciją arba pareiškėjų kreipimąsi, pateikė nuomonę dėl šių teisės aktų:

1. Dėl rengiamo Statybos kodekso projekto.
2. Dėl Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo tobulinimo pasiūlymų.
3. Dėl Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimui atskaitingų ekspertinių-patariamųjų institucijų sistemos pertvarkos koncepcijos patvirtinimo“ projekto Nr. XIVP-3322 ir koncepcijos.
4. Dėl Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl valstybės pažangos strategijos „Lietuvos ateities vizija „Lietuva 2050“ patvirtinimo“ projekto.
5. Dėl paveldo tvarkybos reglamento PTR 3.06.01:2007 „Kultūros paveldo tvarkybos darbų projektų rengimo taisyklės“ 14 punkto pakeitimo.

3.2 Išvadų teikimas Lietuvos Respublikos Seimui, Lietuvos Respublikos Prezidentui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir kitoms institucijoms

Paveldo komisija teikia išvadas vadovaudamasi Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 2 punktu, kai pasakė savo nuomonę dėl kultūros paveldo apsaugos ir būklės, tačiau nebuvo priimtas teisės aktas.

Institucijoms teikiamas išvadas Paveldo komisija svarsto ir derina posėdžiuose. Jei iškyla skubių klausimų, išvadų derinimas gali vykti el. paštu arba apklausos būdu.

2023 m. Paveldo komisijos pateiktos išvados

Dėl Statybos kodekso projekto

Paveldo komisija dalyvavo darbo grupėje dėl Statybos kodekso projekto rengimo, susipažino su pateiktais siūlymais dėl statybą leidžiančių dokumentų išdavimo tvarkos (toliau – Siūlymai). Pateiktose išvadose įvardijo, kad Siūlymų 1 punkto 1.3 papunktyje nurodyta, jog dalis sklypo tyrimų, jei reikia, turi būti atlikti pradiniam projektavimo etape „Projektiniai pasiūlymai“, kita dalis tyrimų – vėlesniame projektavimo etape – „Statinio projektas (detalus) statybos darbams“, tačiau dalis tyrimų bus atliekami parengus projektą ir žinant pagrindines projekto sąlygas, kurių negalima keisti, statytojas, parengęs projektą, įgyja teisėtus lūkesčius gauti statybą leidžiantį dokumentą ir pradėti suplanuotas statybas. Vėlesniame projektavimo etape atlikti tyrimų rezultatai gali būti nepalankūs statytojui, neleidžiantys įgyvendinti jau parengto projekto svarbiausių sprendinių. Tokiu atveju statytojas turėtų papildomų finansinių išlaidų, nes reikėtų koreguoti projektą atsižvelgiant į atliktų tyrimų rezultatus. Siūlomas projektavimo eiliškumas, kai dalis tyrimų atliekami po projekto parengimo, statytojui gali sukelti finansinę ir administracinę naštą. Paveldo komisijos nuomone, sklypo tyrimai turėtų būti atliekami iki projekto parengimo ir tyrimo rezultatai turėtų lemti pagrindinių projekto sprendinių parinkimą.

Siūlymų 4 punkte nurodyta, kad po atliktos valstybės ar savivaldybės patikros, išduodamas statybą leidžiantis dokumentas, tačiau jis nesuteikia teisės vykdyti statybos darbus. Teisė vykdyti statybos darbus įgyjama tik po to, kai statytojas pateikia šiuos dokumentus: statinio projektą, projekto ekspertizės aktą, informaciją apie sumokėtą savivaldybės infrastruktūros mokestį, informaciją apie statybos dalyvius. Siūlymuose numatytas formuluoatė „statybą leidžiantis dokumentas“ neatitinka terminologijos principų.

Vilniaus Šv. apaštalo Pilypo ir Jokūbo bažnyčios, dominikonų vienuolyno ansamblio ir Šv. Jokūbo ligoninės statinių kompleksas (u. k. 1073) | Paveldo komisijos nuotr.

Dėl Seimo nutarimo „Dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos ateities vizija „Lietuva 2050“ patvirtinimo“ projekto

Paveldo komisija susipažinusi su Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos ateities vizija „Lietuva 2050“ projektu ir prie projekto pridėta „Kultūros ir iššūkių tapatybei sprendimo galimybių studija“ (toliau – Studija), mano, kad remiantis Studijos 7 p. sąvokos „kultūra“ ir „paveldas“ suvokiami labai plačiai, pvz., „Paveldo sąvoka apima ne tik pripažintas materialias ir nematerialias vertybes, instituciškai saugomas viešosiose erdvėse, muziejuose, bibliotekose ar archyvuose, bet ir iš praeities perimtas institucijas, tradicijas, infrastruktūrą. Kūrybinio lauko sąvoka apima ne tik instituciškai įtvirtintas akademinės kūrybos platformas – teatrus, galerijas, koncertų sales, festivalius, bet ir įvairias kultūrinės medijas, kūrybines industrijas bei kūrybinę saviveiklą“, o 8 p. minima sąvoka „praeities paveldas“ yra nekonkreči, nes paveldas prilyginamas bet kokiems praeities artefaktams, nepaisant jų vertės. Todėl kyla klausimai: kas yra laikytina kultūra, ar viskas, kas pasiekia mus iš praeities yra paveldas, ar bet kokia žmogaus veikla yra laikoma kultūra, o bet koks praeities artefaktas yra paveldas? Kyla grėsmė, kad pernelyg išplėtus paveldo apibrėžimą šiuo metu turimi negausūs finansiniai ir žmogiškieji ištekliai bus dar labiau išskaidyti ir padalinti naujai atsiradusioms, kur kas platesnėms veiklos sritims.

Šioje Studijoje painiojamos sąvokos ir apibrėžimai, netiksli klasifikavimo sistema pvz. „Skaitmenizacijos veikiamoje visuomenėje kultūros paveldas įgyja naujas formas. Vis didesnę dalį sudaro nematerialusis ir suskaitmenintas kultūros paveldas“ (p. 13). Suskaitmenintas paveldas prilyginamas nematerialiajam, nors paveldo skaitmeninimas nedidina nematerialiojo paveldo apimtys. Dokumente bandoma apibrėžti visas paveldo rūšis: tekste minimi materialusis ir nematerialusis, nekilnojamasis, etninis, praeities paveldas, tačiau visai neminimas kilnojamasis kultūros paveldas. Jis suprantamas kaip sąvokos „muziejų veikla“ sinonimas, pvz. „Lietuvos kultūros ekosistemą galima struktūruoti išskiriant šias kultūros ir meno sritis: menai ir kūryba (vizualieji menai, literatūra, kinas, muzika ir scenos menai, architektūra ir dizainas, tarpdisciplininiai menai), kultūros paveldas (nematerialusis paveldas, etninė kultūra ir kultūros tradicijos, nekilnojamojo paveldo saugojimas ir įveiklinimas, muziejų veikla), bibliotekų veikla, žiniasklaida ir visuomenės informavimas“ (p. 32), nors kilnojamasis kultūros paveldas apima kur kas platesnę sferą.

Studijoje įvardijamos pagrindinės ateities tendencijos: liberalizacija, globalizacija, migracija, skaitmenizacija ir technologijų plėtra. Tai išdėstyta 5 ir 10 Studijos punktuose: „Kultūros procesai yra glaudžiai susiję su socialiniais procesais, tad bendriausiu požiūriu juos iš esmės veikia kelios pagrindinės glaudžiai tarpusavyje susijusios socialinės megatendencijos bus liberalizacija, globalizacija, migracija, skaitmenizacija“, „Svarbiausios ateities kultūrą lemsiančios socialinės megatendencijos bus liberalizacija, globalizacija, migracija ir technologijų plėtra“. Tačiau 25 punkte įvardinti valstybės ateities modeliai yra neįtikinami ir pertekliniai: „Lietuva didžiuojasi pagaliau laimėjusi „Eurasianvision“ konkursą“, „Lietuva tampa autokratine valstybe“.

Studijoje pažymėta, kad 2010 m. birželio 30 d. Seimo nutarimu Nr. XI-977 patvirtintos „Lietuvos kultūros politikos kaitos gairės“, kuriose kultūra įvardyta kaip valstybės pamatas ir pabrėžiama būtinybė suteikti kultūrai prioritetinės valstybės remiamos srities statusą. Gairėse numatyta, jog Lietuvos Respublikos Vyriausybė, remdamasi šiomis gairėmis ir bendradarbiaudama su visuomenės interesų grupėmis, parengs gairių įgyvendinimo priemonių planą, pagrįstą finansiniais valstybės įsipareigojimais: ilgalaikiu kultūros finansavimu, investicijų į kultūrą planu, privataus kapitalo ir Europos struktūrinių fondų lėšų pritraukimo ir skyrimo Lietuvos kultūrai projektui. Seimo nutarime „Dėl Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių įgyvendinimo 2021–2024 metų prioritetų aprašo patvirtinimo“ nurodyta, jog 2010 m. patvirtintos gairės buvo įgyvendinamos nepakankamai. Įvykdytas tik vienas iš dešimties numatytų siekių – sukurta ir veikia Lietuvos kultūros taryba. Nebuvo tinkamai ir laiku įgyvendintas pasiūlymas Lietuvos Respublikos Vyriausybei parengti ir patvirtinti Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių įgyvendinimo priemonių planą. Per praėjusį dešimtmetį padaryta labai mažai, apsiribojama skambiais šūkiiais ir teoriniais išvedžiojimais, tačiau trūksta lyderystės ir atliktų darbų. Dauguma Studijos idėjų išdėstytos Seimo 2010 m. birželio 30 d. nutarime Nr. XI-977 „Dėl Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių patvirtinimo“. Atkreipiamas dėmesys, kad vienas pagrindinių siekinių buvo parengti Valstybinę kultūros paveldo apsaugos strategiją ir sukurti Lietuvos kultūros paveldo užsienyje saugos ir priežiūros programą.

Tikimasi, kad ateityje rengiant kultūros ir paveldo strateginius dokumentus bus atsižvelgta į šiuos pastebėjimus.

Dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo pakeitimo

2021–2022 m., iki Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (toliau – NKPAĮ) pakeitimo projekto rengimo, Paveldo komisijoje buvo atlikta NKPAĮ analizė, Kultūros ministerijai pateiktos pastabos bei pasiūlymai.

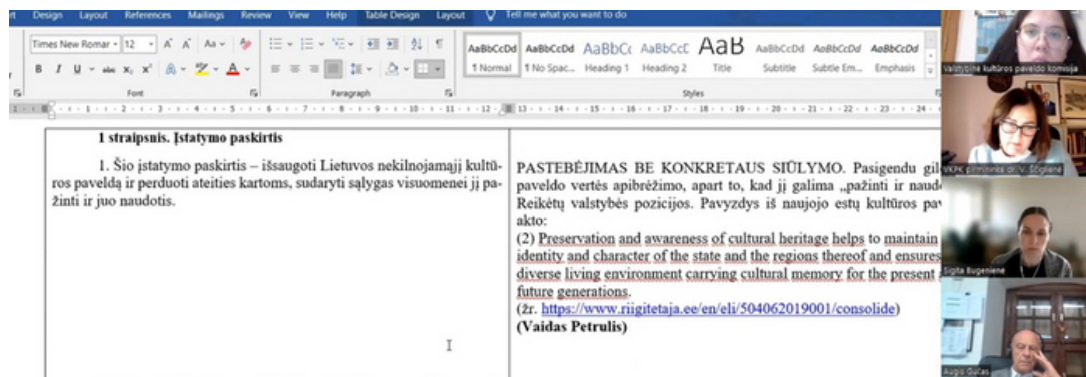
2023 m. Paveldo komisija svarstė parengtą NKPAĮ projektą. Konstatuota, kad Kultūros ministerijos specialistai, rengę NKPAĮ pakeitimo projektą, atsižvelgė beveik į visas Paveldo komisijos pateiktas pastabas.

Nauja redakcija išdėstytame NKPAĮ atsisakyta perteklinių, tą patį reiškiančių, bet apibrėžties turiniu skirtingų terminų, patikslintos terminų sąvokos, išspręsta problema dėl tvarkomųjų paveldosaugos darbų ir tvarkomųjų statybos darbų atskyrimo (pagal galiojančią NKPAĮ redakciją remonto darbai laikomi ir tvarkybos darbai, ir statybos darbai), aiškiai nustatytos ir atskirtos Kultūros paveldo departamento ir savivaldybių sudarytų Nekilnojamųjų kultūros paveldo vertinimo tarybų funkcijos, palengvinta administracinė našta savivaldybėms dėl nekilnojamojo kultūros paveldo stebėsenos vykdymo (pagal galiojančią NKPAĮ redakciją savivaldybės vykdo nacionalinio ir regioninio reikšmingumo lygmens kultūros paveldo vertybių stebėseną), pašalinta spraga dėl apsaugos reglamentų rengimo vietinio reikšmingumo lygmens nekilnojamosioms kultūros vertybėms (pagal galiojančią NKPAĮ redakciją tokioms vertybėms

(pagal galiojančią NKPAJ redakciją tokioms vertybėms apsaugos reglamentai nerengiami), numatytas draudimas be atskiro leidimo judinti, tirti, iškelti vandenyse esančius archeologinius radinius, atsisakyta neaiškios nekilnojamosioms kultūros vertybėms taikytos pradinės apsaugos suteikimo procedūros ir atlikti kiti teisinio reguliavimo patobulinimai, dalis UNESCO Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencijos nuostatų išdėstytos NKPAJ naujoje redakcijoje. NKPAJ pakeitimo projektas dar yra rengiamas, Kultūros ministerija viešina projektą, o gautas pastabas ir pasiūlymus analizuoja bei koreguoja įstatymo projektą.

Paveldo komisija Respublikos Prezidento kanceliarijos prašymu išsamiai atsakė į asociacijos „Istorinis miestas“ keliamus klausimus dėl NKPAJ projekto. Asociacijos „Istorinis miestas“ nariai pripažįsta, kad yra tiesiogiai susiję su kultūros paveldo vietovių, objektų ir statinių saugojimu bei naudojimu. Kreipimosi turinys verčia abejoti ar asociacijos narių įtaka yra teigiama. Yra pagrindo manyti, kad asociacijos narių įtaka nukreipta į paveldo apsaugos procesų stabdymą, paveldosaugos reikalavimų valdytojams, investuotojams, veiklų vystytojams, projektuotojams ir statytojams švelninimą ar saugomų vietovių išbraukimą iš paveldosaugos sistemos.

Paveldo komisija kreipėsi į Lietuvos Respublikos restauratorių sąjungą ir į Lietuvos restauratorių asociaciją kviesdama profesionalus aktyviai dalyvauti NKPAJ tobulinimo procese ir Kultūros ministerijai teikti pasiūlymus bei pastabas, pagrįstas praktiniais pavyzdžiais. Tik bendromis pastangomis įmanoma įgyvendinti pagrindinį tikslą – išsaugoti kultūros paveldą ateities kartoms.

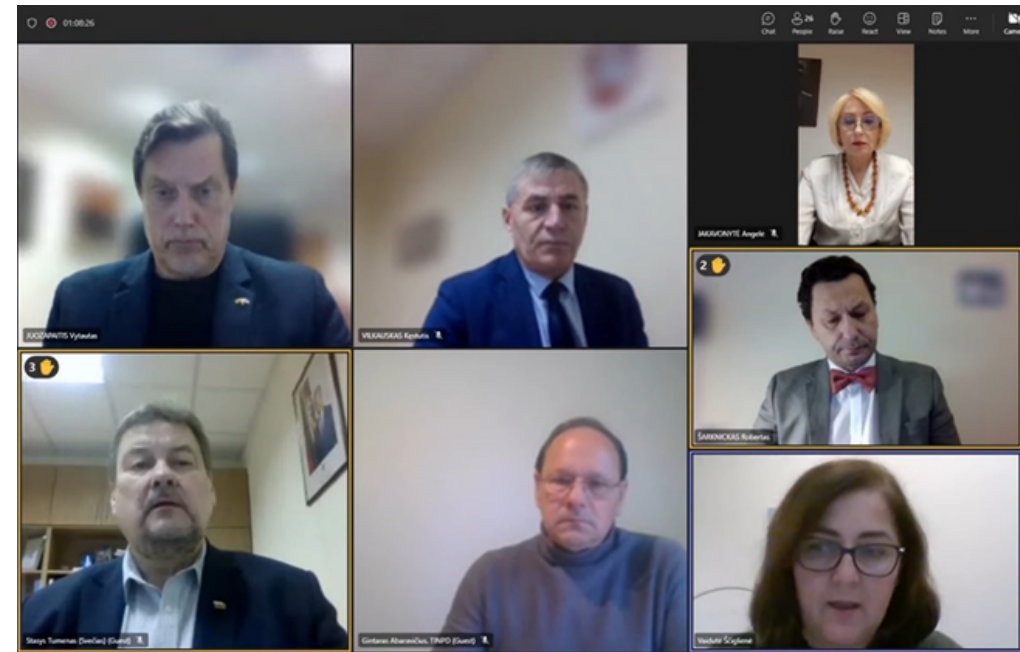
Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo projekto svarstymas
Paveldo komisijos posėdyje (ekrano nuotrauka) | Paveldo komisijos nuotr.

Užutrakio dvaras | Paveldo komisijos nuotr.

Dėl Saugomų teritorijų įstatymo Nr. I-301 pakeitimo bei Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo Nr. I-733 21 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu

Pagal naujai siūlomą teisinį reguliavimą valstybės įsteigtų saugomų teritorijų, taip pat istorinių nacionalinių parkų, apsaugos ir tvarkymo funkcijas vykdyti pavedama Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos (toliau – VSTT), o kultūros ministro įgaliojimai tvirtinti istorinių nacionalinių parkų steigimo kriterijus ir atlikti istorinių nacionalinių parkų valdymo funkcijas yra naikinami. Toks teisinis reguliavimas ne tik nepatobulina saugomų teritorijų valdymo, apsaugos ir tvarkymo, bet sudaro prielaidas eliminuoti istorinius nacionalinius parkus iš saugomų teritorijų sistemos, t. y. sudaro sąlygas tokiems parkams išnykti. Paveldo komisijos nuomone, parengti minėtų įstatymų pakeitimai buvo skuboti, neišsprendžiantys iškilusių Trakų istorinio nacionalinio parko išsaugojimo problemų, neoptimizuojantys šio parko apsaugos bei tvarkymo, todėl buvo siūlytina nepritarii Saugomų teritorijų įstatymo ir NKPAĮ pakeitimams, pasiūlyta iškilusias apsaugos problemas spręsti kompleksiskai dalyvaujant įvairių institucijų atstovams ir suinteresuotoms visuomenės grupėms.

Saugomų teritorijų ir Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo projektu svarstymas Lietuvos Respublikos Seimo Kultūros komiteto posėdyje (ekrano nuotrauka) | Paveldo komisijos nuotr.

Dėl laisvės kovų dalyvių atminties relikvų išsaugojimo

Kultūros vertybių globos tarnyba iškėlė klausimą dėl teisinio reglamentavimo, susijusio su laisvės kovų dalyvių pasipriešinimo okupaciniam režimui liudijimo trūkumu. Paveldo komisija pateikė nuomonę, kad esamas teisinis reguliavimas dėl archeologinių tyrimų metu atrastų radinių: ginklų, ginklų priedelių, šaudmenų, jų dalių, išsaugojimo yra pakankamas, t. y. užtikrinantis kultūrinę vertę turinčių radinių išsaugojimą bei atitinkantis valstybės istorinės atminties politiką. Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 43 str. 1 ir 2 dalyse įtvirtintas draudimas sunaikinti iš asmenų paimtus netinkamus naudoti ginklus, jų dalis bei priedelius, turinčius istorinę ar kriminalistinę vertę ir kurių nuosavybės teisės subjektu tapo valstybė. Asmuo, radęs ginklą (-us), jų dalis, priedelius bei šaudmenis, kurių savininkas nežinomas, turi teisę pasirinkti vieną iš šių policijos paimtų ir patikrintų radinių panaudojimo būdų: 1) pažymėti radinius ir juos realizuoti; 2) išdavus leidimą laikyti ir nešioti ginklą, grąžinti radinius radusiam asmeniui; 3) perdaryti radinius į netinkamus naudoti ir juos radusiam asmeniui grąžinti. Archeologinių tyrimų metu rasti minėti radiniai vadovaujantis NKPAJ 18 str. 5 dalimi ir Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005-02-25 25 įsakymu Nr. JV-66 patvirtintomis Archeologinio paveldo objekte tyrimų metu rastų radinių perdavimo muziejams taisyklėmis turi būti perduoti muziejams. Minėtų radinių kultūrinė vertė nustatoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2015-09-01 įsakymu Nr. JV-565 patvirtintais Kilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo komisijos nuostatais arba Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2023-03-31 įsakymu Nr. JV-262 patvirtintais Muziejų rinkinių valdymo ir tvarkymo nuostatais. Pagal nustatytą teisinį reguliavimą, archeologinių tyrimų metu radus ginklus, jų dalis, priedus ar šaudmenis, tyrėjai privalo apie tai pranešti policijai, kreiptis į Kilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo komisiją ar į muziejų dėl radinių kultūrinės vertės nustatymo, pateikti policijai duomenis apie nustatytą kultūrinę vertę ir nurodyti, kuriam muziejui radiniai turi būti perduoti.

Dėl reikalavimų ir (arba) kriterijų dėl statinio informacinio modeliavimo metodų taikymo

Paveldo komisija susipažinusi su Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. gruodžio 8 d. nutarimo Nr. 1061 „Dėl reikalavimų ir (arba) kriterijų dėl statinio informacinio modeliavimo metodų taikymo“ pakeitimo“ projektu, atkreipė dėmesį, kad esamas teisinis reguliavimas dėl statinio informacinio modeliavimo metodų taikymo kultūros paveldo objektams nekinta ir paliekamas galioti reguliavimo neaiškumas. Vyriausybės nutarimo 2 punkte nustatyta, kad statinio informacinio modeliavimo reikalavimai neprivalomi pirkimų vykdytojams, kai perkamos projektinių pasiūlymų rengimo paslaugos ir kai perkami kultūros paveldo statinių (ar jų dalių) ir kitų kultūros paveldo objektų tvarkybos darbai ir tvarkomieji statybos darbai. Pagal NKPAJ 2 str. 34 dalį tvarkybos darbus apima darbų planavimas bei projektavimas, o pagal Statybos įstatymą projektavimo paslaugos nepriskiriamos statybos darbams. Pagal esamą ir paliekamą galioti teisinį reguliavimą statinio informacinio modeliavimo reikalavimai neprivalomi pirkimų vykdytojams, kai perkamos kultūros paveldo objektų tvarkybos darbų projektavimo paslaugos, kai perkami tvarkybos darbai ir kai perkami tvarkomieji statybos darbai, tačiau kultūros paveldo objektų rekonstravimo projektavimo paslaugoms minėti reikalavimai (kriterijai) yra privalomi.

Paveldo komisijos nuomone, toks reguliavimas, kai tvarkomiesiems statybos darbams informacinio modeliavimo reikalavimai neprivalomi, o tokių darbų projektavimo paslaugoms privalomi, sukelia neaiškumus ir administracinę naštą. Atsižvelgdama į tai Paveldo komisija siūlė papildyti Vyriausybės nutarimo 2.2 papunktį ir nustatyti, kad statinio informacinio modeliavimo reikalavimai neprivalomi, kai perkami kultūros paveldo statinių (ar jų dalių) ir kitų kultūros paveldo objektų tvarkybos darbai, kultūros paveldo objektų tvarkomieji statybos darbai bei šių darbų projektavimo paslaugos.

Dėl Vilniaus oro uosto pastato (u. k. 15877) atnaujinimo architektūrinio konkurso

Susipažinusi su žiniasklaidoje pasirodžiusia informacija, kad Susisiekimo ministerija ketina atnaujinti ir integruoti į Kultūros vertybių registrą įtrauktą Vilniaus oro pastatą (u. k. 15877) į visą oro uosto statinių kompleksą ir skelbia architektūrinį konkursą, Paveldo komisija siūlė ypatingą dėmesį atkreipti į paveldosaugos reikalavimų taikymą teikiant ir vertinant architektūrinius projektus. Siekti, kad projektai ne tik būtų aukštos kokybės, bet derėtų su kultūros paveldo objektui keliamais paveldosaugos reikalavimais.

Taip pat siūlyta Aplinkos ministerijai įtvirtinti nuostatą, kad architektūriniuose konkursuose dalyvaujantys projektai, neatitinkantys paveldosaugos reikalavimų (kaip ir tie projektai, kurie neatitinka bet kokių kitų užduotų (techninių) parametru), prieš projektų svarstymą ir vertinimą, būtų šalinami iš konkursų.

Vilniaus oro uosto pastatas | G. Oržikausko nuotr.

Dėl viešųjų pirkimų konkursų vykdymo tvarkos

Paveldo komisija pritarė Lietuvos restauratorių asociacijos nuomonei, kad restauravimo proceso vientisumas yra labai svarbus, todėl skaidyti finansavimą į kelis etapus ir skelbti naujus konkursus nėra gera praktika. Tai kelia grėsmę kultūros paveldo išsaugojimui. Paveldo komisija siūlo atsižvelgti į pradėtų darbų tęstinumo svarbą ir viešuosius pirkimus organizuoti taip, kad planuojami restauravimo darbai būtų perkami iš vieno paslaugų teikėjo. Skelbiant viešąjį pirkimą būtų galima numatyti darbų atlikimą skaidyti į etapus ir, jei reikia, atlikti juos per kelerius metus, o paslaugų kainos kitimą indeksuoti, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatyme.

Dėl Lietuvos Respublikos Seimui atskaitingų ekspertinių-patariamųjų institucijų sistemos pertvarkos

Teisės aktų informacinėje sistemoje Seimo Pirmininkė įregistravo Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimui atskaitingų ekspertinių-patariamųjų institucijų sistemos pertvarkos koncepcijos patvirtinimo“ projektą ir koncepciją (toliau – Koncepcija), kurį nagrinėjo ir šiam projektui nepritarė Paveldo komisija.

Koncepcijos nuostatos yra neteisingos, turinys nenuoseklus, dokumentas parengtas nesilaikant kalbos reikalavimų. Koncepcija parengta neprofesionaliai, duomenys klaidinantys, o planuojama pertvarka neracionali ir nebūtų efektyvi. Sujungus Seimui atskaitingas institucijas, kiekviena iš šių 5 institucijų sričių praras savo ekspertinių rekomendacijų svorį, vertę, veiklos tęstinumą ir įdirbį.

Rengiant Koncepciją, su institucijomis nebuvo tartasi ir diskutuota valstybinėse institucijose ar kultūros bendruomenėje, atsisakoma susitikti ir dabar. Ši Seimo Pirmininkės pozicija rodo demokratinės valstybės principų ignoravimą, mažina tautinio tapatumo svarbą ir naikina Lietuvos identitetą.

Pagal dabar galiojantį Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymą ir nuostatus visos nustatytos funkcijos yra vykdomos. Koncepcijoje akcentuojamas veiklos efektyvumas, kuris yra vertinamas atsižvelgiant į priimamus teisės aktus ir atliktus darbus. Tačiau ekspertinės-patariamąsios institucijos veiklą įvertinti sudėtinga, nes nėra aiškaus vertinimo mechanizmo, sudėtinga išmatuoti veiklos efektyvumą, nes norint įgyvendinti teikiamas rekomendacijas reikia laiko, kartais ir 5–10 metų, ir politinės valios.

Rengiant koncepciją remiamasi senais dokumentais – 2012 m. valstybinio audito ataskaita. Nuo to laiko pasikeitė Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymas, 2022 m. įvykdyta Paveldo komisijos vidaus struktūros pertvarka ir išgrynintos funkcijos. Paveldo komisijos užsakymu, be papildomų asignavimų, 2020 m. buvo atliktas institucijos 2018–2019 m. veiklos auditas, įvertintas įstaigos valdymas, ar įdiegta vidaus kontrolė, valdomos rizikos, įvertinta, ar veikla atitinka teisės aktais nustatytus reikalavimus. Visos audito rekomendacijos jau įvykdytos.

Koncepcijoje yra aptarta Paveldo komisijos veikla ir atlikti darbai, tačiau analizė atlikta remiantis Paveldo komisijos 2019–2022 metų veiklos ataskaita, yra išskirti ir įvardijami tik tam tikri pasirinkti veiklos ir darbai, neįvertinami reikšmingi atlikti darbai ir analizės.

Sujungus visas ekspertines-patariamąsias institucijas, būtų įkurta Nacionalinė gerovės agentūra, tačiau tokios agentūros veiklos koordinavimas būtų labai sudėtingas. Vienas vadovas administruotų visas koncepcijoje įvardintas sritis. Abejotina, ar toks vadovas galėtų vienodai atstovauti visas sritis. Nėra aiškūs Nacionalinės gerovės agentūros veikimo principas.

Paveldo komisija – nedidelė, bet kompetentinga institucija, kuri atlieka svarbius ir didelius darbus: padeda teisėsaugos institucijoms ginti viešąjį interesą, prokuratūros prašymu atlieka tyrimą dėl pranešėjo pateiktos informacijos pagal pranešėjų apsaugos įstatymą, atlieka kultūros paveldo apsaugos procesų stebėseną – visa tai užtikrina nepriklausomą situacijos vertinimą ir demokratijos principų laikymąsi.

Po koncepcijos projekto paskelbimo, Paveldo komisija sulaukė didelio palaikymo iš institucijų ir visuomenės. Tai įrodo, kad nuo 1995 m., Paveldo komisijos veiklos pradžios, sukūrėme nepriklausomos ir patikimos institucijos reputaciją, kuri yra svarbi paveldui neabejingiems žmonėms, įvairioms bendruomenėms ir organizacijoms, valstybinėms institucijoms, kurių patarėjais esame.

Lietuvos Respublikos Prezidentūra pertvarkos pasiūlymą vadino kaip visuomenės atstovų ir akademinės bendruomenės balso, pilietinės galios ir socialinio dialogo silpninimą. Atkreipė dėmesį, kad pirmiausia turi būti vertinama kokybė ir poveikis, o ne optimizavimas ir sutaupymas. Prezidentūros nuomone, ekspertinėms institucijoms reikėtų suteikti pakankamai resursų, girdėti jų pasiūlymus ir leisti joms nepriklausomai veikti. Kultūros ministerija vertina Paveldo komisijos teikiamą ekspertinę nuomonę ir siūlymus, efektyvų tarpinstitucinį bendradarbiavimą, todėl mano, jog Paveldo komisija turėtų ir toliau veikti kaip atskirai dirbanti ekspertinė-patariamoji institucija, prisidedanti prie šalies kultūros paveldo išsaugojimo. Paveldo komisiją palaikė Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūra, septynios profesinės bendruomenės, vietos bendruomenės.

Išvadų teikimas dėl kultūros paveldo apsaugos funkcijas atliekančių atsakingų valstybės institucijų ir įstaigų metinių ataskaitų

Kultūros paveldo apsaugos funkcijas atliekančių atsakingų valstybės institucijų ir įstaigų metinių ataskaitų vertinimą Paveldo komisiją vykdo vadovaudamasi Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 8 punktu. Ši funkcija Paveldo komisijai suteikia ekspertinio požiūrio į kultūros paveldą administruojančios institucijos veiklą.

Ataskaitų vertinimas: Kultūros paveldo departamento 2022 metų veiklos ataskaitos vertinimas

Paveldo komisija vykdydama Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymo 5 str. 2 d. 1, 7 ir 8 punktuose nustatytas funkcijas kasmet vertina Kultūros paveldo departamento metinę veiklos ataskaitą. Plačiau skaityti apie tai 3.1. poskyryje.

Ataskaitų vertinimas: Kultūros infrastruktūros centro 2022 m. Paveldotvarkos programos įgyvendinimui skirtų lėšų panaudojimo ataskaitos vertinimas

Kultūros infrastruktūros centras įgyvendina Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) finansavimo 2022–2024 metų programą, patvirtintą kultūros ministro 2022 m. vasario 8 d. įsakymu Nr. ĮV-158 „Dėl Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) finansavimo 2022–2024 metų programos patvirtinimo“. Vadovaudamasis Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) finansavimo tvarkos aprašo, patvirtinto kultūros ministro 2014 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. ĮV-524 „Dėl Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų finansavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 52 punktu, Kultūros infrastruktūros centras parengė ir pateikė Paveldo komisijai 2022 m. Paveldotvarkos programos įgyvendinimui skirtų lėšų panaudojimo ir atliktų darbų ataskaitą.

Paveldo komisija susipažino su pateikta ataskaita ir nustatė, kad didžiojoje dalyje objektų darbai buvo vykdyti pagal planą arba paspartinti. Tam, kad kai kurie objektai būtų baigti laiku buvo perskirstomos turimos lėšos. Tačiau keliuose objektuose susidurta su sunkumais: statytojai ar valdytojai nesilaikė savo įsipareigojimų, iškilo sunkumų vykdant viešųjų pirkimų procedūras, didžiausiu iššūkiu tapo brangstančios statybos medžiagų ir darbų kainos. Problemų taip pat kyla dėl specialistų trūkumo, ypač kai darbams reikalingas retą specializaciją turintis darbuotojas, kurių rinkoje yra tik keletas ir kurių paslaugomis naudojasi daugelis įmonių. Ataskaitiniais metais būta atvejų, kai paskelbus viešojo pirkimo konkursą nebuvo sulaukta nei vieno pasiūlymo arba pirkimo procedūros užsitęsė į vėlyvą rudenį ar metų pabaigą ir dėl netinkamų klimato sąlygų atsiranda rizika nepanaudoti darbams vykdyti numatytų lėšų, todėl šios lėšos gali būti perskirstytos ar sumažintos.

Kultūros paveldo objektų tvarkybą pagerino Paveldotvarkos programos pokyčiai. Ši programa sudaroma ne vieneriems, o trejiems metams. Tai leidžia geriau planuoti darbus, efektyviau naudoti lėšas ir lengviau rasti rangovus darbams atlikti.

Paveldo komisija pritarė Kultūros infrastruktūros centro parengtai ir pateiktai 2022 m. Paveldotvarkos programos įgyvendinimui skirtų lėšų panaudojimo ir atliktų darbų ataskaitai. Pateikė siūlymą Kultūros infrastruktūros centrui fotografuoti tvarkomus objektus iki darbų atlikimo, darbų metu ir baigus darbus.

Ataskaitų vertinimas: Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūros 2020–2022 m. veiklos ataskaitų vertinimas

Paveldo komisija posėdyje susipažino su Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūros 2020–2022 m veiklos ataskaitomis.

Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūra (toliau – Agentūra) yra viešoji įstaiga, kurios steigėja Vilniaus miesto savivaldybė. Agentūros misija – būti svarbiausia ir patraukliausia institucija vilniečiams ir Lietuvos piliečiams, vykdančia aktualias neformalaus švietimo, konsultacijų, tyrimų, stebėsenos ir informacinės sklaidos veiklas, skirtas sostinės kultūros paveldo vertybėms saugoti ir garsinti, būti aktyvia Baltijos jūros ir Šiaurės vakarų Europos regiono UNESCO Pasaulio paveldo objektų tyrimų, informacijos ir komunikacijos tinklo / sistemos dalyve, nuosekliai gerinti vietos bendruomenių paveldosauginį sąmoningumą, skatinti jų įsitraukimą į istorinių pastatų ir aplinkos apsaugą bei tvarkybą.

Paveldo komisija pažymėjo, kad pagrindinės Agentūros įgyvendinamos veiklos kryptys – bendruomenės ugdymas, tradicinių amatų programa, visuomenės informavimas ir ugdymas, regioninis bendradarbiavimas – prisideda prie Vilniaus senamiesčio puoselėjimo.

Išklausiusi Agentūros 2020–2022 m. veiklos ataskaitų pristatymą, Paveldo komisija nutarė pritarti joms bei siūlė Kultūros ministerijai, Agentūrai ir Vilniaus m. savivaldybei peržiūrėti esamas Agentūros funkcijas ir veiklos principus, sukurti instrumentą, kuris suderintų valstybinius, savivaldybės ir suinteresuotos visuomenės prioritetus saugant Vilniaus istorinį centrą.

Vertinimas: Dėl Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) finansavimo 2023–2025 metų programos

Paveldo komisija posėdyje susipažino su kultūros ministro 2023 m. vasario 7 d. įsakymu Nr. JV-106 patvirtinta Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) finansavimo 2023–2025 metų programa, kuriai įgyvendinti iš valstybės biudžeto skirta 5 mln. 883 tūkst. eurų, o valdytojai prisidės kiek daugiau nei 1 mln. 146 tūkst. eurų. Programoje buvo numatyta, kad tęstiniai darbai vyks 51 objekte, o nauji tvarkybos darbai bus pradėti 30 objektų., Paveldotvarkos programoje atsirado nauja finansavimo priemonė – prevencinės priežiūros darbai, kurių svarbą ir būtinybę Paveldo komisija pabrėžė 2021 m. spalio 29 d. sprendime Nr. S-5(6.2.-246) „Dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) finansavimo programos įgyvendinimo“, teigdama, kad „siekina, kad prevencinės kultūros paveldo objektų priežiūros praktika būtų įdiegiama kuo plačiau valstybiniame ir savivaldybių lygmenyse bei taptų nuolatine paveldosaugos institucijų veiklos funkcija“. Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) finansavimo 2023–2025 metų programoje numatytas pareiškėjų prašymu atliekamų kultūros paveldo objekto vertingųjų savybių nekeičiančių prevencinių darbų, kuriems nereikalingas už šio objekto apsaugą atsakingos institucijos sutikimas (leidimas), tikslinis finansavimas. 2023–2025 metams numatyta kasmet skirti po 121 tūkst. eurų. Tokiu būdu yra tęsiama ankstesniais metais itin pasiteisinusio projekto „FIXUS Mobilis“ veikla.

Išklausius Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) finansavimo 2023–2025 metų programos pristatymą, Paveldo komisija paprašė Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos iš anksto supažindinti Paveldo komisiją su keičiamo Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų (paveldotvarkos) finansavimo tvarkos aprašo projektu, kad būtų atsižvelgta į Paveldo komisijos ekspertinį ir kolegialų veiklos pobūdį.

Išvadų teikimas dėl kultūros paveldo apsaugos finansavimo

Kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos įgyvendinimo programų ir biudžeto lėšų, skirtų kultūros paveldo apsaugai, panaudojimo vertinimą Paveldo komisiją atlieka vadovaudamasi Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 7 punktu. Ši funkcija yra viena papildomų kontrolės priemonių, kuri leidžia įvertinti lėšų poreikį ir jų panaudojimą.

Vertinimas: Dėl kultūros paveldo apsaugos politikos ir strategijos įgyvendinimo programų ir biudžeto lėšų, skirtų kultūros paveldo apsaugai, panaudojimo

Savivaldybių paveldosauginis indeksas

Paveldo komisija savo veikloje ypatingą dėmesį skiria Lietuvos regionams, nes jų vaidmuo paveldosaugoje yra itin svarbus. Išvažiuojamieji posėdžiai, tęstinis tyrimas apie savivaldybių veiklas kultūros paveldo apsaugos srityje, apdovanojimų „Paveldo DNR“ organizavimas – visa tai sukuria galimybę Paveldo komisijai kompleksiskai apžvelgti ir įvertinti savivaldybių veiklas kultūros paveldo apsaugos srityje.

Apdovanojimai „Paveldo DNR“ yra ne tik paveldo puoselėtojų nuopelnų įvertinimas. Šie apdovanojimai skatina „dalintis“ gerosiomis žiniomis ir pozityviąja praktika, stiprina kultūros paveldo vertės suvokimą, daro poveikį savivaldybėse kuriant pridėtinę vertę, supažindina visuomenę su svarbiais nuveiktais darbais kultūros paveldo apsaugos srityje.

Paveldo komisija nuo 1997 m. renka informaciją apie savivaldybių lėšas, skirtas kultūros paveldui. Šis ilgalaikis tęstinis tyrimas Paveldo komisijai leidžia įvertinti savivaldybių „paveldosauginės kultūros“ kitimą ir susidariusių jos formų įvairovę – nuo besitęsiančios stagnacijos iki teigiamų pokyčių aiškiai suvokiant kultūros paveldo svarbą bei didžiulio ekonominio ir kultūrinio proveržio. Savivaldybės, atsakydamos į Paveldo komisijos užklausas, labai skirtingai supranta savo vaidmenį kultūros paveldo apsaugoje. Yra savivaldybių, manančių, kad kultūros paveldo objektams reikalingos didelės finansinės lėšos ir už šių objektų priežiūrą ir tvarkybą turėtų būti atsakingos valstybės institucijos. Kitos savivaldybės siekia, kad paveldas taptų ne tik artefaktu, bet rajono kultūrinės komunikacijos priemone. Daugelis savivaldybių teigia siekiančios išsaugoti nykstantį kultūros paveldą, sutvarkyti ir įveikinti visus savivaldybės kultūros paveldo objektus, išsaugoti nykstantį paveldą ir įveikinti jį.

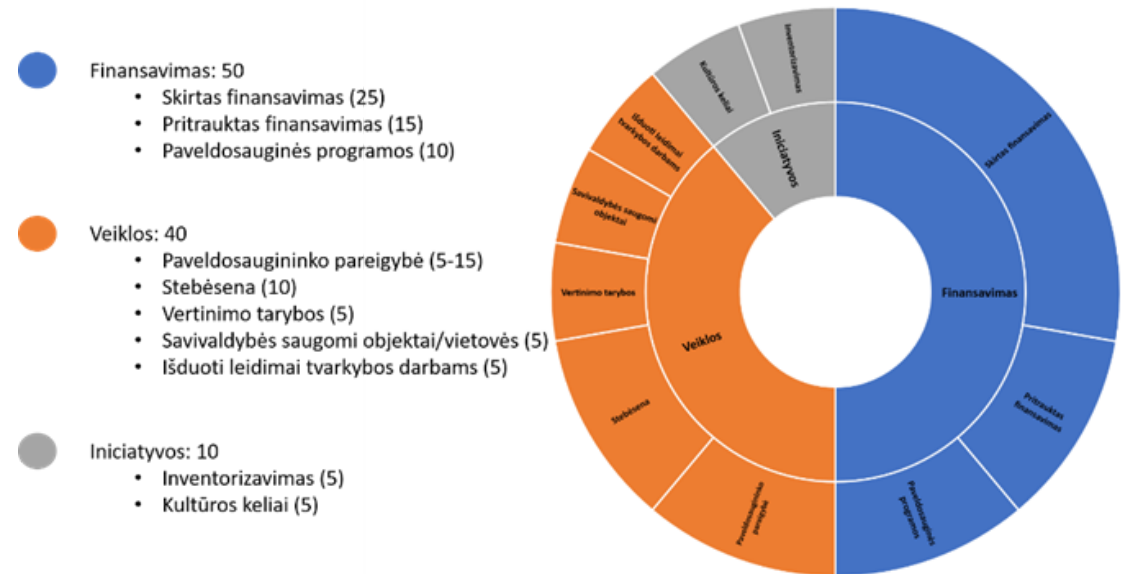
Paveldo komisijos administracijos darbo vizitas Neringoje
| Paveldo komisijos nuotr.

Paveldo komisija, siekdama nustatyti tikrąjį, faktiniais duomenimis pagrįstą „paveldosauginės kultūros“ lygį atskirose savivaldybėse bei įvertinusi apdovanojimuose „Paveldo DNR“ pastebėtas tendencijas, 2023 m. sudarė **Savivaldybių paveldosauginį indeksą** (toliau – SPI).

SPI nustatytas įvertinus šiuos rodiklius: finansinius, privalomų veiklų ir rodomų iniciatyvų. Siekta objektyviai nustatyti savivaldybių požiūrį į kultūros paveldą. Vertinant paveldosauginę situaciją savivaldybėse sukurta kaupiamoji kriterijų sistema, kuri apima kultūros paveldui skiriamą finansavimą, įvairių savivaldybėse vykdomų veiklų ir iniciatyvų vertinimą. Apskaičiuojant SPI 50 proc. sudaro suteikiamas finansavimas, 40 proc. – savivaldybių vykdomos veiklos, 10 proc. – įgyvendinamos iniciatyvos.

SPI leido įvertinti kultūros paveldo apsaugos situaciją dėl savivaldybių skiriamo ir pritraukiamo finansavimo, savivaldybių administracijų ir privačių asmenų vykdomų veiklų bei iniciatyvų. Rodiklių įvairovė ir SPI norima pabrėžti, kad už kultūros paveldo apsaugos situaciją kiekvienoje savivaldybėje yra atsakingi visi subjektai: savivaldybės meras su komanda, kultūros organizacijos, kultūros paveldo objektų valdytojai ir vietos gyventojai. Todėl vertinant paveldosauginę situaciją kiekvienoje savivaldybėje didelis dėmesys kreipiamas į galimybę gyventojams gauti metodinę ir finansinę pagalbą iš savivaldybės, rodyti paveldosauginės iniciatyvas, o savivaldybė turi skatinti gyventojų dalyvavimą kultūros paveldo apsaugoje ir imtis lyderystės, skirti tinkamą finansavimą kultūros paveldui.

Susumavus visus rodiklius nustatyta, kad daugiausia balų surinko trys didžiosios savivaldybės: Klaipėdos m. (83,38), Vilniaus m. (80,61) ir Kauno m. (79,85) savivaldybės. Visgi daugiau nei pusę savivaldybių surinko vos trečdalį ar mažiau galimų balų, o tai rodo didelį atotrūkį tarp kelių lyderiaujančių ir likusių savivaldybių.

2022 m. Savivaldybių paveldosauginio indekso rodikliai | Paveldo komisijos pav.

Žemiausias SPI nustatytas Kazlų Rūdos ir Lazdijų r. savivaldybėse. Šiose savivaldybėse paveldosaugininko funkcijos priskirtos specialistams, vykdančioms kitas funkcijas, atitinkamai 0,1 ir 0,3 pareigybių apimtimi, o kultūros paveldui 2022 m. skirta kiek daugiau nei 5 tūkst. eurų kai kurių kultūros paveldo objektų teritorijų šienavimui. Yra savivaldybių, tokių kaip 58 vietą pagal SPI užimanti Jonavos r. sav., kuri 2022 m. neturėjo paveldosaugininko, nes nerado specialisto.

Dabartinio savivaldybių „paveldosauginės kultūros“ lygio nustatymas, įvertinimas ir planuojamas skatinimas gali tapti svarbiu stimulu, paspartinančiu teigiamus kultūros paveldo apsaugos procesus savivaldybėse. Manoma, kad sudarius SPI bus sukurta sveika konkurencija tarp savivaldybių, skatinanti jų iniciatyvas paveldo apsaugos srityje ir plečiant „paveldosauginę kultūrą“ savivaldybėse.

SPI balas – tai ne baudos, o galimybės balas. Galimybės pamatyti savo stipriąsias puses arba lengviau identifikuoti kryptis, į kurias reikėtų nukreipti žmogiškuosius ir finansinius resursus, kad būtų gerinama „paveldosauginė kultūra“ savivaldybėje. Aukšta „paveldosauginė kultūra“ gali prisidėti prie stipresnių bendruomenių kūrimosi, didesnio pasitikėjimo valstybe ir savivaldybe, pilietiškumo puoselėjimo ir ekonominių rezultatų, pritraukti turistus ar paskatinti gyventojus likti ir kurtis savo gimtojoje savivaldybėje.

Su visu Savivaldybių paveldosauginiu indeksu galima susipažinti Paveldo komisijos interneto svetainėje <https://vkpk.lt/veikla/tyrimai/>.

1.	Klaipėdos m.	83,38	21.	Druskininkų	35,74	41.	Vilkaviškio r.	28,00
2.	Vilniaus m.	80,61	22.	Plungės r.	35,19	42.	Šiaulių r.	27,76
3.	Kauno m.	79,85	23.	Švenčionių r.	35,12	43.	Prienų r.	27,19
4.	Panevėžio m.	55,42	24.	Šakių r.	34,84	44.	Elektrėnų	26,84
5.	Klaipėdos r.	49,36	25.	Marijampolės	34,56	45.	Pasvalio r.	26,47
6.	Joniškio r.	48,52	26.	Anykščių r.	34,43	46.	Kelmės r.	26,43
7.	Kauno r.	46,53	27.	Kretingos r.	33,09	47.	Ukmergės r.	26,15
8.	Palangos m.	43,35	28.	Varėnos r.	32,43	48.	Neringos	25,26
9.	Alytaus m.	43,13	29.	Tauragės r.	32,23	49.	Vilniaus r.	23,53
10.	Šilutės r.	42,01	30.	Zarasų r.	32,23	50.	Trakų r.	22,21
11.	Kėdainių r.	41,10	31.	Akmenės r.	31,90	51.	Kaišiadorių r.	22,17
12.	Pakruojo r.	40,66	32.	Rietavo	31,69	52.	Panevėžio r.	21,97
13.	Biržų r.	40,37	33.	Jurbarko r.	31,65	53.	Širvintų r.	21,46
14.	Rokiškio r.	40,02	34.	Šiaulių m.	31,63	54.	Kalvarijos	21,29
15.	Birštono	39,95	35.	Skuodo r.	30,57	55.	Pagėgių	21,02
16.	Mažeikių r.	38,10	36.	Telšių r.	30,28	56.	Alytaus r.	20,97
17.	Radviliškio r.	38,01	37.	Utenos r.	30,23	57.	Visagino	20,00
18.	Kupiškio r.	37,97	38.	Raseinių r.	29,53	58.	Jonavos r.	19,66
19.	Šilalės r.	37,10	39.	Molėtų r.	28,40	59.	Lazdijų r.	16,47
20.	Šalčininkų r.	36,88	40.	Ignalinos r.	28,07	60.	Kazlų Rūdos	16,20

2022 m. Savivaldybių paveldosauginio indekso balai | Paveldo komisijos pav.

Svarstymas ir aprobavimas: Siūlymai dėl kultūros paminklų paskelbimo

Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymo 5 str. 2 dalies 9 punkte nustatyta, kad Paveldo komisija svarsto ir aprobuoja siūlymus kultūros paveldo objektus ar vietas skelbti kultūros paminklais ar panaikinti jų apsaugą. Kultūros ministro teikimu, Paveldo komisija tokius siūlymus svarsto posėdyje.

2023 m. Paveldo komisija pritarė toliau nurodytų kultūros paveldo objektų paskelbimui kultūros paminklais:

1. Vilniaus Bazilijonų vienuolyno statinių ansamblio (u. k. 681).
2. Reikšmingiausioms moderniosios Lietuvos istorijai vietoms:
 - 2.1. Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio tarybos prezidiumo pirmininko, generolo Jono Žemaičio-Vytauto vadavietei (u. k. 25501);
 - 2.2. Knygnešio, publicisto Jurgio Bielinio kapui (u. k. 10831);
 - 2.3. Knygnešio, bibliografo Stanislovo Didžiulio kapui (u. k. 10479);
 - 2.4. Labanoro mūšio partizanų kapams (u. k. 17284);
 - 2.5. Lietuvos partizanų kautynių ir žūties vietai, vad. Virtukais (u. k. 40179);
 - 2.6. Pietų Lietuvos partizanų srities vadavietei ir PLPS vado Sergijaus Staniškio-Lito, Vilties žūties vietai (u. k. 38832);
 - 2.7. Rainių kankinių kapui (u. k. 16607);
 - 2.8. 1830–1831 m. sukilimo būrio vado Vincento Matuševičiaus kapui (u. k. 36615);
 - 2.9. Dainavos apygardos partizanų vadavietei (u. k. 27575);
 - 2.10. Lietuvos partizanų Kalniškės mūšio vietos kompleksui (u. k. 37491) ir jo kompleksinei daliai – Lietuvos partizanų Kalniškės mūšio vietos komplekso partizanų kapui (u. k. 37492).

Sekantis procedūrinis etapas – Vyriausybės nutarimo priėmimas.

Vilniaus Bazilijonų vienuolyno statinių ansamblis (u. k. 681) (aeronostrauka)
| Kultūros paveldo departamento nuotr.

Svarstymas ir aprobavimas: Siūlymai dėl kultūros paveldo objektų skelbimo valstybės saugomais

Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymo 5 str. 2 dalies 10 punkte nustatyta, kad Paveldo komisija svarsto ir aprobuoja siūlymus dėl nacionalinio reikšmingumo lygmens kultūros paveldo objektų ir vietovių, kurie neskelbiami kultūros paminklais, skelbimo valstybės saugomais ar panaikinti jų apsaugą. Kultūros paveldo departamento ar kultūros ministro teikimu, Paveldo komisija tokius siūlymus svarsto Paveldo komisijos posėdyje.

2023 m. Paveldo komisija pritarė toliau nurodytų kultūros paveldo objektų paskelbimui valstybės saugomais:

1. Nuomojamų namų kompleksui (u. k. 45361), esančiam Vilniuje, J. Basanavičiaus g. 16, 16A;
2. Lietuvos partizanų ir jų rėmėjų memorialiniam kompleksui (u. k. 36312);
3. Vilniaus Didžiosios sinagogos ir mikvių pastato liekanų kompleksui (u. k. 44458), esančiam Vilniuje, Žydų g. 5, 7.

Visi šie objektai kultūros ministro įsakymu jau paskelbti valstybės saugomais.

Lietuvos partizanų ir jų rėmėjų memorialinis kompleksas (u. k. 36312) | V. Striužo nuotr.

Svarstymas ir aprobavimas: Siūlymai dėl kilnojamųjų kultūros vertybių įrašymo į Kultūros vertybių registrą

Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymo 5 str. 2 dalies 11 punkte nustatyta, kad Paveldo komisija svarsto ir aprobuoja siūlymus kilnojamąsias kultūros vertybes įrašyti į Kultūros vertybių registrą ar išbraukti iš jo Kultūros paveldo departamento teikimu, Paveldo komisija tokius siūlymus svarsto Paveldo komisijos posėdyje.

2023 m. Paveldo komisija priėmė 7 nutarimus dėl kilnojamųjų kultūros vertybių, registruotų Kultūros vertybių registre kaip nekilnojamosios, duomenų tikslinimo ir kilnojamųjų daiktų, turinčių kultūrinę vertę, įrašymo į Kultūros vertybių registrą. Įvertintos vertybės, esančios Žemaičių Kalvarijos Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bazilikoje, Panevėžio Kristaus Karaliaus katedroje, Nidos Švč. Mergelės Marijos Krikščionių Pagalbos bažnyčioje, Nidos evangelikų liuteronų bažnyčioje, Juodkrantės Šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčioje, Širvintų Šv. arkangelo Mykolo bažnyčioje, Palėvenės Šv. Domininko bažnyčioje, Renavo Šv. Izidoriaus bažnyčioje, Andrioniškio Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčioje, Šeduvos Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčioje, Dapšionių Dievo Apvaizdos bažnyčioje,

Adučiškio Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės bažnyčioje, Karkažiškės Šv. apaštalu Petro ir Povilo bažnyčioje, Naujo Strūnaičio Šv. apaštalu Petro ir Povilo bažnyčioje, Švenčionių Šv. Edvardo bažnyčioje, Švenčionių Visų Šventųjų bažnyčioje, Kavarsko Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje, Aleksandravėlės Šv. Pranciškaus Serafiškojo bažnyčioje, Pakruojo Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje, Stačiūnų Šv. Lauryno bažnyčioje, Varlaukio Švč. Trejybės bažnyčioje, Žlibinų Švč. Mergelės Marijos ir Krikščionių Pagalbos bažnyčioje, Darbėnų Šv. apaštalu Petro ir Pauliaus bažnyčioje, Jonavos Šv. apaštalo Jokūbo bažnyčioje, Kartenos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje, Senujų Trakų Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelai Marijai bažnyčioje, Šv. Benedikto bažnyčioje, Aleksandrijos Nukryžiuotojo Jėzaus bažnyčioje, Barstyčių Šv. apaštalu Simono ir Judo Tado bažnyčioje, Lenkimų Šv. Onos bažnyčioje, Šačių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje, Skuodo Švč. Trejybės bažnyčioje, Vaičiaių Šv. Onos bažnyčioje, Ylakių Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelai Marijai bažnyčioje, Kauno Šv. Jurgio Kankinio bažnyčioje, Žemaičių Naumiesčio Šv. arkangelo Mykolo bažnyčioje, Kurklių Šv. Jurgio bažnyčioje, Vilkijos Šv. Jurgio bažnyčioje, Musninkų Švč. Trejybės bažnyčioje, Sudervės Švč. Trejybės bažnyčioje, Degučių Šv. Vincento Ferero bažnyčioje, Endriejavo Šv. apaštalo Andriejaus bažnyčioje, Eržvilko Šv. Jurgio bažnyčioje, Girdžių Šv. Marijos Magdaliėtės bažnyčioje, Punios Šv. apaštalo Jokūbo bažnyčioje, Veiviržėnų Šv. apaštalo evangelisto Mato bažnyčioje, Lygumų Švč. Trejybės bažnyčioje, Duokiškio Šv. Onos bažnyčioje, Klovainių Švč. Trejybės bažnyčioje, Pavandenės Šv. Onos bažnyčioje, Varputėnų Šv. Antano Paduviečio bažnyčioje, Šešuolių Šv. Juozapo bažnyčioje, Labanoro Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje, Kabelių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje, Alksniupių kapinių koplyčioje, Brožių kapinių koplyčioje, Veiviržėnų kapinių koplyčioje, Šatraminių Švč. Mergelės Marijos koplyčioje, Lamokėlių Šv. Jurgio koplyčioje, Porijų Šv. Augustino koplyčioje, Skurbutėnų koplyčioje ir Pasvalio Petro Vileišio gimnazijoje.

Antepedijus (u. k. 15348) | A. Giniūnienės nuotr.

Monstrancija (I) (u. k. 21369)
| A. Petrašiūno nuotr.

Paveikslas „Šv. Filomena“ su rému
(u. k. 10086) | A. Giniūnienės nuotr.

Iš viso buvo įvertintos **505 vertybės**. Po Paveldo komisijos pritarimo, dauguma jų jau įrašytos į Kultūros vertybių registrą arba patikslinti registre esantys duomenys.

Paveldo komisija pritarė šių kilnojamųjų kultūros vertybių išbraukimui iš Kultūros vertybių registro [17]: skulptūros „Prisikėlęs Kristus“ (u. k. 32605), paveikslo „Saulėtekis Platelių ežere“ (u. k. 8289), paveikslo „Reginys nuo Bešto kalno į Elbrusą“ (u. k. 36994), paveikslo „Gedimino kapas“ (u. k. 36995) ir paveikslų ciklo „Kryžiaus kelio stotys“ dalių (8 vnt.) (u. k. 45648).

Kiti posėdžiuose nagrinėti klausimai

Paveldo komisijos 2023 m. posėdžiuose buvo nagrinėjami anksčiau iškelti ir nauji klausimai, susiję su kultūros paveldo apsaugos problemomis, aptarta, kaip Paveldo komisija prisidėjo sprendžiant šias problemas ir kokių veiksmų planuoja imtis toliau. Nagrinėti toliau pateikiami klausimai:

1. Dėl atminties įamžinimo viešosiose erdvėse ir paveldosaugos santykio (paminklo statymo Plungės dvaro sodybos teritorijoje atvejis). 2023 m. vasario mėn. į Paveldo komisiją kreipėsi Plungėje veikiančios visuomeninės organizacijos dėl planuojamos skulptūros statybos Plungės dvaro sodybos teritorijoje.

Paveikslas „Jozapas ir broliai“ (u. k. 41677) | A. Giniūnienės nuotr.

[17] Perduota saugojimui Lietuvos nacionaliniam dailės muziejui ir yra įtraukta į muziejinę apskaitą; paveikslų ciklo „Kryžiaus kelio stotys“ paveiksai yra asmeninė klebono nuosavybė ir su parapija nėra susiję.

Organizacijos nepritarė planuojamai statybai ir paprašė įvertinti situaciją. Paveldo komisija posėdyje apsvarstė klausimą dėl planuojamos skulptūros statybos Plungės dvaro sodybos teritorijoje. Idėją dėl B. Lubio atminimo įamžinimo Paveldo komisija palaikė, tačiau nepritarė, kad skulptūra būtų statoma kultūros paminklo teritorijoje, nes pagal kultūros ministro patvirtintą specialųjį planą jokia statyba yra negalima. Šiuo klausimu savo nuomonę išreiškė Lietuvos dailės istorikų draugija, Tarptautinės dailės kritikų asociacijos (AICA) Lietuvos sekcija, Lietuvos dailininkų sąjunga, kurios pasisakė taip pat kritiškai. Paveldo komisija nutarė kreiptis į Kultūros paveldo departamentą, į Plungės rajono savivaldybės administraciją primindama, kad tokia statyba yra draudžiama ir paprašė išrinkti kitą skulptūros statymo vietą. Kultūros paveldo departamentas, nepaisydamas kultūros ministro patvirtintame specialiajame plane nustatyto draudimo vykdyti bet kokias statybas, neatsižvelgdamas į išreikštą Paveldo komisijos poziciją dėl negalimos statybos kultūros paminklo teritorijoje, nereaguodamas į visuomeninių organizacijų – suinteresuotos paveldo visuomenės dalies nuomonę dėl negalimų statybų, suderino skulptūros statybos projektą, o Plungės r. savivaldybės administracija išdavė statybą leidžiantį dokumentą.

Dėl specialiajame plane nustatytų paveldosaugos reikalavimų nesilaikymo, t. y. dėl leidimo vykdyti statybas kultūros paminklo teritorijoje, kurioje draudžiama statyba, išdavimo, Paveldo komisija kreipėsi į Klaipėdos apygardos prokuratūrą dėl viešojo intereso išsaugoti dvaro sodybos autentiškumą gynimo. Klaipėdos apygardos prokuratūra atsisakė ginti viešąjį interesą, todėl Paveldo komisija kreipėsi į Generalinę prokuratūrą, kuri taip pat atsisakė ginti viešąjį interesą. Dėl minėtų institucijų atsisakymo ginti viešąjį interesą Paveldo komisija kreipėsi į teismą ir laukia sprendimo.

Plungės dvaras. Wikimedia-Commons-nuotrauka-autorius-Viskonsas-CC-BY-SA-3.0

Meninė akcija: NE ČIA IR NE TAIP (ekrano nuotrauka) | Paveldo komisijos nuotr.

2. Dėl Jonušo Radvilos rūmų pastatų komplekso ir jo prieigų tvarkymo (Vilniaus g. 24, Vilnius). Paveldo komisijos posėdyje buvo susipažinta su parengtais kultūros paskirties pastato, esančio Vilniaus g. 24, Vilniuje, rekonstravimo ir kapitalinio remonto projektiniais pasiūlymais. Į posėdį šis klausimas buvo įtrauktas, atsižvelgiant į jautrią Vilniaus Jonušo Radvilos rūmų pastatų komplekso vietą ir bendrą statybų Vilniaus senamiestyje problematiką. Po pristatymo Paveldo komisijos nariai akcentavo išsamiai parengtus Vilniaus Jonušo Radvilos rūmų pastatų komplekso posesijos istorinius bei kitus atliktus tyrimus ir projektuotojų dėmesį detalėms, tačiau dėl projektinių pasiūlymų sprendinių Paveldo komisijos narių nuomonės išsiskyrė. Vieni nariai neturėjo pastabų dėl projektinių sprendinių, kitiems kilo abejonių dėl naujai formuojamų pastatų tūrių mastelio, naudojamų medžiagų, atkreiptas dėmesys, kad nauji statiniai pernelyg dominuos komplekse, jiems trūksta simetriškumo ir vientisumo. Paveldo komisijos nariai prašė projektuotojų sumažinti mastelį ir patobulinti projektą, kad jis nedisonuotų su supančia aplinka.

KULTŪROS PASKIRTIES PASTATO (7.10.) VILNIAUS G. 24, VILNIUJE REKONSTRAVIMO IR KAPITALINIO REMONTO PROJEKTAS
PROJEKTYNIŲ PASIŪLYMŲ VIEŠINIMAS

Kultūros paskirties pastato, esančio Vilniaus g. 24, Vilniuje, rekonstravimo ir kapitalinio remonto projektinių pasiūlymų pristatymas Paveldo komisijos posėdyje (ekrano nuotrauka) | Paveldo komisijos nuotr.

3. Dėl Lietuvai reikšmingų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, esančių Jungtinėse Amerikos Valstijose, sąrašo. JAV lietuvių bendruomenė patikslino svarbiausio išlikusio lietuviško paveldo Amerikoje sąrašą, kurio ekspertinį vertinimą atliko Paveldo komisija. Po ekspertinio vertinimo Paveldo komisijos posėdyje buvo patvirtintas sąrašas, atsižvelgiant į šiuo metu galiojančius Lietuvai reikšmingo nekilnojamojo kultūros paveldo atpažinimo principus ir kriterijus. Sąrašas įvertintas ir kategorizuotas pagal paveldo objektų reikšmingumą ir suskirstytas į: „Unikalius architektūros, dailės ar istorijos požiūriu“, „Retus architektūros, dailės ar istorijos požiūriu“, „Tipiškus architektūros (istorizmas), dailės ar istorijos (parapija, kultūros centras, mokykla, stovykla ir kt.) požiūriu“, „Svarbius bendruomenėms“, „Kapines“. Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu nėra aiški Lietuvai reikšmingo nekilnojamojo kultūros paveldo, esančio užsienyje, politika, neišspręsti Lietuvai reikšmingo nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, esančių užsienyje, globos klausimai, sąrašas buvo pateiktas Kultūros ministerijai ir Užsienio reikalų ministerijai, kad jos tarpinstituciniu lygmeniu spręstų dėl viso ar dalies sąrašo tvirtinimo.

4. Diskusija dėl kilnojamojų kultūros vertybių apsaugos. Paveldo komisija ne kartą akcentavo, kad Lietuvos paveldo apsaugos sistemoje kilnojamosioms kultūros vertybėms skiriamas neadekvačiai menkas dėmesys. Paveldo komisija 2022 m. gruodžio 16 d. sprendime Nr. S-7(6.2.-253) „Dėl Kilnojamojų kultūros vertybių apsaugos įstatymo“, vardijo svarbiausias, dešimtmečiais nesprenžiamas, su kilnojamojų kultūros vertybių apsauga susijusias problemas.

2023 m. gegužės mėn. Paveldo komisijos posėdyje konstatuota, kad esama klaidų Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatyme ir kyla problemų dėl kilnojamųjų kultūros vertybių priežiūros ir restauravimo. Posėdyje nutarta, kad institucijoms reikėtų skirti didesnę dėmesį kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos tobulinimui.

5. Dėl kilnojamųjų kultūros vertybių apskaitos. Organizuotame tarpinstituciniame posėdyje dalyvavo Kultūros ministerijos, Kultūros paveldo departamento, Kilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo komisijos atstovai ir ekspertė dr. Dalia Vasiliūnienė. Posėdžio metu buvo aptartos su kilnojamųjų kultūros vertybių apskaita susijusios problemos ir Paveldo komisijos funkcijos. Nuspręsta, kad būtinas dar vienas posėdis, būtina platesnė ir išsamesnė diskusija. Tarpinstitucinė diskusija planuojama 2024 m. pradžioje.

6. Dėl fotografijų apskaitos dokumentuose kokybės. Paveldo komisija ne kartą kėlė problemą, kad gana didelė Kultūros vertybių registre esančių fotografijų kokybė yra prasta, nes fotografuojama netinkama technika, trūksta specialių žinių. Tokia situacija išlieka keletą metų, nuo tada, kai Kultūros paveldo departamente apskaitos darbui neliko atskiros fotografo pareigybės. Vizualinių duomenų apie objektą fiksavimas yra labai svarbus vertinant jo būklės kitimą, vertinant informaciją vagystės ar sunaikinimo atveju. Šios fotografijos matomos Lietuvoje ir užsienio valstybėse, todėl prastos kokybės fotografijos tiek faktologine, tiek reprezentacine prasme menkina Kultūros vertybės registro ir jį tvarkančios institucijos reputaciją. Kilnojamųjų kultūros vertybės fotografija yra svarbiausias jos apskaitos dokumentas, todėl fotografijų kokybei Kultūros paveldo departamentas turėtų skirti tinkamą dėmesį ir vertybes fiksuoti profesionaliai. Fotografijos aktualumas įpareigoja vystyti ir tobulinti tradicinius bei įvaldyti šiuolaikiškus kultūros vertybių fiksavimo įrankius, kurti inovatyvias paslaugas visuomenei ir specialistams. Konkretūs pasiūlymai dėl fotografijų kokybės gerinimo buvo pateikti Kultūros paveldo departamentui, Kultūros ministerijai ir Kilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo komisijai.

7. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. vasario 7 d. nutarimo Nr. 193 „Dėl išskirtinę kultūrinę vertę turinčių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų ir pastatų ir patalpų, skirtų saugoti ir eksponuoti kilnojamąsias kultūros vertybes, sąrašų patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto. Paveldo komisija pakartotinai derinti gavo Vyriausybės 2007 m. vasario 7 d. nutarimo Nr. 193 „Dėl išskirtinę kultūrinę vertę turinčių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų ir pastatų ir patalpų, skirtų saugoti ir eksponuoti kilnojamąsias kultūros vertybes, sąrašų patvirtinimo“ pakeitimo projektą. 2022 m. Paveldo komisija kreipėsi į Kultūros ministeriją ir prašė organizuoti susitikimą su šio Vyriausybės nutarimo projekto rengėjais, norėdama išsiaiškinti sąrašų sudarymo principus ir kriterijus. Paveldo komisijos nariams kilo klausimų dėl kai kurių objektų įtraukimo ar neįtraukimo į sąrašus motyvų, tačiau susitikimas nebuvo suorganizuotas. 2023 m. Paveldo komisijos posėdyje Vyriausybės nutarimo projekto rengėjai pateikė atsakymus į anksčiau užduotus klausimus, buvo pritarta šio nutarimo projektui su pastabomis. Siūlyta suformuluoti labai aiškius sąrašų sudarymo principus ir kriterijus, sąrašai turėtų būti periodiškai, kas 2 ar 3 metus, peržiūrimi ir atnaujinami, atkreiptas dėmesys, kad nutarimo projekto derinimo metu į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą buvo įtrauktas dar vienas objektas, esantis Lietuvoje – Kauno modernizmo architektūra – todėl prie derinamo teisės akto pridėtas sąrašas turi būti papildytas.

8. Dėl veiklos ir tarnybinės etikos principų taikymo. Paveldo komisija posėdyje su Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos atstovais aptarė valstybės tarnautojų ir valstybės pareigūnų veiklos procedūras dėl kurių galėtų kilti interesų konfliktai. Vyko diskusija, kurios metu kompetentingi specialistai atsakė į Paveldo komisijos narių ir administracijos darbuotojų klausimus. Buvo nutarta, kad kilus klausimams, susijusiems su etikos taisyklėmis, Paveldo komisija kreipsis į Vyriausiąją tarnybinės etikos komisiją.

9. Dėl Sapiegų parko tvarkymo. Po asociacijos „Antakalniečių bendruomenė“ kreipimosi į Paveldo komisiją dėl Sapiegų parko tvarkymo, buvo apsilankyta objekte, organizuotas susitikimas su suinteresuotos visuomenės atstovais, išklaustytos keliamos problemos. Paveldo komisija posėdyje protokoliniu nutarimu nusprendė, kad visuomenės kreipimėsi nurodytų klausimų nagrinėjimas nėra Paveldo komisijos kompetencija.

Sapiegų parkas | Paveldo komisijos nuotr.

3.3 UNESCO Pasaulio paveldo sąraše esančių vertybių apsaugos vertinimas

Paveldo komisija sistemingai nagrinėja, kaip Lietuva, 1992 m. pradžioje prisijungusi prie UNESCO Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencijos (toliau – Pasaulio paveldo konvencija), įgyvendina tarptautinius įsipareigojimus ir užtikrina Lietuvos paveldo, įtraukto į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą, išsaugojimą ir puoselėjimą.

Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 4 punkte nustatyta, kad Paveldo komisija turi „vertinti UNESCO Pasaulio paveldo komitetui teikiamos periodinės pasaulio paveldo objektų Lietuvoje būklės ataskaitas“.

2023 metais Paveldo komisijos nariai susipažino su Kultūros ministerijos pateiktu UNESCO Pasaulio paveldo komitetui teikiamos periodinės pasaulio paveldo objektų Lietuvoje būklės ataskaitos projektu (toliau – Ataskaitos projektas). Vykusios diskusijos metu buvo pateikti Paveldo komisijos narių pastebėjimai. Įvertinus Ataskaitos projektą Paveldo komisija siūlė atsižvelgti į Paveldo komisijos 2008 m. gegužės 23 d. sprendime Nr. S-8(136) „Dėl Jungtinių Tautų Organizacijos Europos Ekonominės Komisijos konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkos klausimais (Orhuso konvencijos) ir Europos Bendrijos vardu ją patvirtinančių reglamentų įgyvendinimo Lietuvoje“ iškeltas problemas ir pateiktus siūlymus, kurie galėtų būti įtraukti į UNESCO Pasaulio paveldo komitetui teikiamą ataskaitą. Taip pat buvo pritarta Kultūros ministerijos siūlymui, jog būtina parengti nacionalinę UNESCO pasaulio paveldo Lietuvoje apsaugos strategiją, kuri nustatytų Pasaulio paveldo konvencijoje įvardintų procesų planavimą ir darnų vystymą. Paveldo komisija prisidėtų prie šios strategijos rengimo ir aktyviai ją palaikytų. Buvo siūlyta įvertinti galimybę Ataskaitos projekte įvardinti ir Paveldo komisijos organizuojamus apdovanojimus už kultūros paveldo puoselėjimą – „Paveldo DNR“, kaip pavyzdys, skatinantis prie kultūros paveldo puoselėjimo prisijungti bendruomenes ir aktualizuoti paveldą.

Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė (viduryje) ir Paveldo komisijos narė Agnė Žilinskaitė (kairėje) ir dr. Viltė Janušauskaitė (dešinėje) | Paveldo komisijos nuotr.

3.4 Tarptautinis bendradarbiavimas

Bendradarbiavimas su JAV lietuvių bendruomene

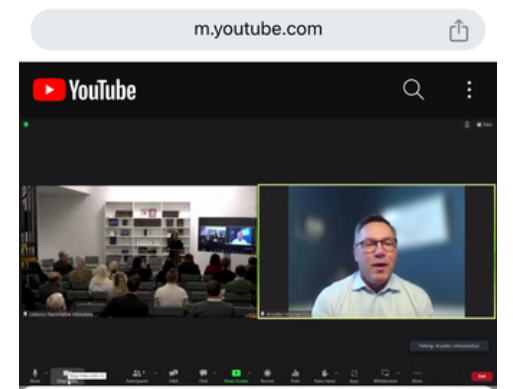
2023 m. buvo tęsiamas bendradarbiavimas su JAV lietuvių bendruomene dėl Lietuvai reikšmingo nekilnojamojo kultūros paveldo, esančio JAV išsaugojimo. 2022 m. JAV lietuvių bendruomenė sudarė specialią darbo grupę, kuriai vadovavo architektas ir restauratorius Rimvydas Danius Glinskis. Darbo grupės pagrindinis tikslas buvo peržiūrėti ir atnaujinti anksčiau sudarytą Lietuvai reikšmingo nekilnojamojo kultūros paveldo objektų JAV sąrašą. Pirminis sąrašas dėl reikšmingų objektų išsaugojimo buvo sudarytas daugiau nei prieš du dešimtmečius, tačiau dvišalė sutartis tarp Lietuvos ir JAV nebuvo pasirašyta. Atsižvelgdama į 2022 m. tarpinstituciniame susitarime aptartus klausimus, Paveldo komisija sąrašą peržiūrėjo ir pateikė ekspertines išvadas. Sąrašas perduotas Kultūros ministerijai ir Užsienio reikalų ministerijai. Šiuo atnaujintu sąrašu bus siekiama apsaugoti Lietuvai reikšmingą paveldą JAV, suteikti jam paveldosauginį statusą ir pasirašyti dvišalę sutartį tarp JAV ir Lietuvos.

Bendradarbiavimas su „Europa Nostra“

Paveldo komisija susipažino su tarptautinės organizacijos „Europa Nostra“ iniciatyva, kuria siekiama, kad vyksiančioje Jungtinių Tautų klimato kaitos konferencijoje (COP28) būtų priimtas sprendimas dėl klimato kaitos poveikio kultūros paveldui mažinimo. Remiame šią iniciatyvą. Paveldo komisija kreipėsi į Vyriausybę, kad Lietuvos Respublikos atstovas palaikytų klimato kaitos poveikio kultūros paveldui mažinimą ir tarptautiniuose susitikimuose siektų, kad į susitikimų darbotvarkes būtų įtraukti klausimai susiję su kultūros paveldu.

Bendradarbiavimas su tarptautiniais partneriais pildant duomenų bazę upaveldas.lt

2023 m. Paveldo komisija bendradarbiavo su esamais partneriais ir užmezgė naujus ryšius su organizacijomis ir pavieniais asmenimis JAV, Italijoje, Lenkijoje, Prancūzijoje. 2023 metais U-paveldo duomenų bazė buvo papildyta 176 naujais objektais.

Aprašas

Diskusija „Lietuvai reikšmingas paveldas Amerikoje – kaip (iš)saugoti?“

 Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka

Diskusijos „Lietuvai reikšmingas paveldas Amerikoje – kaip (iš)saugoti?“ transliacija (ekrano nuotrauka) | Paveldo komisijos nuotr.

3.5 Kultūros paveldo aktualizavimas ir bendradarbiavimas bei ryšiai su kitomis institucijomis

2023 m. Paveldo komisija glaudžiai bendradarbiavo su svarbiausiomis valstybės institucijomis. Kaip minėta, Paveldo komisija yra institucija, patarianti valstybinės kultūros paveldo apsaugos politikos, jos įgyvendinimo, vertinimo ir tobulinimo klausimais. Su visomis šiomis valstybės institucijomis 2023 m. vyko sklandus bendradarbiavimas ir buvo aptarti įvairūs paveldosaugos klausimai.

Vykdydama savo funkcijas ir pareigas bei siekdama užtikrinti savo veiklos tikslą, dalyvauti formuojant bendrą integralią Lietuvos kultūros paveldo apsaugos politiką ir strategiją, plėtoti tarptautinius ryšius su kultūros paveldo srityje veikiančiomis užsienio organizacijomis, stiprinti visuomenės kultūrinę tapatybę skatinant ją aktyviai dalyvauti Lietuvos kultūros paveldo išsaugojimo procese, Paveldo komisija didelį dėmesį skyrė Lietuvos paveldo integralumui, bendruomenių įtraukimui ir gerųjų pavyzdžių sklaidai.

Prieš priimdama galutinę nuomonę, teikdama ekspertines rekomendacijas, Paveldo komisija ypatingą dėmesį skyrė diskusijoms su kitomis suinteresuotomis šalimis. Taip pat buvo nuosekliai siekiama užmegzti glaudesnius ryšius su institucijomis, atsakingomis už kultūros paveldo puoselėjimą.

Bendradarbiavimas su Seimo Kultūros komitetu

2023 m. kaip kiekvienais metais, Paveldo komisija bendradarbiavo su Seimo Kultūros komitetu visais su kultūros paveldu susijusiais klausimais. Dalyvavo komiteto posėdžiuose, teikė nuomones ir pasiūlymus įstatymų projektams, organizavo bendrą išvažiuojamąjį posėdį į Verkių dvaro sodybą.

Bendradarbiavimas su Seimo Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties komisija

2023 m. Paveldo komisija teikė nuomonę Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl XX amžiaus Lietuvos laisvės kovų tyrimų ir jų sklaidos, šių kovų įamžinimo programos kryptį ir gairių patvirtinimo“ projektui. Buvo teikiamas esminės, dalykinės ir redakcinio pobūdžio pastabos.

Bendradarbiavimas su Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisija

Paveldo komisija dalyvavo Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos posėdyje, kuriame buvo diskutuojama apie pasaulio lietuvių įsitraukimą į kultūrinės veiklas. Paveldo komisijos pirmininkė pristatė upaveldas.lt duomenų bazę.

Bendradarbiavimas su Respublikos Prezidento kanceliarija

2023 m. vyko rezultatyvus bendradarbiavimas su Respublikos Prezidento kanceliarija. Vyko diskusijos dėl dvarų forumo, Paveldo komisijos apdovanojimų „Paveldo DNR“, dėl kultūros paveldo sklaidos regionuose, edukacijos ir kitų strateginių, su kultūros paveldo apsauga susijusių, klausimų.

Bendradarbiavimas su Vyriausybe

2023 m. Paveldo komisija ir Vyriausybės kanceliarija bendradarbiavo kultūros paveldo strateginių ir paveldo integralumo klausimais. Daug dėmesio buvo skiriama švietimo, edukacijos, specialistų rengimo, tikslinių stipendijų kultūros paveldo restauratoriams skyrimo, Kultūros paveldo centro reorganizavimo, dvarų sodybų apsaugos ir Lietuvai reikšmingo paveldo, esančio užsienyje, politikos formavimo problemoms.

Bendradarbiavimas su Kultūros ministerija

2023 m. vyko nuolatinis bendradarbiavimas su Kultūros ministerija įvairiais su kultūros paveldu susijusiais klausimais: NKPAJ rengimo, Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo, esančio užsienyje, dėl dvarų sodybų apsaugos, UNESCO Pasaulio paveldo sąrašė esančių vertybių apsaugos, kultūros paveldo objektų skelbimo kultūros paminklais, valstybės saugomais, kilnojamųjų kultūros vertybių apskaitos ir kitais klausimais. Kultūros ministerijos atstovas visada dalyvavo Paveldo komisijos posėdžiuose ir pateikdavo ministerijos poziciją nagrinėjamu klausimu.

Bendradarbiavimas su Užsienio reikalų ministerija

Paveldo komisija 2023 m. bendradarbiavo su Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamentu įvairiais klausimais, susijusiais su Lietuvai reikšmingu paveldu užsienyje: kreipėsi dėl tarpininkavimo, kontaktų paieškos ir informacijos sklaidos užsienio bendruomenėse.

Paveldo komisija yra įtraukta į Lietuvos diasporos politikos strateginių gairių „Globali Lietuva“ 2022–2030 m. veiksmų plano vykdymą. Paveldo komisijai paskirta: rinkti ir duomenų bazėje U-PAVELDAS registruoti duomenis apie Lietuvai reikšmingo nekilnojamojo, kilnojamojo ir nematerialaus paveldo užsienyje objektus bei skleisti informaciją apie Lietuvai reikšmingo nekilnojamojo, kilnojamojo ir nematerialaus paveldo objektus užsienyje Lietuvos visuomenei. Šios priemonės yra vykdomos ir kiekvienais metais Užsienio reikalų ministerijai pateikiama priemonių vykdymo ataskaita.

Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos posėdis
| Paveldo komisijos nuotr.

Bendradarbiavimas su Aplinkos ministerija

Su Aplinkos ministerija Paveldo komisija bendradarbiavo rengiant teisės aktų projektus ir tarpinstitucinėje darbo grupėje dėl Statybos kodekso projekto rengimo. Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė ir komisijos narė dr. Viltė Janušauskaitė susitikime su aplinkos viceministre Daiva Veličkaite-Matuseviče aptarė kultūros paveldo tvarkybos ir statybos darbų atskyrimo problematiką bei kitus su statyba kultūros paveldo objektuose ar vietovėse kylančius klausimus.

Bendradarbiavimas su Žemės ūkio ministerija

Paveldo komisijos pirmininkė dalyvavo Žemės ūkio ministerijos sudarytos ekspertų komisijos veikloje, kuri vertino paraiškas skirti valstybės stipendijas tradicinių amatų meistrams, tradiciniams amatininkams ir tradicinio amato pameistriams. 2023 m. buvo gautos dvi paraiškos individualiai ir dvi paraiškos edukacinei valstybės stipendijai gauti.

Bendradarbiavimas su Kultūros paveldo departamentu

Su pagrindine kultūros paveldo apsaugą administruojančia institucija, Kultūros paveldo departamentu, vyksta nuolatinis Paveldo komisijos bendradarbiavimas svarstant ne tik konkrečius, su paveldo apsauga susijusius klausimus, bet ir dalyvaujant darbo grupėse, vykdamas bendras veiklas ir teikiant ekspertines išvadas pateiktų paraiškų finansavimui gauti.

Dalyvavimas vertinant paraiškas nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbams finansuoti iš Paveldotvarkos programai skirtų valstybės biudžeto lėšų

Paveldo komisijos pirmininkė dalyvavo ekspertų grupėje, kuri vertino paraiškas gauti nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų finansavimą iš Paveldotvarkos programai skirtų valstybės biudžeto lėšų. Kultūros paveldo departamentui iš viso buvo pateikta 59 finansavimo paraiška 2024–2026 metams. Ekspertų grupės vertinimui buvo pateikto 55 paraiškos ir pagal suteiktus vertinimo balus buvo sudarytas prioritetas 2024–2026 metų tinkamų finansuoti paraiškų sąrašas [18].

Susitikimas su Užsienio reikalų ministerijos atstovais | Paveldo komisijos nuotr.

[18] Kultūros paveldo departamento informacija <https://kpd.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/finansine-parama-kulturos-paveldui/paveldotvarkos-programa/2020-2024-m-programos-1/>

Dalyvavimas vertinant Nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimo sklaidos ir atgaivinimo projektų dalinio finansavimo valstybės biudžeto lėšomis konkurso paraiškas

Paveldo komisijos pirmininkė dalyvavo Kultūros paveldo departamento kuruojamoje Nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimo sklaidos ir atgaivinimo paraiškų vertinimo komisijos veikloje. 2023 m. Nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimo sklaidos ir atgaivinimo konkurse buvo gauta 90 paraiškų: 3 paraiškos neatitiko administracinės patikros reikalavimų ir nebuvo svarstytos, 54 projektai dalinai finansuoti. Pažinimo ir sklaidos projektų įgyvendinimui paskirstyta 197 000 eurų suma [19].

Dalyvavimas vertinant Kilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimo darbų ir suvestinio išsaugojimo darbų duomenų sąrašą

Paveldo komisijos pirmininkė dalyvavo Kilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimo darbų ir suvestinio išsaugojimo darbų duomenų sąrašo vertinime. 2023 m. buvo finansuoti 6 kilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimo darbai, kuriems buvo skirta 460 tūkst. Eur [20].

Bendradarbiavimas su Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatu

Paveldo komisija bendradarbiavo su Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatu dėl UNESCO Pasaulio paveldo komitetui teikiamos periodinės pasaulio paveldo objektų Lietuvoje būklės ataskaitos projekto rengimo ir dėl Agentūros, Vilniaus istorinio centro vietos valdytojos, veiklos. Paveldo komisijos atstovas dalyvavo UNESCO programos „Pasaulio atmintis“ Nacionalinio komiteto veikloje bei liudijimų įteikimo ceremonijoje įrašant dokumentinio paveldo objektus į UNESCO programos „Pasaulio atmintis“ nacionalinį registrą.

Bendradarbiavimas su Lietuvos nacionaline Martyno Mažvydo biblioteka

Paveldo komisija 2023 m. dalyvauja projekte „E-kultūros platforma (vieningas suskaitmeninto ir skaitmeninio kultūros ir audiovizualinio turinio, elektroninių paslaugų ir sklaidos portalas)“, kurio metu dalis U-PAVELDO duomenų apie Lietuvai reikšmingą paveldą užsienyje bus perkelti į naują kultūros platformą. 2023 m. buvo pradėti darbai, vyko tarpinstituciniai susitikimai, aptartas perduodamų duomenų turinys, viešinimo galimybės ir planai.

[19] Kultūros paveldo departamento informacija

[20] Kultūros paveldo departamento informacija

Bendradarbiavimas su Lietuvos savivaldybių asociacija

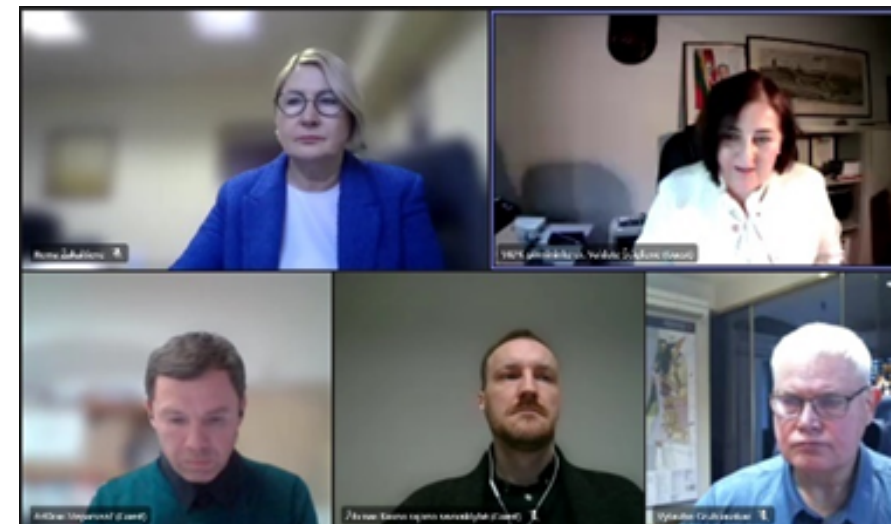
2023 m. sausio mėn. Lietuvos savivaldybių asociacijoje pristatytas Paveldo komisijos vykdytas tyrimas, kuris atskleidė kultūros paveldo finansavimo savivaldybėse skirtumus ir bendras tendencijas. Merai, paveldosaugininkai ir visi suinteresuoti savivaldos atstovai buvo supažindinti su pagrindiniais duomenimis, geraisiais kultūros paveldo projektų įgyvendinimo pavyzdžiais ir Paveldo komisijos įžvalgomis. Pristatymo metu ypatingai pasidžiaugta, kad kultūros paveldo situacija gerėja tiek didžiuosiuose miestuose, tiek regionuose.

Bendradarbiavimas su nevyriausybinėmis organizacijomis

Paveldo komisija bendradarbiauja su nevyriausybinėmis organizacijomis: VŠĮ „Žinių triumfas“ ir „Tapatybe.lt“ dėl Lietuvai reikšmingo paveldo, esančio užsienyje, sklaidos.

Taip pat bendradarbiavimas vyksta su Vytauto didžiojo universitetu dėl socialinės partnerystės siekiant abipusės naudos.

Bendradarbiaujama su Vilniaus universiteto Istorijos fakultetu vykdant Lietuvos mokslo tarybos finansuojamą projektą „Lietuvos visuomenės stiprinimas pasitelkiant paveldo bendruomenes: iššūkiai ir galimybės“.

Paveldo komisijos vykdyto tyrimo apie kultūros paveldo finansavimą savivaldybėse pristatymas Lietuvos savivaldybių asociacijoje (ekrano nuotrauka) | Paveldo komisijos nuotr.

Vykdytas projektas „Lietuvos tarpukario modernizmo mokykla ir jos tęstinumo ženklai pasaulio žemėlapyje (duomenų bazės U-PAVELDAS aktualizavimas naujais naratyvais ir sklaida)“

2023 m. buvo įgyvendintas Lietuvos kultūros tarybos iš dalies finansuotas projektas „Lietuvos tarpukario modernizmo mokykla ir jos tęstinumo ženklai pasaulio žemėlapyje (duomenų bazės U-PAVELDAS aktualizavimas naujais naratyvais ir sklaida)“. Projekto metu buvo surinkta ir paviešinta informacija apie daugiau kaip 170 naujų objektų. Dauguma jų yra Šiaurės Amerikoje – JAV ir Kanadoje. Tai Lietuvos tarpukario modernizmą liudijantys objektai ir jo tęstinumą atspindintys pastatai, sukurti diasporos menininkų ir architektų. Šie duomenys sudėti į interaktyvų U-PAVELDO žemėlapi. Šis žemėlapis 2023 m. buvo atnaujintas – modernizuotas žemėlapio dizainas, patobulinti funkcionalumai, inventorizuotas turinys. Vykdydamas projektą buvo bendradarbiaujama su JAV lietuvių bendruomene, JAV lietuviais, Lietuvos menotyrininkais, tyrėjais, istorikais, visuomenės veikėjais, Lietuvos nacionaline Martyno Mažvydo biblioteka, Lietuvos radiju ir televizija.

Projekto metu surinkta informacija apie Lietuvai reikšmingus paveldo objektus užsienyje buvo pristatyta visuomenei skirtu renginio „Lietuvai reikšmingas paveldas Amerikoje – kaip (iš)saugoti?“ metu. Renginys vyko Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje [21], kurio metu valstybinių institucijų ir JAV lietuvių bendruomenės atstovai keitėsi idėjomis, kaip išsaugoti Lietuvai reikšmingą paveldą JAV. Ypatingas dėmesys skirtas svarbiausių objektų sąrašo sudarymui, pokario išėivių kurtai architektūrai ir meno kūrinių likimui. Dalyviai aptarė reikalingiausius darbus ne tik JAV, bet ir kitose šalyse.

Dalyvius, susirinkusius Nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje ir nuotoliniu būdu prisijungusius diasporos atstovus iš JAV sveikino Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė, kuri pasidžiaugė, kad renginyje „Lietuvai reikšmingas paveldas Amerikoje: kaip (iš)saugoti?“ dalyvauja svarbiausių Lietuvos institucijų atstovai, o tai rodo glaudų bendradarbiavimą siekiant pokyčių Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo srityje. Pirmininkė teigė, kad Lietuvai reikšmingas paveldas užsienyje prisideda prie tautinės tapatybės, savos kultūros ir istorijos puoselėjimo.

JAV lietuvių bendruomenės Krašto valdybos pirmininkas Arvydas Urbonavičius teigė, kad jau daugiau nei 150 metų už Atlanto buvo kuriama ne kita, o ta pati Lietuva, pilna meilės ir nostalgijos savam kraštui. Pirmininkas teigė, kad be gausaus nekilnojamojo lietuviško paveldo, daugiau yra JAV lietuvių žodinio paveldo: knygų, laikraščių, laiškų.

Lietuvos Respublikos Ministrės Pirmininkės patarėja kultūros klausimais dr. Gabrielė Žaidytė pabrėžė, jog svarbu išsaugoti ne tik JAV esantį lietuvišką paveldą, ne mažiau svarbu paveldo išsaugojimo iniciatyvas rengti ir kitose šalyse.

Paveldo komisijos pirmininkė akcentavo pagrindinę problemą – Lietuvos paveldas užsienyje yra mažai tyrinėtas ir mažai žinomas ne tik Lietuvoje gyvenantiems Lietuvos piliečiams, bet ir diasporos atstovams. Todėl pirmoji užduotis yra kultūros paveldo inventorizacija ir aprašymas, o tik po to išsaugojimas.

[21] Renginio nuoroda Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos YouTube paskyroje https://www.youtube.com/watch?v=PJlyPoiS_Bg

Diskusijos „Lietuvai reikšmingas paveldas Amerikoje – kaip (iš)saugoti?“ afiša

Diskusija „Lietuvai reikšmingas paveldas Amerikoje – kaip (iš)saugoti?“ | Paveldo komisijos nuotr.

Renginyje pranešimą apie lietuvių JAV kurtą architektūrą skaitęs architektūros istorikas dr. Vaidas Petrulis akcentavo, kad mažiausiai žinomas lietuviškasis paveldas, sukurtas XX a. pirmoje pusėje. V. Petrulis atkreipė dėmesį, kad po Antrojo pasaulinio karo į JAV persikėlė vos ne visas tarpukario Kauno architektų elitas, kuris išėivijoje aktyviai tęsė savo veiklą. Net architektai, kurie mokslus baigė jau JAV, savo kūryboje neatsisakė sąsajų su Lietuva. Architektūros istorikas išskyrė bažnyčias, mokyklas, kultūrinės paskirties ir gyvenamosios paskirties pastatus, paminklus, kapines ir net neįgyvendintus projektus, kaip Lietuvai reikšmingą paveldą JAV. Architektūros istoriko teigimu, „antrabangininkų“ architektūra – tai šaltojo karo liudijimas. Lietuvių išėiviai stengėsi projektuoti pastatus, kurie turėtų ne tik estetinę vertę, bet ir siųstų politinę žinią – priminti, kad Lietuva yra okupuota.

JAV lietuvių menotyrininkė Viktorija Kašubaitė-Matranga atskleidė lietuviško meninio paveldo paieškų, atradimo, išsaugojimo ir išlaikymo istorijas. Kaip pavyzdžius pateikusi lietuvių menininkų kurtus kūrinius ne tik savo bendruomenės bažnyčioms, bet ir kitiems užsakovams – tokius kaip Adolfo Valeškos vitražą Čikagos Rodfei Zedek sinagogoje, kuris per rekonstrukciją buvo kruopščiai išrinktas ir perkeltas. Taip pat V. Kašubaitė pasidalino naujausiomis žiniomis dėl buvusio lietuvių kino teatro „Romuva“ pastato, kurį šiuo metu įsigijo JAV šou verslo atstovai, tačiau lietuvišką iškabą ir architektūrinius sumanymus išsaugojo. Amerikos lietuvių taip pat pateikė konkrečius pasiūlymus, kaip geriau rūpintis lietuvišku paveldu JAV.

Renginyje kalbėjęs architektas-restauratorius, JAV lietuvių bendruomenės atstovas Jungtinėje kultūros paveldo komisijoje, Danius Glinskis pabrėžė būtinybę kuo skubiau perduoti institucijoms Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo JAV sąrašą, nes išlikimo grėsmė yra pakibusi virš vieno seniausių Niujorko lietuvių pastatų – „Susivienijimo Lietuvių Amerikoje“ būstinės. Reikalingas darbas su naujaisiais lietuviško paveldo objektų savininkais, ypač tais, kurie net nežino, kad įsigijo lietuviams svarbų objektą. Paskata išsaugoti ir prižiūrėti lietuvišką paveldą, būtų naudinga įkurti specialųjį fondą. D. Glinskis akcentavo, kad labai svarbus tarpininkavimas tarp JAV federalinės valdžios ir atskirų valstijų institucijų. Taip pat reikalingos nuolatinės tolesnės diskusijos dėl lietuviško paveldo JAV išlikimo.

Diskusija „Lietuvai reikšmingas paveldas Amerikoje – kaip (iš)saugoti?“, Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė (dešinėje) ir moderatorė Rugilė Balkaitė Puodžiūnienė (kairėje) | Paveldo komisijos nuotr.

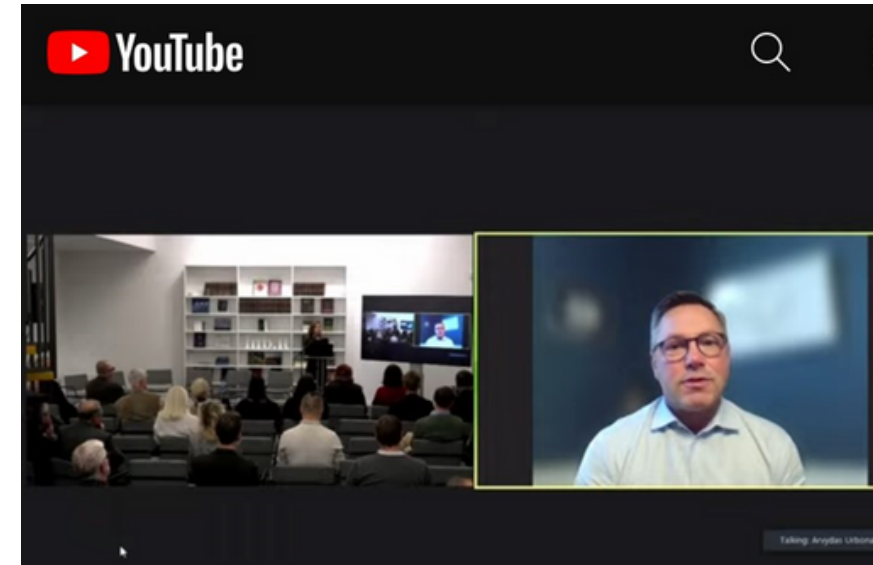
Diskusija „Lietuvai reikšmingas paveldas Amerikoje – kaip (iš)saugoti?“, Paveldo komisijos narys doc. dr. Vaidas Petrulis | Paveldo komisijos nuotr.

Užsienio reikalų ministerijos Komunikacijos ir kultūrinės diplomatijos ambasadorė ypatingiems pavedimams Gitana Grigaitytė džiaugėsi, kad patvirtinta Lietuvai reikšmingo paveldo užsienyje klausimus spręšianti darbo grupė, o ateityje galima tikėtis ir lietuviško paveldo užsienyje strategijos. Pasak Gitanos Grigaitytės, jos apklaustos Lietuvos atstovybės užsienyje išskyrė lietuviškų bažnyčių problemą. Dažniausiai šie pastatai priklauso ne bendruomenėms, todėl ir sprendimai dėl jų ateities priimami kitų asmenų ar institucijų. Kita aptarta problema yra apleistos lietuvių kapinės, ypač anksčiau gausiai lietuvių gyvenamuose angliakasių miesteliuose Pensilvanijos valstijoje. Ambasadorė kėlė ir kilnojamojo paveldo paieškos klausimus, galimybes jį susigrąžinti į Lietuvą.

Lietuvos Respublikos kultūros viceministras Rimantas Mikaitis atkreipė dėmesį, kad Lietuva dar nėra sudariusi iš Lietuvos išvežtų vertybių sąrašo. Įdomu tai, kad šią vasarą Lietuva išrinkta UNESCO nelegalaus kultūros vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo uždraudimo konvencijos pagalbinio komiteto nare. Pasak kultūros viceministro, Lietuvai reikšmingas kultūros paveldas užsienyje turi būti ne projektinis darbas, o tapti nuolatine sisteminga įvairių institucijų veikla.

Pasak renginyje dalyvavusio Seimo Kultūros komiteto pirmininko prof. Vytauto Juozapaičio, Lietuvos balsas šiuo metu labiau girdimas karo Ukrainoje kontekste. Lietuviško paveldo Amerikoje pavyzdiniu sąrašu galėtų būti JAV gyvenančioms bendruomenėms svarbaus paveldo Lietuvoje sąrašas, kuris yra labai išsamus ir Lietuvos institucijų patvirtintas. Parlamentaras priminė ir anksčiau siūlytą idėją Jono Muloko projektuotą kopyltstulpį pastatyti prie Seimo. Tokiu būdu išievių paveldas iš JAV simboliškai sugrįžtų į Lietuvą.

Ministrės Pirmininkės patarėja kultūros klausimais dr. Gabrielė Žaidytė teigė, kad svarbu lietuvišką paveldą interaktyviame žemėlapyje perteikti remiantis asmeninėmis istorijomis, nuotraukomis, kurios padėtų geriau suprasti lietuvių bendruomenės ryšį su tuo paveldo objektu. Reikalinga kuo spartesnė paveldo objektų inventorizacija, o ypatingai – žmonių liudijimai, nes pasakojimai sparčiai nyksta kartu su išeinančia diasporos karta.

Diskusijos „Lietuvai reikšmingas paveldas Amerikoje – kaip (iš)saugoti?“ transliacija (ekrano nuotrauka) | Paveldo komisijos nuotr.

Paveldo komisijos išvažiuojamasis posėdis į Verkių dvaro sodybą

2023 m. birželio 28 d., Vilniuje, Verkių dvaro sodybos Rytų oficineje įvyko jungtinis Paveldo komisijos ir Seimo Kultūros komiteto posėdis. Jame dalyvavo Prezidentūros, Vyriausybės, Kultūros ministerijos, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Finansų ministerijos, Kultūros paveldo departamento, Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus, Gamtos tyrimų centro, VĮ Turto banko, Pavilnių ir Verkių regioninių parkų direkcijos, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos ir Lietuvos dailės istorikų draugijos atstovai – iš viso daugiau nei 40 dalyvių.

2023 m. gegužės 9 d. į Paveldo komisiją kreipėsi Gamtos tyrimų centras, prašydamas padėti išspręsti susidariusią situaciją, kuri yra tipinis dvarų sodybų problematiką atskleidžiantis Lietuvoje pavyzdys. Besikreipusi institucija vykdo gamtos mokslų srities mokslinius tyrimus ir patikėjimo teise valdo pagrindinius Verkių dvaro sodybos pastatus. Gamtos tyrimų centras naudojami tik keliais komplekso pastatais, o likusius perdavė naudoti Lietuvos nacionaliniam dailės muziejui bei Pavilnių ir Verkių regioninių parkų direkcijai. Dailės muziejus naudojami patalpomis kaip meno kūrinių saugykla. Kiti dvaro sodybos teritorijoje esantys pastatai yra privatizuoti 1991–1992 m. ir priklauso privatiems asmenims. Yra ir bešeimininkų statinių. Dar vienas objektas, vandens malūnas, kuris priklausė VĮ Turto bankui ir yra išnuomotas privačiai įmonei.

2021 m. lapkričio 18 d. Finansų ministerijoje vykusio pasitarimo metu, buvo prašoma įstaigų, kurios naudojami Verkių dvaro sodybos pastatais, pradėti rengti ir tarpusavyje derinti galimą sodybos pritaikymo visuomenės poreikiams ar kitokio įveiklinimo koncepciją. Ši užduotis, finansavimo ir kompetencijos trūkumas, paskatino mokslo instituciją kreiptis į Paveldo komisiją. 2023 m. gegužės 31 d. Verkių dvaro sodyboje lankėsi Paveldo komisijos atstovai, aptarė susiklosčiusią situaciją ir apžiūrėjo vertingiausius dvaro sodybos komplekso pastatus. Paveldo komisija papildomai atliko Verkių dvaro sodybos atvejo analizę, atsižvelgdama į bendras dvarų sodybų apsaugos problemas, susipažino su paveldosauginiais Verkių dvaro sodybos apsaugos reikalavimais, teisinės priklausomybės dokumentais, Gamtos tyrimų centro parengtu Verkių dvaro sodybos komplekso įveiklinimo koncepcijos projektu.

Paveldo komisijos ir Lietuvos Respublikos Seimo Kultūros komiteto išvažiuojamasis posėdis Verkių dvaro sodyboje | Paveldo komisijos nuotr.

Paveldo komisijos nuomone, šios ypatingos vietos galimybės nėra išnaudotos. Verkių dvaro sodybai, kuri yra Vilniuje, arti svarbiausių šalies institucijų, kurios dydis, kompleksiškas, istorinis unikalumas, menotyrinė vertė, amžiaus cenzas ir taikomi ypač aukšti paveldosauginiai reikalavimai, tačiau šis paveldas yra tarp skubios pagalbos ir dėmesio reikalaujančių išskirtinės vertės profesionalių objektų. Analizėje pateiktos išvados, kuriose rekomenduota inicijuoti valdymo plano ir individualaus apsaugos reglamento parengimą ir daugiašale sutartimi įpareigoti savininkus jais vadovautis. Taip pat rekomenduojama paskirti vieną suinteresuotą valdytoją, pavyzdžiui Vilniaus miesto savivaldybę. Atskirai pažymėtas VĮ Turto banko vaidmuo. Teigiama, kad ši įstaiga neturi strategijos dėl kultūros paveldo apsaugos ir veikia kaip pelno siekianti įmonė, kurios tikslas yra įgyti sutvarkytus ar kitaip pelningus ir rinkoje paklausius objektus. Išvadose pasisakyta, kad norint panaikinti sudėtingas daugiašales dvarų sodybų paveldą naikinančias priežastis, būtini aukščiausio lygmens politinės valios sprendimai, todėl buvo inicijuotas jungtinis posėdis su Seimo Kultūros komitetu, kuris vyko Verkių dvaro sodyboje.

Seimo Kultūros komiteto pirmininkas Vytautas Juozapaitis prašė Paveldo komisijos parengti ir pateikti apibendrintus pasiūlymus dėl susidariusios situacijos ir išreiškė įsitikinimą, kad Verkių dvaro sodyboje situacija iš esmės keisis. Seimo Kultūros komitetas pažadėjo inicijuoti trūkstančių teisės aktų priėmimą, kurie padėtų spręsti dvarų sodybų ir kito kultūros paveldo išsaugojimo problemas.

Paveldo komisijos ir Lietuvos Respublikos Seimo Kultūros komiteto išvažiuojamasis posėdis Verkių dvaro sodyboje | Paveldo komisijos nuotr.

Paveldo komisijos išvažiuojamasis posėdis į kultūros paveldo objektus (apdovanojimų „Paveldo DNR“ kontekste)

Paveldo komisija 2023 m. rugpjūčio 30 d. dalyvavo išvažiuojamajame posėdyje. Jo metu vyko susitikimas su Jonavos rajono savivaldybės atstovais, aplankyti įvairūs paveldo objektai – nuo Žeimių dvaro Jonavos rajone iki Jakiškių dvaro greta Joniškio.

Jonavos rajono savivaldybėje surengtas susitikimas su meru ir administracijos atstovais bei Lietuvos savivaldybių asociacijos prezidentu Mindaugu Sinkevičiumi. Paveldo komisijos Kultūros paveldo apsaugos analizės grupės vyriausias specialistas Artūras Stepanovič pristatė tuo metu rengtą Lietuvos savivaldybių paveldosauginį indeksą, apžvelgė Jonavos rajono situaciją. Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiglienė pabrėžė Paveldo komisijos norą akcentuoti geruosius paveldosaugos pavyzdžius ir pristatė rugsėjo 29 d. rengiamus apdovanojimus „Paveldo DNR“. Susitikime atkreiptas dėmesys į paveldosaugininko nebuvimą savivaldybėje – meras patikino šią problemą spręšiantis.

Darbo išvykos metu buvo aplankytas Žeimių dvaras Jonavos rajone. Čia gyvenantis restauratorius ir dvaro savininkas Domas Noreika pristatė savo originalią pastato konservavimo koncepciją, kuri remiasi pažangiomis praktikomis ir dvare gaminamomis medžiagomis. D. Noreika papasakojo apie atliktus darbus, bendradarbiavimo iniciatyvas, ateities iššūkius ir savitą dvaro gyvenimo su gamta ir žmonėmis kasdienybę.

Joniškio rajone aplankytas Jakiškių dvaras, kurio savininkė Meilė Zaleckienė papasakojo savarankiškai vykdytą dvaro restauravimo istoriją, supažindino su išlikusiais autentiškais pastato elementais. Į susitikimą atvyko Joniškio rajono savivaldybės meras Vitalijus Gailius, taip pat savivaldybės, Kultūros paveldo departamento Šiaulių teritorinio skyriaus, Joniškio istorijos ir kultūros muziejaus atstovai.

Paveldo komisijos išvažiuojamasis posėdis Jonavos r. savivaldybėje | Paveldo komisijos nuotr.

Paveldo komisijos išvažiuojamasis posėdis Žeimių dvare, Jonavos r. savivaldybėje | Paveldo komisijos nuotr.

Pasvalio rajone buvo aplankytas Raubonių vandens malūnas-karšykla-verpykla, o Pumpėnuose – tvarkomas malūnas. Su Raubonių vandens malūno-karšyklos-verpyklos istorija ir šiandienine veikla supažindino Vaidotas Gikys, gyvai pademonstravęs, kaip veikia malūno įrengimai ir kaip vyksta vilnos siūlų gamybą. Gintarė Gikienė svečiams aprodė veltinių gamybos techniką ir originalią vilnos pirtį. Susitikime dalyvavo Pasvalio rajono savivaldybės meras Gintautas Gegužinskas, savivaldybės ir Kultūros paveldo departamento Panevėžio–Utenos teritorinio skyriaus atstovai.

Kitą Pasvalio rajono objektą – šiuo metu tvarkomą Pumpėnų malūną ir jo istoriją pristatė Arminas Vareika, kuris kartu su broliu Martynu inicijavo malūno tvarkybos projektą, tapusį Pumpėnų atgimimo simboliu. Arminas Vareika su broliu įsigijo ir planuoja atgaivinti dar kelis Pumpėnų žydų istoriją atskleisiančius pastatus.

Paveldo komisijos išvažiuojamasis posėdis Jakiškių dvare, Joniško r. savivaldybėje | Paveldo komisijos nuotr.

Pumpėnų vėjo malūnas | Paveldo komisijos nuotr.

Paveldo komisijos išvažiuojamasis posėdis vandens malūne-karšykloje-verpykloje, Pasvalio r. savivaldybėje | Paveldo komisijos nuotr.

Darbo vizitas Klaipėdos krašte

Minint tarptautinę paminklų ir paminklinių vietovių dieną, balandžio 18-ąją, Paveldo komisijos administracija lankėsi Klaipėdoje ir Neringoje. Prie kolektyvo prisijungė Paveldo komisijos narys Augis Gučas. Dvi dienas trukusio darbo vizito metu dalyvauta Kultūros paveldo departamento organizuotoje konferencijoje Klaipėdoje. Renginyje, skirtame Klaipėdos kraštui, pranešimus skaitė paveldosaugininkai ir paveldo srityje veikiantys įvairių sričių specialistai, buvo organizuojamos teminės ekskursijos po uostamiestį.

Paveldo komisijos kolektyvas Klaipėdos miesto ir Neringos savivaldybių kvietimu, apžiūrėjo objektus, kurie nominuoti „Paveldo DNR“ apdovanojimams. Lankytasi šiuo metu į antikvarinių automobilių muziejų pertvarkomame Dujų fabrike Klaipėdoje, vilų kvartale Juodkrantėje, kur apžiūrėtos vilos „Loabel“, „Maria“ ir „Villa Monbijou“, o pakeliui į Nidą – neseniai restauruota Preilos mokykla. Nidoje Paveldo komisijos darbuotojai lankėsi švyturyje ir švyturininko namelyje, Virginijos ir Kazimiero Mizgirių galerijoje-muziejuje.

Neringos savivaldybėje vyko susitikimas su Neringos vicemeru Narūnu Lendraičiu ir savivaldybės darbuotojais, Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcijos direktorės pavaduotoja Lina Dikšaitė. Susitikime aptartos priežastys, kodėl Neringos savivaldybė nepateikė informacijos reikalingos Paveldo komisijos atliekamam Savivaldybių paveldosauginio indekso tyrimui. Savivaldybės atstovai įvardijo pagrindinę problemą – darbuotojų, atsakingų už paveldosaugą, trūkumą. Aptarti Neringos, kaip UNESCO pasaulio paveldo vietovės, metinių ataskaitų teikimo šiai organizacijai klausimai.

2023-ieji Seimo paskelbti Klaipėdos krašto metais, todėl Paveldo komisijos kolektyvo darbo vizitas į pajūrį buvo skirtas ne tik susipažinti su paveldo objektais, bet ir su šiame krašte gyvenančiais ir su paveldu dirbančiais žmonėmis.

Paveldo komisijos administracijos darbo vizitas Neringoje | Paveldo komisijos nuotr.

Diskusija apie savivaldybių ir bendruomenių vaidmenį paveldosaugoje

2023 m. rugsėjo 26 d. Prezidentūroje įvyko Paveldo komisijos organizuojamų apdovanojimų „Paveldo DNR“ pristatymas ir diskusija, kurioje dalyvavo savivaldybių, bendruomenių ir paveldo politikos formuotojų atstovai.

Šiam įvykiui pristatyti visuomenei buvo surengta išankstinė nominantų peržiūra, po kurios vyko diskusija „Savivaldybės, bendruomenės ir paveldas: patirtys ir lūkesčiai“.

Diskusijos dalyviai keitėsi mintimis ir diskutavo, kas užima svarbiausią vietą paveldosaugoje: bendruomenė, savivaldybė ar valstybė, kodėl skirtingose savivaldybėse toks įvairus požiūris į paveldą, kokio impulso reikia bendruomenėms, kad jos aktyviau įtrauktų į šalia esančio paveldo objektų atgaivinimą, apie švietimo mokyklose svarbą, reikalingus įstatymų pakeitimus.

Diskusijoje dalyvavo Kultūros ministerijos Kultūros paveldo politikos grupės patarėja Sigita Bugenienė, Vyriausiojo Vilniaus miesto architekto patarėja Laura Kairienė, Mažeikių rajono savivaldybės paveldosaugininkė ir simpoziumo „Vermės“ organizatorė Rūta Končiūtė-Mačiulienė, „Paveldo DNR“ apdovanojimų nominantas, Raubonių malūno Pasvalio rajone atstovas Vaidotas Gikys ir Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiūgienė. Diskusiją moderavo Paveldo komisijos narys doc. dr. Salvijus Kulevičius.

Pirmą kartą organizuoti Paveldo komisijos apdovanojimai „Paveldo DNR“

2023 m. rugsėjo 29 d. Prezidentūroje įvyko pirmieji Paveldo komisijos apdovanojimai „Paveldo DNR“ [22].

Apdovanojimai „Paveldo DNR“ sulaukė daugybės nominantų iš visos Lietuvos. Kandidatus trims kategorijoms – labiausiai kultūros paveldo srityje pasižymėjusiems žmonėms, geriausiai tvarkomiems objektams ir sėkmingiausioms iniciatyvoms – teikė Lietuvos savivaldybės ir gyventojai. Iš viso „Paveldo DNR“ gavo net 102 paraiškas. Paskutiniame etape komisija svarstė 11 paveldo objektų, 11 asmenybių ir 16 iniciatyvų ir darbų. Po intensyvių diskusijų vertintojai išrinko po 3 kiekvienos kategorijos nominantus.

Paveldo komisijos apdovanojimų „Paveldo DNR“ metu su Lietuvos Respublikos Prezidentu Gitanu Nausėda ir pirmąją ponią Diana Nausėdiene | Dmitrij Kudriavcev nuotr.

[22] Įteikti pirmieji Valstybinės kultūros paveldo komisijos apdovanojimai „Paveldo DNR“ [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023 [žiūrėta 2023 m. rugsėjo 29 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000296634/iteikti-pirmieji-valstybines-kulturos-paveldo-komisijos-apdovanojimai-paveldo-dnr?fbclid=IwAR1g6NFR3PnUUaZuknRSs6NDxlgDti7D6GarW1NsAzmR6-Qh-FDIslasEA>>

Apdovanojimų ceremonijos Prezidentūroje metu paskelbti devyni nominantai trijose kategorijose – objektų, žmonių ir darbų.

Septyniems kultūros paveldo bendruomenės nariams buvo įteiktos specialios Paveldo komisijos padėkos. Stiklo menininko Remigijus Kriuko statulėlės įteiktos trims laureatams:

- Asmenybių nominacijoje laureatais paskelbti Art deco ir Amsterdamo mokyklos muziejaus įkūrėjai Karolis Banys ir Petras Gaidamavičius (Kauno m. sav.). Laimėtojai buvo nominuoti už dviejų butų-muziejų, įrengtų savo jėgomis ir lėšomis Kaune, atvėrimą visuomenei. Kiti nominantai – restauruotų vilų „Loebel“ ir „Maria“ savininkas Dominykas Chlebinkas (Neringos sav.) ir Pumpėnų malūno puoselėtojai Arminas ir Martynas Vareikos (Pasvalio r. sav.).
- Objektų nominacijoje triumfavo Medinės miesto architektūros muziejus (Vilniaus m. sav.). Muziejus įvertintas už išlaikytą autentiškumą restauruojant pastatą ir aktyvias praktines veiklas – konsultacijų centrą ir edukacijas. Kiti šios kategorijos nominantai – Aleksandros Iljinienės namas (Kauno m. sav.) ir Kurnėnų Lauryno Radziukyno mokykla (Alytaus r. sav.).
- Darbų (iniciatyvų) nominacijoje nugalėjo Raubonių vandens malūnas-karšykla-verpykla kartu su Vaidotu Gikiu (Pasvalio r. sav.). Pasvaliečiai įvertinti už apleisto malūno prikėlimą naujam gyvenimui išsaugant jo paskirtį ir aktyvų bendruomenės įtraukimą. Kiti nominantai – Inovatorių slėnis kartu su Arūnu Survila (Zarasų r. sav.), ir aušrininko Martyno Jankaus sodyba (Pagėgių sav.).

Apdovanojimų „Paveldo DNR“ nominantai koliažas

Apdovanojimų „Paveldo DNR“ koliažas

Apdovanojimų „Paveldo DNR“ koliažas

Apdovanojimų metu buvo įteiktos specialios Paveldo komisijos padėkos: Domui Noreikai už originalias restauravimo praktikas Žeimių dvare, Palangos kultūros ir jaunimo centro folkloro ansamblui „Mėguva“ už Jurginių tradicijos Palangoje atgaivinimą, doc. dr. Nijolei Strakauskaitei už reikšmingą indėlį į Kuršių nerijos istorijos ir kultūros paveldo tyrinėjimą, Rūtai Končiutei-Mačiulienei už sakralinio meno ir paveldo simpoziumą „Versmės“ Mažeikių rajone, Elektrėnų savivaldybei už lietuvių ir lenkų karių kapavietės paieškų ir perlaidojimo iniciatyvą, Meilei Zaleckienei už Jakiškių dvaro autentiškumo išsaugojimą ir Kamajų bendruomenei už unikalią Antano Strazdo muziejų Rokiškio rajone.

Šie apdovanojimai bus rengiami kas ketverius metus – kartą per vienos Paveldo komisijos kadencijos laiką.

Apdovanojimų „Paveldo DNR“ renginys Lietuvos Respublikos Prezidentūroje | Dmitrij Kudriavcev nuotr.

Dalyvavimas Dvarų forume

2023 m. spalio 24 d. Prezidentūroje įvyko Dvarų forumas, kurio metu susitiko pagrindinės už Lietuvos dvarų situaciją atsakingos pusės: valstybinių institucijų ir savivaldybių atstovai, paveldo apsaugos specialistai ir patys dvarų savininkai ir valdytojai. Dalyviai aptarė aktualiausias kylančias problemas, svarstė dvarų apsaugos ateities galimybes.

Dvarų forumo iniciatoriai – Respublikos Prezidento Švietimo, mokslo ir kultūros grupė kartu su Paveldo komisija. Renginį atidarė ir dalyvius sveikino Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda ir Seimo Kultūros komiteto pirmininkas Vytautas Juozapaitis.

Dvarų forumas Lietuvos Respublikos Prezidentūroje | R. Dačkaus nuotr.

Paveldo komisijos pirmininkė dr. Vaidutė Ščiگلienė teigė, kad Dvarų forumas yra beveik du metus trukusio proceso rezultatas. Šio forumo sumanymas kilo 2022 m. gavus Respublikos Prezidento kanceliarijos prašymą pateikti nuomonę ir pasiūlymus dėl esamos dvarų apsaugos situacijos, šios kultūros paveldo dalies išsaugojimo ir pristatymo kuo platesnėms visuomenės grupėms galimybių. Per šį laiką Paveldo komisija organizavo išvažiuojamuosius posėdžius į įvairius Lietuvos regionus, rengė susitikimus su dvarų valdytojais, bendradarbiavo su įvairiomis institucijomis, atliko tyrimus ir analitinį darbą. Visi Paveldo komisijos pasiūlymai buvo susisteminti ir išdėstyti 2022 m. gruodžio 16 d. sprendime „Dėl dvarų sodybų apsaugos“.

Savo pranešime Paveldo komisijos pirmininkė aptarė dvarų sodybų paveldo apsaugos problemas ir galimybes. Pirmininkė išskyrė dvylika aktualiausių problemų šioje srityje. Paveldo komisijos pirmininkė pasidžiaugė galimybėmis ir noru ieškoti išeičių, dėkojo Respublikos Prezidento kanceliarijai, Kultūros ministerijai ir Kultūros paveldo departamentui už palaikymą. Buvo padėkota medinių dvarų paveldo specialistei ir Paveldo komisijos narei dr. Dalei Puodžiukienei, Respublikos Prezidento Švietimo, mokslo ir kultūros grupės vyriausiajai patarėjai Jolantai Karpavičienei ir patarėjui Mindaugui Bundzai už glaudų bendradarbiavimą. Siekiamybe ateičiai buvo akcentuotas bendradarbiavimas su Aplinkos, Žemės ūkio, Teisingumo, Finansų, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijomis, VĮ Turto banku, su paveldo objektų savininkais ir valdytojais bei įvairiomis asociacijomis.

Forumo metu teisinio reglamentavimo pokyčius, siekiant efektyvesnės kultūros paveldo apsaugos aptarė kultūros ministras Simonas Kairys, Kultūros ministerijos Kultūros paveldo politikos grupės patarėja Sigita Bugenienė pristatė neprivatizuotinių dvarų sąrašo tikslinimo darbus ir iššūkius, o 2003 metų Dvarų paveldo išsaugojimo programą ir ateities gaires pristatė Kultūros paveldo departamento direktorius Vidmantas Bezaras.

Dvarų forumą baigė savivaldos, dvarų valdytojų ir asociacijų atstovų kalbos ir diskusija apie dvarų sodybų potencialą, kylančias problemas ir gerosios valdysenos patirtis. Diskusiją moderavo Paveldo komisijos narys dr. Salvijus Kulevičius.

Dvarų forumo pabaigoje buvo paskelbta rezoliucija įvardijant artimiausius planuojamus visų institucijų darbus.

Dvarų forumas Lietuvos Respublikos Prezidentūroje | Paveldo komisijos nuotr.

Dalyvavimas tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „Svetimas tapęs savu: daugialypis meninio Vilniaus veidas“

Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiqlienė ir Paveldo komisijos Kultūros paveldo apsaugos analizės grupės viešojo administravimo specialistas, Lietuvai reikšmingo paveldo užsienyje duomenų bazės kuratorius Julius Markevičius dalyvavo Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus Vilniaus paveikslų galerijos organizuotoje tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „Svetimas tapęs savu: daugialypis meninio Vilniaus veidas“. Konferencijai paruoštas pranešimas „Kiek mums savas Vilniaus ir vilniečių kultūros paveldas užsienyje?“. Pranešime remdamasis Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo užsienyje žemėlapiu upaveldas.lt, atskleidė plačią Vilniaus ir vilniečių paveldo pasaulyje geografiją ir tipologiją, išryškino kultūrinio paveldo ir tapatybės ryšį bei Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo, esančio užsienyje, apsaugos politikos nebuvimo problemas. Pranešėjai papasakojo apie Paveldo komisijos veiklą ir planus, atsakė į konferencijos dalyvių klausimus.

Dalyvavimas festivalyje „Heritas“

Paveldo komisijos atstovai dalyvavo penktajame „Heritas“ festivalyje, kuris šiais metais vyko Švenčionėliuose. Renginio programoje dalyvavo ir pranešimą „Savivaldybių vaidmuo kultūros paveldo apsaugoje: nuo pamotės iki superamos“ skaitė Paveldo komisijos Kultūros paveldo apsaugos analizės grupės vyr. specialistas Artūras Stepanovič. Pranešėjas pristatė nuo 1997 m. vykdomą tęstinį tyrimą apie savivaldybių lėšų panaudojimą ir veiklas kultūros paveldo srityje. Pranešime apžvelgė finansavimą, akcentavo kultūros paveldui skiriamų lėšų didėjimo tendenciją, vis aktyvesnę kitų finansavimo galimybių paiešką ir mokesčių lengvatų taikymą. Dalindamasis planais pranešėjas pasakojo, kad 2023 m. vykdant tyrimą bus rengiamas Savivaldybių paveldosauginis indeksas. Jį sudarant bus lyginami skirto ir pritraukiamo finansavimo ir savivaldybėse vykdomų veiklų ir iniciatyvų rodikliai. Sudarant indeksą bus atsižvelgiama ir į savivaldybės dydį. „Heritas“ festivalio metu vyko diskusija apie savivaldybių vaidmenį paveldosaugoje, kurioje dalyvavo Paveldo komisijos pirmininkė dr. Vaidutė Ščiqlienė. Diskusiją moderavo Vilniaus Universiteto Istorijos fakulteto docentas ir Paveldo komisijos narys dr. Salvijus Kulevičius. Dalyviai pasidalino mintimis, kokius lūkesčius kelia savivaldybės, šiandieninę padėtį ir galimus problemų sprendimo būdus.

Tarptautinė mokslinė konferencija „Svetimas tapęs savu: daugialypis meninio Vilniaus veidas“ (ekrano nuotrauka) | Paveldo komisijos nuotr.

Festivalis „Heritas“ | Paveldo komisijos nuotr.

Tarpinstituciniai susitikimai dėl Lietuvos paveldo užsienyje

Paveldo komisijos būstinėje įvyko du tarpinstituciniai susitikimai dėl aktualių Lietuvai reikšmingo paveldo užsienyje klausimų.

Pirmajame susitikime dėl Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo, esančio užsienyje, apsaugos politikos, dalyvavo kultūros viceministras Rimantas Mikaitis, Kultūros ministerijos Kultūros paveldo politikos grupės vyriausiasis specialistas Gytis Oržikauskas, Kultūros ministerijos Profesionaliosios kūrybos bei tarptautiškumo politikos grupės patarėjas Jurgis Giedrys. Paveldo komisijos atstovai pristatė atliktus darbus: peržiūrėtus Lietuvai reikšmingo nekilnojamojo kultūros paveldo užsienyje atpažinimo principus ir kriterijus, šią veiklą reglamentuojančių teisės aktų analizę ir priimtą sprendimą. Pristatė Paveldo komisijos teiktus siūlymus: parengti Lietuvai reikšmingo paveldo užsienyje globos ir išsaugojimo strategiją, numatyti tokio paveldo užsienyje paieškos ir grąžinimo, informacijos apie objektus rengimo ir kaupimo, jų sisteminimo ir viešinimo vykdytojus. Susitikime ieškota galimybių užtikrinti šio Paveldo komisijos sprendimo įgyvendinimą. Dalyviai nutarė sukurti tarpinstitucinę darbo grupę prie Kultūros ministerijos, kuri kurs Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo, esančio užsienyje, apsaugos ir išsaugojimo gaires bei priemonių planą. Taip pat sutarta ieškoti galimybių Paveldo komisijos administruojamai U-PAVELDO duomenų bazei suteikti oficialų valstybinį statusą.

Tarpinstitucinis susitikimas Paveldo komisijoje dėl aktualių Lietuvai reikšmingo paveldo užsienyje klausimų | Paveldo komisijos nuotr.

Tą pačią dieną vyko antrasis susitikimas dėl Lietuvai reikšmingo nekilnojamojo kultūros paveldo Jungtinėse Amerikos Valstijose sąrašo, kuris buvo pateiktas Paveldo komisijai atlikti ekspertinį vertinimą. Jame, be pirmojo susitikimo dalyvių, dalyvavo užsienio reikalų viceministras Mantas Adomėnas, Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento direktoriaus pavaduoja Gitana Skripkaitė, JAV lietuvių bendruomenės atstovas ir Nekilnojamojo kultūros paveldo JAV darbo grupės vadovas Danius Glinskis. Susitikime pristatyti atlikti darbai ir ekspertinis vertinimas, aptarti tolimesni veiksmai siekiant įteisinti Lietuvai reikšmingo nekilnojamojo kultūros paveldo sąrašą JAV.

Interaktyvus renginys „Neatskleistas paveldo DNR“

2023 m. rugsėjo 13 d., Europos paveldo dienų metu, vyko Paveldo komisijos interaktyvus renginys „Neatskleistas paveldo DNR“. Paveldo komisijos būstinėje apsilankė gausus būrys skirtingo amžiaus ir profesijų svečių, tačiau vienodai besidominčių pastato Rūdninkų g. 13 istorija, Paveldo komisijos veikla ir vaizdo pasakojimais apie nepaprastas kultūros paveldo istorijas visoje Lietuvoje.

Renginio metu lankytojus sveikino Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiگیlienė, su istoriškai reikšmingomis buvusiomis miesto amatininkų erdvėmis supažindino Paveldo komisijos darbuotojai, apie freskas pasakojo buvęs Paveldo komisijos pirmininkas dr. Jonas Rimantas Glemža, o žiniomis apie šalia esančią Vilniaus miesto gynybinę sieną dalinosi Paveldo komisijos narys Augis Gučas.

Renginio pabaigoje, Paveldo komisijos pastato rūsyje, kamerinėje aplinkoje, įvyko vaizdo pasakojimų ciklo premjera. Renginio dalyviai turėjo galimybę pirmieji peržiūrėti Paveldo komisijos sukurtų 11 vaizdo siužetų apie įspūdingiausius nekilnojamojo kultūros paveldo objektus, ryškiausias paveldo srityje dirbančias žmones ir sėkmingiausius jų darbus iš visos Lietuvos: iš JAV atgabentą mokyklą Kurnėnuose, Alytaus rajone, įžymųjį modernizmo stiliaus Aleksandros Iljinienės namą Kaune, projektuotą Arno Funko, privačius Art Deco ir Amsterdamo mokyklos muziejus bei jų įkūrėjus Karolį Banį ir Petrą Gaidamavičių, Medinės miesto architektūros muziejų Vilniuje, apie 1885 m. vilą „Loebel“ Juodkrantėje ir į jos atgaivinimą įsitraukusį Dominyką Chlebinską, apie iniciatyvius brolius Arminą ir Martyną Vareikas ir jų prikeliama Pumpėnų vėjo malūną, apie „Inovatorių slėnio“ – socialinių projektų erdvę kultūros paveldo aplinkoje Antalieptėje, Zarasų rajone, apie atgimusią Mažosios Lietuvos kaime Pagėgių savivaldybėje, Lietuvos visuomenės veikėjo Martyno Jankaus sodybą Bitėnų

Paveldo komisijos interaktyvus renginys „Neatskleistas paveldo DNR“
| Paveldo komisijos nuotr.

kaime Pagėgių savivaldybėje, apie gyvo paveldo pavyzdį – Raubonių vandens malūną-karšyklą-verpyklą Pasvalio rajone, apie Žeimių dvaro savininką, restauratorių ir vizionierių Domą Noreiką ir Meilę Zaleckienę, su meile ir užsidegimu tvarkančią Jakiškių dvarą Joniščio rajone. Šie vaizdo pasakojimai atskleidė savitą Lietuvos kultūros paveldo įvairovę, kuri gražiai įsilieja į visos Europos paveldo istoriją.

Renginyje rodytus vaizdo siužetus iš dalies finansavo Kultūros paveldo departamentas. Renginio partneris – Vilniaus Rotušė.

Ekskursijų organizavimas Paveldo komisijos būstinėje, Rūdninkų g. 13, Vilniuje

2023 m. gegužės 25 d. Paveldo komisijos būstinėje Rūdninkų gatvėje, lankėsi trečiojo amžiaus universiteto grupė. Su gide dalyviai aplankė istoriškai reikšmingą pastato dalį – menę, kurioje apžiūrėjo autentiškas XVI amžiaus freskas. Dalyviai vaikščiojo po pastato erdves ir aplankė unikalius požeminius rūsius.

2023 m. gruodžio 22 d. Paveldo komisijos būstinėje lankėsi mokiniai iš Vilniaus Saulės Gojaus mokyklos, 8–9 klasių moksleiviai ir juos lydinčios mokytojos. Jie susipažino su Paveldo komisijos darbu, unikalaus pastato istorija ir vis dar mažai žinomu Lietuvos kultūros paveldu JAV. Mokiniai dalyvavo improvizuotoje viktorinoje.

Paveldo komisijos interaktyvus renginys „Neatskleistas paveldo DNR“ | Paveldo komisijos nuotr.

Trečiojo amžiaus universiteto grupės ekskursija Paveldo komisijoje | Paveldo komisijos nuotr.

3.6 Kitų įstatymų numatytų funkcijų vykdymas

Informacijos apie Lietuvai reikšmingą kultūros paveldą, esantį užsienyje, rinkimas ir apdorojimas

Duomenų apie Lietuvai reikšmingą kultūros paveldą užsienyje rinkimas buvo aktualizuotas 2003 m., kai Paveldo komisijai buvo pavesta prisidėti prie Lietuvos kultūrai svarbaus paveldo užsienyje tyrimo, paieškos ir išsaugojimo pagal Vyriausybės 2003 m. gruodžio 9 d. nutarimą „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo įgyvendinimo priemonių plano“.

Paveldo komisija nuo 2005 m. savo įstaigos archyve nuolat kaupė informaciją apie Lietuvai reikšmingą kultūros paveldą užsienyje, sukūrė tokio nekilnojamojo kultūros paveldo atpažinimo principus ir kriterijus, kuriuos patvirtino kultūros ministras.

Nuo 2016 m. pradėjo veikti Paveldo komisijos sukurta duomenų bazė U-PAVELDAS <http://vkpk.lt/u-zemelapis/>. 2022 m. buvo nuspręsta šią duomenų bazę tobulinti, kai kuriuos duomenis koreguoti ar papildyti.

Per 2023 metus U-PAVELDO duomenų bazė buvo reikšmingai atnaujinta: sukurta vidinė duomenų bazės struktūra, papildyti aprašymai, pridėtos atvirųjų „Creative Commons“ licencijų nuotraukos, patikslintos lokacijos ir adresai, įvestas naujas rūšiavimas pagal laikotarpius, šalis ir paveldo rūšis, suvienodinta taisyklinga vietovardžių rašyba, kur įmanoma pridėta galimybė objektą apžiūrėti naudojantis „Google Street View“ technologija. U-PAVELDO duomenų bazė buvo papildyta 176 naujais objektais, daliai jų tekstus parašė savo sričių specialistai. Atlikti visiems prieinamo virtualaus žemėlapiu su U-PAVELDO duomenų bazėje esančiais objektais dizaino atnaujinimo darbai, pagerintas funkcionalumas ir patogesnis naudojimas, įsigytas į žemėlapių nukreipiantis domenas upaveldas.lt .

Dėl Saugiujų dokumentų ir saugiujų dokumentų blankų gamybos įstatymo

Vadovaudamasi Saugiujų dokumentų ir saugiujų dokumentų blankų gamybos įstatymo 11 straipsniu, Paveldo komisija bendradarbiavo su Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyba prie Finansų ministerijos, derindama Lietuvos Respublikos paso blanko (identifikavimo kodas 00741-a4), Kelionės dokumento blanko (identifikavimo kodas 00911-a3), Tarnybinio paso blanko (identifikavimo kodas 00926-a2) ir Užsieniečio paso blanko (identifikavimo kodas 00925-a3) eskizus.

Dalyvavimas teismo procesuose

Paveldo komisija dalyvavo šiose teismo bylose:

1. *Civilinė byla Nr. e3K-3-235-611/2023.* Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2023-09-27 priėmė nutartį civilinėje byloje Nr. e3K-3-235-611/2023 (ieškovas – Valstybinė lietuvių kalbos komisija, atsakovas – Valstybinė kultūros paveldo komisija, tretysis asmuo –savarankiškus reikalavimus pateikęs, J.M.), kuria nutarta:

1.1. Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022-12-19 nutartį palikti nepakeistą.

1.2. Priteisti iš J.M. atsakovei Paveldo komisijai 1500 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimą.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

2. *Civilinė byla Nr. 2VP-19177-592/2023.* Vilniaus miesto apylinkės teismas rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal pareiškėjos UAB „Zarasų projektas“ pareiškimą dėl proceso šalies pakeitimo ir sprendimo vykdymo atidėjimo, suinteresuoti asmenys: Paveldo komisija, Vilniaus miesto savivaldybės administracija, Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos, Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos, asociacija Paplaujos bendruomenė, asociacija Užupio bendruomenė, likviduojama dėl bankroto UAB „HQ Development“. Teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 284 straipsniu, nutarė patenkinti pareiškėjos UAB „Zarasų projektas“ prašymą dėl teismo sprendimo įvykdymo atidėjimo ir atidėti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2017 m. sausio 9 d. sprendimo civilinėje byloje Nr. 2-678-235/2017 įvykdymą iki 2024 m. birželio 1 d. Bylos dalį dėl pareiškėjos prašymo pakeisti UAB „HQ Development“ jos teisių perėmėja UAB „Zarasų projektas“ nutraukti.

Bendradarbiavimas su teisėsaugos institucijomis

Paveldo komisija 2023 m. birželio 7 d. raštu Nr. V11-59 „Dėl Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 1, 2, 3, 4, 111, 12, 14, 15, 17, 18, 22, 24, 26, 27, 271, 28, 33, 34, 40, 47, 49, 51 straipsnių, šeštojo skirsnio pavadinimo, 1 priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 112, 272 straipsniais įstatymo projekto“ kreipėsi į Specialiųjų tyrimų tarnybą iškilus abejonoms dėl korupcijos rizikos tikimybės viešojo sektoriaus subjekto veikloje.

3.7 Paveldo komisijos viešoji komunikacija

Paveldo komisija viešojoje erdvėje

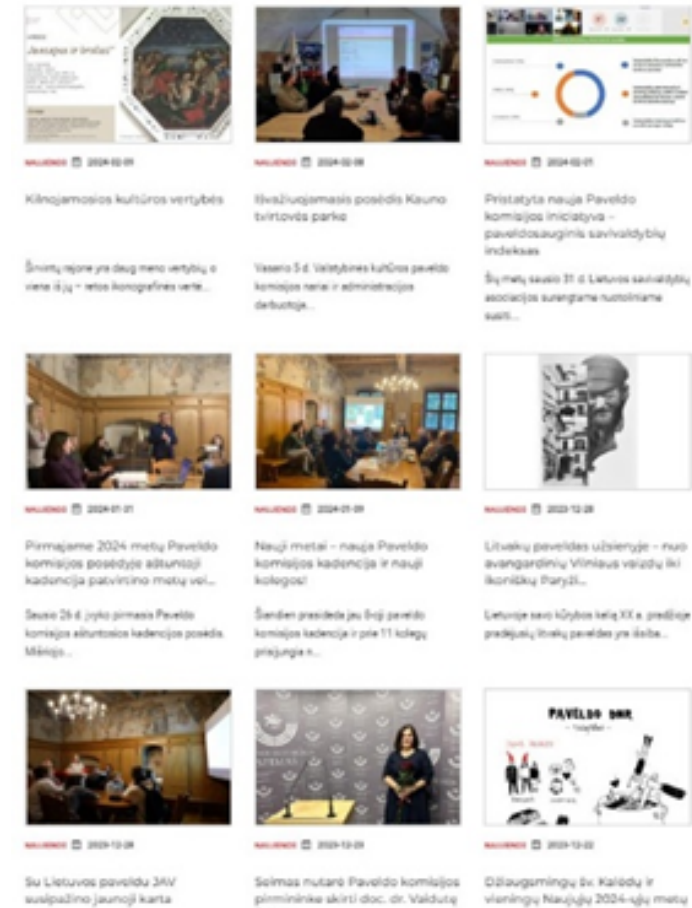
2022 m. buvo aptarta institucinio identiteto problematika: kas esame, kur ir kaip einame? 2023 m. Paveldo komisija nuosekliai ir aktyviai kalbėjo apie ekspertinę tapatumo vertę, patariamąją funkciją, kolegialumo principą pagrindinei auditorijai – valstybės institucijoms, profesinei bendruomenei bei antrinei tikslinei auditorijai – plačiajai visuomenei bei paveldo bendruomenei. Komunikuojant su tiksline auditorija, buvo organizuojami tarpinstituciniai posėdžiai, išvažiuojamieji posėdžiai, tarpinstituciniai uždari ir vieši renginiai, diskusijos, forumai, mokslinės konferencijos. Grįžtamoji tęstinės komunikacijos pasekmė – metų pabaigoje sulauktas itin didelis palaikymas iš institucijų ir akademinės bendruomenės dėl Seimui atskaitingų ekspertinių-patariamųjų institucijų pertvarkos koncepcijos projekto.

Paveldo komisijoje labai svarbi išorinė komunikacija vykdant kultūros paveldo politikos, strategijos ir edukacijos sklaidą. Pagrindinės Paveldo komisijos komunikavimo priemonės tai informaciniai ir unikalaus turinio pranešimai institucijos interneto svetainėje socialiniame tinkle Facebook, interviu žiniasklaidos atstovams raštu ir žodžiu spaudoje, radijuje ir televizijoje. Visi reikšmingi pranešimai apie įvykius ir renginius yra publikuojami oficialiame ir specializuotame spaudos interneto BNS [23] portale.

2023 m. Paveldo komisija savo svetainėje paskelbė 52 įvairaus pobūdžio pranešimus. Socialiniame tinkle Facebook pavišino 58 įrašus. Pranešimais informavo apie Paveldo komisijos sprendimus, pritarimus paskelbti valstybės saugomais kultūros paveldo kompleksus, dalinosi aktualių visuomenei kasmėnesinių, tarpinstitucinių ir išvažiuojamųjų Paveldo komisijos posėdžių, darbo vizitų informacija, pranešė apie naujų Paveldo komisijos narių kadencijos pradžią ir naujo Paveldo komisijos pirmininko rinkimus, pateikė informaciją apie Paveldo komisijos veiklą lemiančius įstatymų projektus.

Naujienos

medžiaga | arena | kultūra

Paveldo komisijos naujienos interneto svetainėje (ekrano nuotrauka) | Paveldo komisijos nuotr.

[23] „Baltic News Service“ – didžiausia Baltijos šalių naujienų agentūra, teikianti svarbiausias politikos, verslo, kultūros ir kitų sričių naujienas iš Lietuvos ir pasaulio.

Paveldo komisija viešojoje erdvėje

2023 metais Paveldo komisija ypač didelį dėmesį skyrė kultūros paveldo edukacijai, jos sklaidai profesinėje bendruomenėje ir plačiojoje visuomenėje. Todėl inicijuotas apdovanojimų projektas „Paveldo DNR“, kurio metu plačiai komunikauta: kviesta teikti kandidatus, skelbta apie renginius, atrankas, pristatyti nominantai, padėkų gavėjai, sveikinti apdovanojimų laimėtojai, dalintasi apdovanojimų ceremonijos įrašu ir su juo susijusi informacija. Projekto metu sukurtas turinys buvo paskelbtas ne tik socialiniuose tinkluose ir internetiniuose portaluose, bet ir viename didžiausių sklaidos kanalų – Lietuvos radijuje ir televizijoje. Įgyvendintas apdovanojimų projektas „Paveldo DNR“ tapo interaktyvia ir patrauklia komunikacine kampanija – sukurta 11 naratyvinių video siužetų – ne tik suinteresuotai bendruomenei, bet ir visiems Lietuvos žmonėms. Paveldo komisijos sukurtus naratyvinius klipus pamatyti galima Lietuvos radijo ir televizijos mediatekoje. Šia komunikacijos forma Paveldo komisija išryškino vieną svarbiausių institucijos veiklos kryptių – ekspertinę tapatumo vertę. Po projekto skaitmeninė Paveldo komisijos komunikacija – apdovanojimų logotipas matomas institucijos el. pašto parašuose, blankuose, atributikoje – pasipildė „Paveldo DNR“ identitetu, kuris reikšmingas vizualinei komunikacijai.

Paveldo komisija dalinosi unikalaus turinio straipsniais apie kultūros paveldą užsienyje: litvakų kūrinius, paminklus Steponui Dariui ir Stasiui Girėnui, lietuviškus interjerus, skelbė apie Lietuvai reikšmingo paveldo užsienyje duomenų bazės ir žemėlapių upaveldas.lt atnaujinimą. Parengė pasakojimus apie j Kultūros vertybių registrą įtrauktas kilnojamąsias kultūros vertybes.

Viešojoje erdvėje daugiausia dėmesio sulaukė Paveldo komisijos inicijuojamas projektas „Paveldo DNR“ ir apdovanojimų renginys Prezidentūroje, projektinė veikla vykdant „Lietuvos tarpukario modernizmo mokykla ir jos tęstinumo ženklai pasaulio žemėlapyje (duomenų bazės U-PAVELDAS aktualizavimas naujais naratyvais ir sklaida)“ projektą ir baigiamasis šio projekto renginys, jungiantis Lietuvą ir Atlantą, Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje. Didelio atgarsio sulaukė Paveldo komisijos argumentuota nuomonė dėl prieštaringai vertinamo Bronislovo Lubio atminimui skirto paminklo statymo iniciatyvos Plungės dvaro sodybos parke ir Paveldo komisijos pirmininkės pranešimas Dvarų forume Prezidentūroje.

2023 m. Paveldo komisija komunikavo ne tik su profesine bendruomene, bet puoselėjo ryšį ir su visuomene. Atviras ir interaktyvus Europos paveldo dienų renginys kvietė visus norinčius susipažinti su istoriškai unikaliomis Paveldo komisijos būstinės patalpomis. Renginio metu svečiai pirmieji peržiūrėjo projekto „Paveldo DNR“ naratyvinius video siužetus gotikiniame rūsyje. Paveldo komisijos būstinė atvėrė duris trečiojo amžiaus studentams ir moksleiviams. Organizavo pristatomąjį renginį „Paveldo DNR“ Prezidentūroje. Renginys buvo atviras visiems besidomintiems.

Paveldo komisijos administracijos rengiamas spaudos monitoringas

Paveldo komisija daug metų atlieka savaitinį spaudos monitoringą. Siekiant patobulinti ir atsižvelgti į atsinaujinusios Paveldo komisijos sudėtį ir administracijos darbuotojų lūkesčius spaudos monitoringui, buvo atlikta tikslinė apklausa dėl monitoringo gerinimo. Apklausa parodė, kad spaudos apžvalga, kurioje surenkami su Paveldo komisijos ir kultūros paveldo sritimi susiję pranešimai, yra pageidaujami ir reikšmingi norint sekti profesines aktualijas. Spaudos monitoringu yra dalinamasi ir su kitų institucijų darbuotojais. 2023 m. parengti 45 savaitiniai monitoringai.

Paveldo komisijos pirmininkė doc. dr. Vaidutė Ščiiglienė ir Paveldo komisijos narys doc. dr. Vaidas Petrulis Lietuvos radijo ir televizijos laidoje „Labas rytas“ (ekrano nuotrauka) | Paveldo komisijos nuotr.

Paveldo komisijos pirmininkė kalbėjo Lietuvos radijo ir televizijos laidoje „Klasika“, davė interviu ir kalbėjo Lietuvos radijo ir televizijos laidoje „Panorama“ ir dalyvavo Lietuvos radijo ir televizijos laidoje „Labas rytas“. Pateikė nuomonę dėl Apytalaukio dvaro sodybos apsaugos, dėl paminklo statymo Bronislavo Lubio atminimui Plungės dvaro sodybos parke, kalbėjo dvarų apsaugos, Lietuvai reikšmingo paveldo, esančio užsienyje ir Seimui atskaitingų-patariamųjų institucijų pertvarkos koncepcijos projekto klausimais [24].

Viešojoje erdvėje kultūros paveldo apsaugos diskursus iškėlė Paveldo komisijos narė dr. Dalia Vasiliūnienė dėl rezonansinių statybų proceso Vilniaus Baroko ansambliuose. Paveldo komisijos narys dr. Vaidas Petrulis dalinosi mintimis apie Lietuvai reikšmingą paveldą JAV Lietuvos radijo ir televizijos eteryje. Paveldo komisijos narys Augis Gučas kalbėjo radijo eteryje dėl Bronislavo Lubio paminklo Plungės dvaro sodybos parke [25].

Paveldo komisijos veiklas ir naujienas galite sekti šiuose kanaluose:

Paveldo komisijos interneto svetainė: <https://vkpk.lt/>

Paveldo komisijos Facebook paskyra <https://www.facebook.com/kulturospaveldokomisija>

Paveldo komisijos YouTube <https://www.youtube.com/@valstybinekulturospaveldokomis/videos>

[24] Žiūrėti Paveldo komisijos 2023 m. veiklos ataskaitos priedą.

[25] Žiūrėti Paveldo komisijos 2023 m. veiklos ataskaitos priedą.

Paveldo komisijos 2023 m. veiklos ataskaitos priedas Nr. 1

PAVELDO KOMISIJA VIEŠOJOJE ERDVĖJE

Informacija spausdintuose leidiniuose

1. Žurnalas "Savaitė"

Jaroslavcevienė, Ivona. Saugodami paveldą, saugome istoriją. Savaitė Nr. 39, 2023. (p. 24-25)

Jaroslavcevienė, Ivona. Už išsaugoto paveldo – atsidavę žmonės. Savaitė Nr. 45, 2023. (p. 24-25)

2. Žurnalas "Būdas"

Kaip laikaisi, senasis Vilniau? Pokalbis apie tris Vilniaus dešimtmečius. Būdas Nr. 1, 2023. (p. 27-52)

Informacija duomenų bazėse

1. *Savivaldybių paveldosauginis indeksas 2022*. [interaktyvus], Lietuvos kultūros taryba, 2023[žiūrėta 2023 m. lapkričio 12 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.kulturostyrimai.lt/visos-temos/kulturos-politika/savivaldybiu-paveldosauginis-indeksas-2022/>>

2. *Dėl Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2022 metų veiklos ataskaitos patvirtinimo*. [interaktyvus], Teisės aktų registras, 2023[žiūrėta 2023 m. vasario 24 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/b8e20010b6b811ed8df094f359a60216>>

Informacija Youtube kanale

1. Paveldo komisijos *Paveldų dienoms skirtas renginys „Neatskleistas paveldo DNR“ 2023 m.* [interaktyvus], YouTube, 2023[žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.youtube.com/watch?v=VdHXSvVvloE>>

2. *Diskusija „Lietuvai reikšmingas paveldas Amerikoje – kaip (iš)saugoti?“*. [interaktyvus], Youtube, 2023 [žiūrėta 2023 m. lapkričio 22 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=PJlyPoiS_Bg&list=PLX2T1n1_h2vvt_w2O3VHLD6uHY7CDDLA&index=2&t=2s>

Informacija LRT radijo eteryje

1. *Ryto allegro. Paveldo komisijos pirmininkė: B. Lubio paminklo pastatymas Plungės dvaro sodybos parke sukurtų precedentą, kad galime nesilaikyti įstatymų* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023[žiūrėta 2023 m. gruodžio 11 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000272248>> (nuo 58 min.)

2. *Martišiūtė, Asta. Dėl Lubiui skirto paminklo Plungėje ekspertai leidžiasi į kivirčius: Kultūros paveldo komisija žada kreiptis į prokuratūrą*. [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023[žiūrėta 2023 m. liepos 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2025592/del-lubiui-skirto-paminklo-plungeje-ekspertai-leidziasi-i-kivircus-kulturos-paveldo-komisija-zada-kreiptis-i-prokuratura?fbclid=IwAR298VTJZOpDFRmN761m6vnV4u4Jyn_gTV_57k394IVoeEE5FtUC1KCkhyQ>

Paveldo komisijos 2023 m. veiklos ataskaitos priedas Nr. 1

PAVELDO KOMISIJA VIEŠOJOJE ERDVĖJE

3. *Ryto allegro. Klaipėdos taryba balsuoja dėl naujo kultūros finansavimo modelio: baiminamasi siaurai formuojamos miesto kultūros politikos.* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023 [žiūrėta 2023 m. birželio 11 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000301379/ryto-allegro-klaipedos-taryba-balsuoja-del-naujo-kulturos-finansavimo-modelio-baiminamasi-siaurai-formuojamos-miesto-kulturos-politikos>> (nuo 41 min.)

4. *Ryto garsai. Lietuvos kurortai ir kelionių organizatoriai: poilsiautojų šventinę savaitę labai daug.* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023 [žiūrėta 2023 m. lapkričio 11 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000302364/ryto-garsai-lietuvos-kurortai-ir-kelioniu-organizatoriai-poilsiautoju-sventine-savaite-labai-daug>> (nuo 1 val. 59 min.)

5. *Pakeliui su klasika. Kultūros paveldo komisija: net ir kilus visuomenės pasipiktinimui neretai labiau paisoma investuotojų interesų.* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023 [žiūrėta 2023 m. sausio 30 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000255470/pakeliui-su-klasika-kulturos-paveldo-komisija-net-ir-kilus-visuomenes-pasipiktinimui-neretai-labiau-paisoma-investuotoju-interesu>> (nuo 4 min)

Informacija LRT televizijos eteryje

1. *Apytalaukio dvaro likimas – miglotas: sprendimus žada tik po savivaldos rinkimų.* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023 [žiūrėta 2023 m. vasario 17 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000258394/apytalaukio-dvaro-likimas-miglotas-sprendimus-zada-tik-po-savivaldos-rinkimu>>

2. *Labas rytas, Lietuva II d.* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023 [žiūrėta 2023 m. vasario 17 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000309812/labas-rytas-lietuva-ii-d>>

3. *Panorama.* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023 [žiūrėta 2023 m. spalio 30 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000302457/panorama>> (nuo 16 min.)

4. *Kultūros paveldo apdovanojimai „Paveldo DNR“.* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023 [žiūrėta 2023 m. rugsėjo 29 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000298004/kulturos-paveldo-apdovanojimai-paveldo-dnr>>

5. *Kultūros paveldo apdovanojimų „Paveldo DNR“ filmukai apie nominantus (1).* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023 [žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000296163/kulturos-paveldo-apdovanojimu-paveldo-dnr-filmukai-apie-nominantus-nominacija-iniciacijos-ir-darbai>>

6. *Kultūros paveldo apdovanojimų „Paveldo DNR“ filmukai apie nominantus (2).* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023 [žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000296101/kulturos-paveldo-apdovanojimu-paveldo-dnr-filmukai-apie-nominantus>>

Paveldo komisijos 2023 m. veiklos ataskaitos priedas Nr. 1

PAVELDO KOMISIJA VIEŠOJOJE ERDVĖJE

7. *Kultūros paveldo apdovanojimų „Paveldo DNR“ filmukai apie nominantus (3).* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023[žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą:< <https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000296107/kulturos-paveldo-apdovanojimu-paveldo-dnr-filmukai-apie-nominantus-nominacija-iniciacijos-ir-darbai>>

8. *Kultūros paveldo apdovanojimų „Paveldo DNR“ filmukai apie nominantus. Nominacija „Asmenybės“(1).* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023[žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą:<<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000296113/kulturos-paveldo-apdovanojimu-paveldo-dnr-filmukai-apie-nominantus-nominacija-asmenybes>>

9. *Kultūros paveldo apdovanojimų „Paveldo DNR“ filmukai apie nominantus. Nominacija „Asmenybės“(2).* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023[žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą:<<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000296111/kulturos-paveldo-apdovanojimu-paveldo-dnr-filmukai-apie-nominantus-nominacija-asmenybes>>

10. *Kultūros paveldo apdovanojimų „Paveldo DNR“ filmukai apie nominantus. Nominacija „Objektai“(1).* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023[žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą:<<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000296112/kulturos-paveldo-apdovanojimu-paveldo-dnr-filmukai-apie-nominantus-nominacija-objektai>>

11. *Kultūros paveldo apdovanojimų „Paveldo DNR“ filmukai apie nominantus. Nominacija „Objektai“(2).* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023[žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą:<<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000296110/kulturos-paveldo-apdovanojimu-paveldo-dnr-filmukai-apie-nominantus-nominacija-objektai>>

12. *Kultūros paveldo apdovanojimų „Paveldo DNR“ filmukai apie nominantus. Nominacija „Objektai“(3).* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023[žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą:<<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000296106/kulturos-paveldo-apdovanojimu-paveldo-dnr-filmukai-apie-nominantus-nominacija-objektai>>

13. *Kultūros paveldo apdovanojimų „Paveldo DNR“ filmukai apie nominantus. Nominacija „Iniciatyvos ir darbai“(1).* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023[žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą:<<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000296162/kulturos-paveldo-apdovanojimu-paveldo-dnr-filmukai-apie-nominantus-nominacija-iniciatyvos-ir-darbai>>

14. *Kultūros paveldo apdovanojimų „Paveldo DNR“ filmukai apie nominantus. Nominacija „Iniciatyvos ir darbai“(2).* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023[žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą:<<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000296104/kulturos-paveldo-apdovanojimu-paveldo-dnr-filmukai-apie-nominantus-nominacija-iniciatyvos-ir-darbai>>

15. *Kultūros paveldo apdovanojimų „Paveldo DNR“ filmukai apie nominantus. Nominacija „Iniciatyvos ir darbai“(3).* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023[žiūrėta 2023 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą:<<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000296105/kulturos-paveldo-apdovanojimu-paveldo-dnr-filmukai-apie-nominantus-nominacija-iniciatyvos-ir-darbai>>

Paveldo komisijos 2023 m. veiklos ataskaitos priedas Nr. 1

PAVELDO KOMISIJA VIEŠOJOJE ERDVĖJE

Informacija žiniasklaidos portaluose

1. *Kultūros paveldo komisija priėmė svarbius sprendimus* [interaktyvus], Alkas.lt, 2011 [žiūrėta 2023 m. sausio 6 d.]. Prieiga per internetą: <<https://alkas.lt/2023/01/02/kulturos-paveldo-komisija-prieme-svarbius-sprendimus/>>
2. *Kaunas išlieka lyderiu paveldotvarkos srityje: pastatų atnaujinimui skirtas didžiausias finansavimas* [interaktyvus], 15min, 2008 [žiūrėta 2023 m. sausio 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/kaunas-islieka-lyderiu-paveldotvarkos-srityje-pastatu-atsnaujinimui-skirtas-didziausias-finansavimas-56-2001010>>
3. *Kaunas išlieka lyderiu paveldotvarkos srityje: pastatų atnaujinimui skirtas didžiausias finansavimas* [interaktyvus], kaunodiena.lt, 2023 [žiūrėta 2023 m. sausio 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://kauno.diena.lt/naujienos/kaunas/miesto-pulsas/kaunas-islieka-lyderiu-paveldotvarkos-srityje-pastatu-atsnaujinimui-skirtas-didziausias-finansavimas-1111872?komentarai?full>>
4. *Rezonansinių statybų Vilniaus kultūros paveldo objektuose tyrimas atvėrė sistemines paveldosaugos žaizdas* [interaktyvus], delfi.lt, 2023 [žiūrėta 2023 m. sausio 27 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/kultura/naujienos/rezonansiniu-statybu-vilniaus-kulturos-paveldo-objektuose-tyrimas-atvere-sistemines-paveldosaugos-zaizdas.d?id=92402749#cxrecs_s>
5. *Vilniaus miesto statybų tyrimas atvėrė sistemines paveldosaugos žaizdas* [interaktyvus], Alkas.lt, 2011 [žiūrėta 2023 m. sausio 30 d.]. Prieiga per internetą: <<https://alkas.lt/2023/01/30/vilniaus-miesto-statybu-tyrimas-atvere-sistemines-paveldosaugos-zaizdas/>>
6. *Pakeliui su klasika. Komisija po 1,5 m. tyrimo: Vilniaus baroko paveldo vertė dažniausiai aukota, prioritetą teikiant įmonių lūkesčiams* [interaktyvus], VŠĮ SA.LT PROJEKTA, 2023 [žiūrėta 2023 m. sausio 30 d.]. Prieiga per internetą: <<https://sa.lt/komisija-po-15-m-vykdyto-tyrimo-vilniaus-baroko-ansambliu-paveldo-verte-dazniausiai-aukota-prioriteta-teikiant-imoniu-lukesciams/>>
7. *Pakeliui su klasika. Kultūros paveldo komisija: net ir kilus visuomenės pasipiktinimui neretai labiau paisoma investuotojų interesų* [interaktyvus], [žiūrėta 2023 m. sausio 30 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.spreaker.com/user/lrt.lt/2023-01-30-3305-1-p-20230130181142028>>
8. *Paveldo sargai išnagrinėjo statybas įspūdingiausiose Vilniaus vietose: rezultatai kai kam nepatiks* [interaktyvus], UAB Lrytas, 2023 [žiūrėta 2023 m. sausio 31 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.lrytas.lt/bustas/architektura/2023/01/31/news/paveldo-sargai-ismagrinejo-statybas-ispudingiausiose-vilniaus-vietose-rezultatai-kai-kam-nepatiks-25969718>>
9. *Valstybinė kultūros paveldo komisija pateikė siūlymus dėl statybų Vilniaus kultūros paveldo objektuose* [interaktyvus], MB NAUJIENOS LAIKU, 2023 [žiūrėta 2023 m. sausio 31 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.statybnaujienos.lt/naujiena/Valstybine-kulturos-paveldo-komisija-pateike-siulymus-del-statybu-Vilniaus-kulturos-paveldo-objektuose/19965>>
10. *2 REZONANSINĖS STATYBOS VILNIUJE: Specialus tyrimas atvėrė paveldosaugos žaizdas* [interaktyvus], [žiūrėta 2023 m. vasario 2 d.]. Prieiga per internetą: <<https://pilotas.lt/2023/01/31/architektura/2-rezonansines-statybos-vilniuje-specialus-tyrimas-atvere-paveldosaugos-zaizdas/>>
11. *Made in Vilnius. Rezonansinių statybų Vilniaus kultūros paveldo objektuose tyrimas atvėrė sistemines paveldosaugos žaizdas* [interaktyvus], UAB Naujosios medijos grupė, 2023 [žiūrėta 2023 m. vasario 3 d.]. Prieiga per internetą: <<https://madeinvilnius.lt/verslas/nekilnojamas-turtas/rezonansiniu-statybu-vilniaus-kulturos-paveldo-objektuose-tyrimas-atvere-sistemines-paveldosaugos-zaizdas/>>

Paveldo komisijos 2023 m. veiklos ataskaitos priedas Nr. 1

PAVELDO KOMISIJA VIEŠOJOJE ERDVĖJE

12. *Kaunas pastatų atnaujinimui skyrė daugiau kaip 1,1 mln. Eurų* [interaktyvus], VŠĮ SA.LT PROJEKTA, 2023 [žiūrėta 2023 m. vasario 3 d.]. Prieiga per internetą: < <https://sa.lt/kaunas-pastatu-atnaujinimui-skyre-daugiau-kaip-11-mln-euru/> >

13. *Restauratoriai praskleidžia unikalias profesijos užkulius – nuo „detektyvinių“ užduočių ir nematomo darbo iki jautraus ryšio su eksponatais* [interaktyvus], delfi.lt, 2023 [žiūrėta 2023 m. vasario 10 d.]. Prieiga per internetą: < <https://www.delfi.lt/kultura/naujienos/restauratoriai-praskleidzia-unikaliosprof-esijos-uzkulius-nuo-detektyviniu-uzduociu-ir-nematomo-darbo-ikijautraus-rysio-su-eksponatais.d?id=92523011> >

14. *Gutauskaitė, Irtautė (ELTA). Vyriausybė pritarė Liubavo dvaro sodybos paskelbimui kultūros paminklu* [interaktyvus], VŠĮ „Jūsų Panevėžys“, 2020 [žiūrėta 2023 m. vasario 16 d.]. Prieiga per internetą: < <https://jp.lt/vyriausybe-pritare-liubavo-dvaro-sodybos-paskelbimui-kulturos-paminklu/> >

15. *Apytalaukio dvaro likimas neiškus: savivaldybė siūlo privatizuoti, o kultūros paveldo saugotojai tam nepritaria* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023 [žiūrėta 2023 m. vasario 17 d.]. Prieiga per internetą: < <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/1917380/apytalaukio-dvaro-likimas-neaiskus-savivaldybe-siulo-privatizuoti-o-kulturos-paveldo-saugotojai-tam-nepritaria> >

16. *Vilniaus Didžiosios sinagogos liekanas siūloma skelbti valstybės saugomomis* [interaktyvus], 15min, 2008 [žiūrėta 2023 m. kovo 4 d.]. Prieiga per internetą: < <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/vilniaus-didziosios-sinagogosliekanas-siuloma-skelbti-valstybes-saugomomis-562017764?copied> >

17. *Vilniaus Didžiosios sinagogos liekanas siūloma skelbti valstybės saugomomis* [interaktyvus], UAB Naujienų centras, 2023 [žiūrėta 2023 m. kovo 4 d.]. Prieiga per internetą: < <https://www.alfa.lt/aktualijos/vilnius/vilniaus-didziosios-sinagogos-liekanassiuloma-skelbti-valstybes-saugomomis/282543/> >

18. *Vilniaus Didžiosios sinagogos liekanas siūloma skelbti valstybės saugomomis* [interaktyvus], UAB Naujosios medijos grupė, 2023 [žiūrėta 2023 m. kovo 4 d.]. Prieiga per internetą: < <https://madeinvilnius.lt/naujienos/miestas/vilniaus-didziosios-sinagogos-liekanassiuloma-skelbti-valstybes-saugomomis/> >

19. *Vilniaus Didžiosios sinagogos liekanas siūloma skelbti valstybės saugomomis* [interaktyvus], UAB „Diena Media News“, 2023 [žiūrėta 2023 m. kovo 4 d.]. Prieiga per internetą: < [Vilniaus Didžiosios sinagogos liekanas siūloma skelbti valstybės saugomomis](https://www.dienamedia.lt/vilniaus-didziosios-sinagogos-liekanas-siuloma-skelbti-valstybes-saugomomis/) >

20. *Seimo Kultūros komitetas: Valstybinės kultūros paveldo komisijos narių iš asociacijų rinkimų data – 2023 m. gegužės 8 d., jau galima teikti prašymus* [interaktyvus], Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, biudžetinė įstaiga, 2023 [žiūrėta 2023 m. kovo 15 d.]. Prieiga per internetą: < https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=35403&p_k=1&p_t=284083&fbclid=IwAR0%20R0o2lqhEA_AG87bycCkGgBzAakF2KFBbe7JjLP9Xx0xo_sa0ui9RjXB9A%C2%A0%20 >

21. *Dvi kultūros paveldo objektai Vilniuje paskelbti valstybės saugomais* [interaktyvus], Alkas.lt, 2011 [žiūrėta 2023 m. kovo 30 d.]. Prieiga per internetą: < <https://alkas.lt/2023/03/31/dvi-kulturos-paveldo-vertybes-vilniuje-paskelbtos-valstybes-saugomomis/> >

22. *Du kultūros paveldo objektai Vilniuje paskelbti valstybės saugomais* [interaktyvus], VŠĮ SA.LT PROJEKTA, 2023 [žiūrėta 2023 m. kovo 30 d.]. Prieiga per internetą: < <https://sa.lt/du-kulturos-paveldo-objektai-vilniuje-paskelbti-valstybes-saugomais/> >

23. *Du kultūros paveldo objektai Vilniuje paskelbti valstybės saugomais* [interaktyvus], Vilnijos naujienos [žiūrėta 2023 m. balandžio 2 d.]. Prieiga per internetą: < <https://vilnijosnaujienos.lt/du-kulturos-paveldo-objektai-vilniuje-paskelbti-valstybes-saugomais/> >

Paveldo komisijos 2023 m. veiklos ataskaitos priedas Nr. 1

PAVELDO KOMISIJA VIEŠOJOJE ERDVĖJE

24. *Kaunas kviečia balsuoti už kultūros paveldo favoritus* [interaktyvus], VŠĮ SA.LT PROJEKTA, 2023 [žiūrėta 2023 m. balandžio 3 d.]. Prieiga per internetą: < <https://sa.lt/kaunas-kviecia-balsuoti-uz-kulturos-paveldo-favoritus/> >

25. *Kaunas kviečia balsuoti už kultūros paveldo favoritus* [interaktyvus], UAB Lrytas, 2023 [žiūrėta 2023 m. balandžio 3 d.]. Prieiga per internetą: < <https://www.lrytas.lt/kultura/meno-pulsas/2023/03/31/news/kaunas-kviecia-isrinkti-kulturos-paveldo-favoritus-startuoja-balsavimas-uz-objektus-asmenybes-ir-darbus-26601596> >

26. *Kaunas kviečia balsuoti už kultūros paveldo favoritus* [interaktyvus], Kas vyksta Kaune [žiūrėta 2023 m. balandžio 3 d.]. Prieiga per internetą: < <https://kaunas.kasvyksta.lt/2023/04/02/miestas/kviecia-kaunecius-isrinkti-kulturos-paveldo-favoritus/> >

27. *Seimo Kultūros komitetas skelbia naują Valstybinės kultūros paveldo komisijos narių iš asociacijų rinkimų datą – 2023 m. birželio 5 d.* [interaktyvus], Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, biudžetinė įstaiga, 2023 [žiūrėta 2023 m. kovo 22 d.]. Prieiga per internetą: < https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=35403&p_k=1&p_t=284513 >

28. *B.Lubio paminklui Plungės dvaro parke – griežtas ekspertų vertinimas* [interaktyvus], 15min, 2008 [žiūrėta 2023 m. gegužės 3 d.]. Prieiga per internetą: < <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/b-lubio-paminklui-plunges-dvaro-parke-griezta-ekspertu-vertinimas-56-2047282> >

29. *Naujų paminklų iniciatyvos Plungės dvaro parke susilaukė griežto ekspertų vertinimo* [interaktyvus], VŠĮ Šiauliai plius, 2023 [žiūrėta 2023 m. gegužės 3 d.]. Prieiga per internetą: < <https://etaplus.lt/naujiena/nauju-paminklu-iniciatyvos-plunges-dvaro-parke-susilauke-griezto-ekspertu-vertinimo> >

30. *Kritikavo ir kėlė klausimus: Kultūros paveldo komisija apsvarstė du projektus* [interaktyvus], Pilotas.lt, 2023 [žiūrėta 2023 m. gegužės 3 d.]. Prieiga per internetą: < https://pilotas.lt/2023/05/03/architektura/paveldas/kritikavo-ir-kele-klausimus-kulturos-paveldo-komisija-apsvarste-du_projektus/?fbclid=IwAR0MCbZ_wC4bahCgA3rbBXVMS7c30vyOJFtdlADltnYBsBu8Vu23XTqpKHk >

31. *Ekspertai sukritikavo iniciatyvą Oginskių dvaro parke statyti paminklą Bronislovui Lubiui: sukuriamas pasekmių turėsiantis precedentas* [interaktyvus], delfi.lt, 2023 [žiūrėta 2023 m. gegužės 3 d.]. Prieiga per internetą: < <https://www.delfi.lt/kultura/naujienos/ekspertai-sukritikavo-iniciatyva-oginskiu-dvaro-parke-statyti-paminkla-bronislovui-lubiui-sukuriamas-pasekmiu-turesiantis-precedentas-93241783> >

32. *Kvietkevičienė, Rosita. Vilniui smūgį paruošė architektai, o Plungei grėsmę kelia paminklas B. Lubiui?* [interaktyvus], 77.lt, 2023 [žiūrėta 2023 m. gegužės 3 d.]. Prieiga per internetą: < <https://77.lt/vilniui-smugi-paruose-architektai-o-plungei-gresme-kelia-paminklas-b-lubiui> >

33. *Paveldosaugininkai susirėmė dėl dviejų projektų: daugiausia dvejonių dėl paminklo Bronislovui Lubiui* [interaktyvus], UAB Lrytas, 2023 [žiūrėta 2023 m. gegužės 10 d.]. Prieiga per internetą: < <https://www.lrytas.lt/bustas/architektura/2023/05/10/news/paveldosaugininkai-susireme-del-dvieju-projektu-daugiausia-dvejoniu-del-paminklo-bronislovui-lubiui-26938203> >

34. *Bronislovo Lubio paminklui – griežtas ekspertų vertinimas* [interaktyvus], laikrastisplunge.lt, 2021 [žiūrėta 2023 m. gegužės 15 d.]. Prieiga per internetą: < <https://laikrastisplunge.lt/bronislovo-lubio-paminklui-griezta-ekspertu-vertinimas/> >

35. *Kviečiama teikti nusipelnčius gauti Lietuvos kultūros paveldo apdovanojimą* [interaktyvus], Alkas.lt, 2011 [žiūrėta 2023 m. birželio 10 d.]. Prieiga per internetą: < <https://alkas.lt/2023/06/10/kvieciama-teikti-nusipelnciusius-gauti-lietuvos-kulturos-paveldo-apdovanojima/> >

Paveldo komisijos 2023 m. veiklos ataskaitos priedas Nr. 1

PAVELDO KOMISIJA VIEŠOJOJE ERDVĖJE

36. *Valstybinėje kultūros paveldo komisijoje – netikėti vadovo rinkimai* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023 [žiūrėta 2023 m. birželio 11 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2010640/valstybineje-kulturos-paveldo-komisijoje-netiketi-vadovo-rinkimai>>

37. *1-ieji paveldo apdovanojimams: Valstybinė kultūros paveldo komisija ieško nominantų* [interaktyvus], Pilotas.lt, 2023 [žiūrėta 2023 m. birželio 12 d.]. Prieiga per internetą: <<https://pilotas.lt/2023/06/12/architektura/paveldas/1-ieji-paveldo-apdovanojimams-valstybine-kulturos-paveldo-komisija-iesko-nominantu/>>

38. *Numatomi pirmieji Lietuvos kultūros paveldo apdovanojimams* [interaktyvus], UAB Gimtasis Rokiškis, 2023 [žiūrėta 2023 m. birželio 13 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.grokiskis.lt/aktualijos/numatomi-pirmieji-lietuvos-kulturos-paveldo-apdovanojimams>>

39. *Dambrauskaitė, Miglė. Trijų Kultūros paveldo puoselėtojų iš Rokiškio krašto kandidatūros teikiamos apdovanojimui gauti* [interaktyvus], Rokiškio sirena, 2023 [žiūrėta 2023 m. birželio 22 d.]. Prieiga per internetą: <<https://rokiskiosirena.lt/naujiena/kultura/triju-kulturos-paveldo-puoseletoju-is-rokiskio-krasto-kandidaturos-teikiamos-apdovanojimui-gauti>>

40. *Savivaldybė pasiūlė žmones, kurie labiausiai rajone saugo paveldą* [interaktyvus], Gimtasis Rokiškis, 2023 [žiūrėta 2023 m. birželio 26 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.grokiskis.lt/aktualijos/savivaldybe-pasiule-zmones-kurie-labiausiai-rajone-saugo-pavelda>>

41. *Trakų istorinio nacionalinio parko likimą sprendžia ne specialistai, o politikai: ekspertams klausimo svarstyti net neleista* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023 [žiūrėta 2023 m. birželio 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2022226/traku-istorinio-nacionalinio-parko-likima-sprendzia-ne-specialistai-o-politikai-ekspertams-klausimo-svarstyti-net-neleista>>

42. *Dėl Lubiui skirto paminklo Plungėje ekspertai leidžiasi į kivirčius: kultūros paveldo komisija žada kreiptis į prokuratūrą* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023 [žiūrėta 2023 m. birželio 30 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2025592/del-lubiui-skirto-paminklo-plungeje-ekspertai-leidziasi-i-kivircus-kulturos-paveldo-komisija-zada-kreiptis-i-prokuratura>>

43. *Ginčai dėl Trakų istorinio nacionalinio parko pavaldumo persikėlė į Seimą* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023 [žiūrėta 2023 m. liepos 2 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2026546/gincai-del-traku-istorinio-nacionalinio-parko-pavaldumo-persikele-i-seima>>

44. *Kultūros paveldo apdovanojimams „Paveldo DNR“ nominuota – aušrininko Martyno Jankaus sodyba* [interaktyvus], Pagėgių savivaldybė, 2023 [žiūrėta 2023 m. liepos 11 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.pagegiai.lt/2023/07/11/kulturos-paveldo-apdovanojimams-paveldo-dnr-nominuota-ausrininko-martyno-jankaus-sodyba/>>

45. *Kultūros paveldo apdovanojimams „Paveldo DNR“ nominuota – aušrininko Martyno Jankaus sodyba* [interaktyvus], jankausmuziejus.lt, 2023 [žiūrėta 2023 m. liepos 11 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.jankausmuziejus.lt/apdovanojimu-paveldo-dnr-nominantas-ausrininko-martyno-jankaus-sodyba-pagegiu-sav/>>

46. *Į „Paveldo DNR“ šiais metais įrašyti Kamajai* [interaktyvus], Rokiškio sirena, 2023 [žiūrėta 2023 m. liepos 13 d.]. Prieiga per internetą: <<https://rokiskiosirena.lt/naujiena/aktualijos/i-paveldo-dnr-siais-metais-irasyti-kamajai>>

Paveldo komisijos 2023 m. veiklos ataskaitos priedas Nr. 1

PAVELDO KOMISIJA VIEŠOJOJE ERDVĖJE

47. Ripskytė, Loreta. *Paveldo DNR“ padėka – Jakiškių dvaro savininkei* [interaktyvus], UAB „Šiaulių Kraštas“, 2019 [žiūrėta 2023 m. liepos 14 d.]. Prieiga per internetą: < <https://www.skrastas.lt/atolankos/paveldo-dnr-padeka-jakiskiu-dvaro-savininkei> >

48. *Kviečiama teikti nusipelnčius gauti Lietuvos kultūros paveldo apdovanojimą* [interaktyvus], Alkas.lt, 2011 [žiūrėta 2023 m. birželio 10 d.]. Prieiga per internetą: < <https://alkas.lt/2023/06/10/kvieciama-teikti-nusipelncius-gauti-lietuvos-kulturos-paveldo-apdovanojima/> >

49. *Atrinkti nominantai pirmą kartą rengiamuose kultūros paveldo apdovanojimuose* [interaktyvus], 15min, 2008 [žiūrėta 2023 m. liepos 17 d.]. Prieiga per internetą: < <https://www.15min.lt/kultura/naujiena/renginiai/atrinkti-nominantai-pirma-karta-rengiamuose-kulturos-paveldo-apdovanojimuose-29-208408> >

50. *Atrinkti nominantai pirmą kartą rengiamuose kultūros paveldo apdovanojimuose* [interaktyvus], Kauno diena, 2023 [žiūrėta 2023 m. liepos 17 d.]. Prieiga per internetą: < <https://m.kauno.diena.lt/naujienos/laisvalaikis-ir-kultura/kultura/atrinkti-nominantai-pirma-karta-rengiamuose-kulturos-paveldo-apdovanojimuose-1132726> >

51. *APDOVANOJIMAI „PAVELDO DNR“: Atrinko 9 nominantus ir padalino padėkų* [interaktyvus], Pilotas.lt, 2023 [žiūrėta 2023 m. liepos 18 d.]. Prieiga per internetą: < <https://pilotas.lt/2023/07/18/architektura/paveldas/apdovanojimai-paveldo-dnr-atrinko-9-nominantus-ir-padalino-padeku/> >

52. *Tarp „Paveldo DNR“ nominantų – ir unikali Kurnėnų mokykla* [interaktyvus], Dzūkijos veidas, 2023 [žiūrėta 2023 m. liepos 19 d.]. Prieiga per internetą: < <https://dzukijosveidas.lt/2023/07/19/tarp-paveldo-dnr-nominantu-ir-unikali-kurnenu-mokykla/> >

53. *Tarp „Paveldo DNR“ nominantų – ir unikali Kurnėnų mokykla* [interaktyvus], VšĮ AlytusPlius, 2021 [žiūrėta 2023 m. liepos 19 d.]. Prieiga per internetą: < <https://m.alytusplius.lt/naujienos/tarp-paveldo-dnr-nominantu-ir-kurnenu-mokykla> >

54. *Tarp „Paveldo DNR“ nominantų – ir unikali Kurnėnų mokykla* [interaktyvus], Dainavos žodis, 2023 [žiūrėta 2023 m. liepos 19 d.]. Prieiga per internetą: < <https://www.dainavoszodis.lt/apie/paveldo-dnr> >

55. *Tarp „Paveldo DNR“ nominantų – ir unikali Kurnėnų mokykla* [interaktyvus], Dainavos žodis, 2023 [žiūrėta 2023 m. liepos 19 d.]. Prieiga per internetą: < <https://www.regionunaujienos.lt/tarp-paveldo-dnr-nominantu-ir-unikali-kurnenu-mokykla/> >

56. *Autentiškai atkurta ir įveiklinta Kurnėnų mokykla – „Paveldo DNR“ apdovanojimų įvertinimas* [interaktyvus], Alytausgidas.lt, 2022 [žiūrėta 2023 m. liepos 19 d.]. Prieiga per internetą: < <https://alytausgidas.lt/naujiena/autentiskai-atkurta-ir-iveiklinta-kurnenu-mokykla-paveldo-dnr-apdovanojimu-ivertinimas/> >

57. *Atrinkti nusipelnusieji „Paveldo DNR“ apdovanojimų* [interaktyvus], Alkas.lt, 2011 [žiūrėta 2023 m. liepos 20 d.]. Prieiga per internetą: < <https://alkas.lt/2023/07/20/atrinkti-nusipelnusieji-paveldo-dnr-apdovanojimu/> >

58. *Prie Kultūros ministerijos bus kuriama darbo grupė lietuviškam paveldui užsienyje saugoti* [interaktyvus], 15min, 2008 [žiūrėta 2023 m. liepos 23 d.]. Prieiga per internetą: < <https://www.15min.lt/kultura/naujiena/vizualieji-menai/prie-kulturos-ministerijos-bus-kuriama-darbo-grupe-lietuviskam-paveldui-uzsienyje-saugoti-929-2086828> >

Paveldo komisijos 2023 m. veiklos ataskaitos priedas Nr. 1

PAVELDO KOMISIJA VIEŠOJOJE ERDVĖJE

59. *Paveldo komisija priešinasi Lubio paminklui Plungėje, bet meras atkerta: turime spręsti patys* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023 [žiūrėta 2023 m. rugpjūčio 3 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2049284/paveldo-komisija-priesinasi-lubio-paminklui-plungeje-bet-meras-atkerta-turime-spresti-patys>>

60. *Kultūros paveldo apdovanojimams „Paveldo DNR“ nominuota aušrininko Martyno Jankaus sodyba* [interaktyvus], silokarcema.lt, 2023 [žiūrėta 2023 m. rugpjūčio 8 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.silokarcema.lt/naujiena/16257_kulturos-paveldo-apdovanojimams-paveldo-dnr-nominuota-ausrininko-martyno-jankaus-sodyba.html>

61. *Paveldo komisijos apdovanojimai – jau rugsėjo 29 dieną* [interaktyvus], Alkas.lt, 2011 [žiūrėta 2023 m. rugsėjo 26 d.]. Prieiga per internetą: <<https://alkas.lt/2023/09/26/paveldo-komisijos-apdovanojimai-jau-rugsejo-29-diena/>>

62. *Valstybinė kultūros paveldo komisija pirmą kartą organizuoja kultūros paveldo apdovanojimus* [interaktyvus], delfi.lt, 2023 [žiūrėta 2023 m. rugsėjo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.delfi.lt/kultura/naujienos/valstybine-kulturos-paveldo-komisija-pirma-karta-organizuoja-kulturos-paveldo-apdovanojimus-94639597>>>>

63. *Penktadienį LRT eteryje – Lietuvos paveldo „Oskarais“ vadinami apdovanojimai „Paveldo DNR“* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023 [žiūrėta 2023 m. rugsėjo 28 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.lrt.lt/naujienos/tavo-lrt/15/2086956/penktadieni-lrt-eteryje-lietuvos-paveldo-oskarais-vadinami-apdovanojimai-paveldo-dnr>>

64. *Dėl Bronislovo Lubio skulptūros Plungėje pasisakė ir prokuratūra* [interaktyvus], 15min, 2008 [žiūrėta 2023 m. rugsėjo 29 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/del-bronislovo-lubio-skulpturos-plungeje-pasisake-ir-prokuratura-56-2119338>>

65. *Prezidentūroje pirmą kartą vyks kultūros paveldo apdovanojimai „Paveldo DNR“* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023 [žiūrėta 2023 m. rugsėjo 29 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2088138/prezidenturoje-pirma-karta-vyks-kulturos-paveldo-apdovanojimai-paveldo-dnr>>

66. *Prezidentas dalyvauja kultūros paveldo apdovanojimuose „Paveldo DNR“* [interaktyvus], Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija, biudžetinė įstaiga, 2023 [žiūrėta 2023 m. rugsėjo 29 d.]. Prieiga per internetą: <https://lrp.lt/lt/ziniasklaidos-centras/nuotrauku-galerija/21461/prezidentas-dalyvauja-kulturos-paveldo-apdovanojimuose-paveldo-dnr/a5398?fbclid=IwAR2K8a7MSsTxFBZcBqhSqyzXn4rD84deqs9d31ztplhD1_WXDi8zjbn0os>

67. *Įteikti pirmieji kultūros paveldo apdovanojimai „Paveldo DNR“* [interaktyvus], UAB „Verslo žinios“, 2023 [žiūrėta 2023 m. rugsėjo 29 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.vz.lt/laisvalaikis/akiraciai/2023/09/29/iteikti-pirmieji-kulturos-paveldo-apdovanojimai-paveldo-dnr>>

68. *Medinės miesto architektūros muziejui Vilniuje – nacionalinis ir tarptautinis pripažinimas* [interaktyvus], [žiūrėta 2023 m. rugsėjo 29 d.]. Prieiga per internetą: <<https://vilnius.lt/lt/2023/09/29/medines-miesto-architekturos-muziejui-vilniuje-nacionalinis-ir-tarptautinis-pripazinimas/>>

69. *Prezidentūroje pirmą kartą įteikti kultūros paveldo apdovanojimai „Paveldo DNR“* [interaktyvus], 15min, 2008 [žiūrėta 2023 m. rugsėjo 29 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/kultura/naujiena/asmenybe/prezidenturoje-pirma-karta-iteikti-kulturos-paveldo-apdovanojimai-paveldo-dnr-285-2119592?utm_medium=copie>

Paveldo komisijos 2023 m. veiklos ataskaitos priedas Nr. 1

PAVELDO KOMISIJA VIEŠOJOJE ERDVĖJE

70. *Prezidentūra įvertino Kamajus už Antano Strazdo muziejų* [interaktyvus], UAB „Gimtasis Rokiškis“, 2023 [žiūrėta 2023 m. rugsėjo 29 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.grokiskis.lt/aktualijos/prezidentura-ivertino-kamajus-uz-antano-strazdo-muzieju>>

71. *Neringa ir Birštonas pažymėjo draugystės sukaktį* [interaktyvus], Vakarų ekspresas, 2023 [žiūrėta 2023 m. spalio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<https://ve.lt/aktualijos/lietuva/neringa-ir-birstonas-pazymejo-draugystes-sukakti>>

72. *Įteikti pirmieji Valstybinės kultūros paveldo komisijos apdovanojimai „Paveldo DNR“, tarp jų – ir Palangai* [interaktyvus], Palangos miesto savivaldybė, 2019 [žiūrėta 2023 m. spalio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.palanga.lt/naujienos/iteikti-pirmieji-valstybines-kulturos-paveldo-komisijos-apdovanojimai-paveldo-dnr-tarp-ju-ir-palangai/11085>>

73. *„PAVELDO DNR“ APDOVANOJIMAI: Prezidentūroje pagerbti pirmieji laureatai* [interaktyvus], Pilotas.lt, 2023 [žiūrėta 2023 m. spalio 3 d.]. Prieiga per internetą: <<https://pilotas.lt/2023/10/03/architektura/paveldas/paveldo-dnr-apdovanojimai-prezidenturoje-pagerbti-pirmieji-laureatai/>>

74. *Kultūros paveldo apdovanojimai „Paveldo DNR“* [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023 [žiūrėta 2023 m. rugsėjo 29 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000298004/kulturos-paveldo-apdovanojimai-paveldo-dnr>>

75. *Prezidentas per „Paveldo DNR“ apdovanojimus: užmegzdami gyvą dialogą su kultūros paveldu, stipriname mūsų tapatybę* [interaktyvus], regionunaujienos.lt, 2023 [žiūrėta 2023 m. rugsėjo 29 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.regionunaujienos.lt/prezidentas-per-paveldo-dnr-apdovanojimus-uzmegzdami-gyva-dialoga-su-kulturos-paveldu-stipriname-musu-tapatybe/?fbclid=IwAR07i43NK6CQZxiftetu1rHKHd0gNr2wn7HpK0uUIY1iALrRYKTC-RYN9Hc>>

76. *Prezidentūroje vykusiuose apdovanojimuose - speciali Komisijos padėka įteikta Domui Noreikai (Jonavos r.)* [interaktyvus], UAB "JONAVOS ŽINIOS", 2023 [žiūrėta 2023 m. rugsėjo 29 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.jonavoszinios.lt/naujiena/prezidenturoje-vykusiuose-apdovanojimuose-specialios-komisijos-padekos-iteiktos-domui-noreikai-jonavos-r>>

77. *Prezidentūroje pirmą kartą įteikti kultūros paveldo apdovanojimai „Paveldo DNR“* [interaktyvus], 15min, 2008 [žiūrėta 2023 m. rugsėjo 29 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/kultura/naujiena/asmenybe/prezidenturoje-pirma-karta-iteikti-kulturos-paveldo-apdovanojimai-paveldo-dnr-285-2119592?utm_medium=copied>

78. *Paskelbti Paveldo komisijos apdovanojimų „Paveldo DNR“ nugalėtojai* [interaktyvus], delfi.lt, 2023 [žiūrėta 2023 m. spalio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/kultura/naujienos/paskelbti-paveldo-komisijos-apdovanojimu-paveldo-dnr-nugaletojai-94675733?fbclid=IwAR2toDDuHbZRjOFBsw5ACAPcbNYxF3SzrSvnlhKKsmPsT5_8YaUcddbpirgo>

79. *Įteikti pirmieji Valstybinės kultūros paveldo komisijos apdovanojimai „Paveldo DNR“, tarp jų – ir Palangai* [interaktyvus], Palangos miesto savivaldybė, 2019 [žiūrėta 2023 m. spalio 2 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.palanga.lt/naujienos/iteikti-pirmieji-valstybines-kulturos-paveldo-komisijos-apdovanojimai-paveldo-dnr-tarp-ju-ir-palangai/11085?fbclid=IwAR2gfiwLzafVZnYDhK6mS9TX2ZIRI_Ur4WK6RPnqyrDjMseoGbX2S7Ahnt4>

Paveldo komisijos 2023 m. veiklos ataskaitos priedas Nr. 1

PAVELDO KOMISIJA VIEŠOJOJE ERDVĖJE

80. „Paveldo DNR“ apdovanojimuose už Inovatorių slėnio iniciatyvą nominuotas zarasiškis [interaktyvus], VšĮ Šiauliai plus, 2023 [žiūrėta 2023 m. spalio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<https://etaplus.lt/naujiena/paveldo-dnr-apdovanojimuose-uz-inovatoriu-slenio-iniciatyva-nominuotas-zarasiskis?fbclid=IwAR1UhVU5vplFo5xABPd-3JBZ-dldFmJe2cyM9NfT1tGWrgR-6qdAHn9IGtk>>

81. „Paveldo DNR“ konkurso apdovanojimas – Jakiškių dvaro savininkei [interaktyvus], UAB Šiaulių kraštas, 2019 [žiūrėta 2023 m. spalio 3 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.skrastas.lt/kultura/paveldo-dnr-konkurso-apdovanojimas-jakiskiu-dvaro-savininkei?fbclid=IwAR25pXl1tAdAYJF8WglodI9vRjw_yMZM4IGazzbBYSGRPG9C5B4yOhQWDyA>

82. Prokuratūra nusprendė: Bronislovo Lubio skulptūra statoma teisėtai [interaktyvus], laikrastisplunge.lt, 2021 [žiūrėta 2023 m. spalio 8 d.]. Prieiga per internetą: <<https://laikrastisplunge.lt/prokuratūra-nusprende-bronislovo-lubio-skulptūra-statoma-teisetai/>>

83. Atnaujintame žemėlapyje upaveldas.lt – Kauno modernizmo ženklai išėivijoje [interaktyvus], Alkas.lt, 2011 [žiūrėta 2023 m. spalio 17 d.]. Prieiga per internetą: <<https://alkas.lt/2023/10/17/atnaujintame-zemelapyje-upaveldas-lt-kauno-modernizmo-zenklai-iseivijoje/>>

84. Prezidentas: esame atsakingi už Lietuvos dvarų išsaugojimą ir atvėrimą naujam gyvenimui [interaktyvus], Alkas.lt, 2011 [žiūrėta 2023 m. spalio 24 d.]. Prieiga per internetą: <<https://alkas.lt/2023/10/24/prezidentas-esame-atsakingi-uz-dvaru-bukle/>>

85. Prezidentūra, paveldosaugininkai kviečia inicijuoti atskirą programą dvarams išsaugoti [interaktyvus], kauno.diena.lt, 2023 [žiūrėta 2023 m. spalio 24 d.]. Prieiga per internetą: <<https://m.kauno.diena.lt/naujienos/lietuva/salies-pulsas/prezidentura-paveldosaugininkai-kviecia-inicijuoti-atskira-programa-dvarams-issaugoti-1145297>>

86. „E-kultūros“ platforma (vieningas suskaitmeninto ir skaitmeninio kultūros ir audiovizualinio turinio, elektroninių paslaugų ir sklaidos portalas) [interaktyvus], Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos, 2023 [žiūrėta 2023 m. spalio 29 d.]. Prieiga per internetą: <<https://kpd.lrv.lt/lt/naujienos/e-kulturos-platforma-vieningas-suskaitmeninto-ir-skaitmeninio-kulturos-ir-audiovizualinio-turinio-elektroniniu-paslaugu-ir-sklaidos-portalas/>>

87. Paminklas B. Lubiui pastatytas, teisiniai ginčai tęsiasi [interaktyvus], UAB „Verslo žinios“, 2023 [žiūrėta 2023 m. spalio 29 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.vz.lt/laisvalaikis/akiraciai/2023/10/30/paminklas-b-lubiui-pastatytas-teisiniai-ginciai-tesiasi>>

88. Kultūros paveldo komisija apskundė prokuratūros sprendimą dėl B. Lubio paminklo [interaktyvus], jp.lt, 2021 [žiūrėta 2023 m. lapkričio 8 d.]. Prieiga per internetą: <<https://jp.lt/kulturos-paveldo-komisija-apskunde-prokuraturos-sprendima-del-b-lubio-paminklo/>>

89. Patys save išlaiko ir edukuoja: neeiliniai kauniečiai įkvepia savo pavyzdžiu [interaktyvus], kaunodiena.lt, 2023 [žiūrėta 2023 m. lapkričio 11 d.]. Prieiga per internetą: <<https://m.kauno.diena.lt/naujienos/laisvalaikis-ir-kultura/kultura/patys-save-islaiiko-ir-edukuoja-1147654>>

90. Apskundė sprendimą dėl Bronislovo Lubio paminklo [interaktyvus], laikrastisplunge.lt, 2021 [žiūrėta 2023 m. lapkričio 13 d.]. Prieiga per internetą: <<https://laikrastisplunge.lt/apskunde-sprendima-del-bronislovo-lubio-paminklo/>>

91. Lėtojo turizmo asociacija pasipuošė trimis aukso širdelėmis ir DNR kristalu [interaktyvus], aina.lt, 2023 [žiūrėta 2023 m. lapkričio 14 d.]. Prieiga per internetą: <<https://aina.lt/letojo-turizmo-asociacija-pasipuose-trimis-aukso-sirdelėmis-ir-dnr-kristalu/?fbclid=IwAR1atZbIFCTxFbHMPmAj1Uqxtcu-96xWQjb15xBKT6OXNjxAgDcBq80LROI>>

Paveldo komisijos 2023 m. veiklos ataskaitos priedas Nr. 1

PAVELDO KOMISIJA VIEŠOJOJE ERDVĖJE

92. Renginys „Lietuvai reikšmingas paveldas Amerikoje: kaip (iš)saugoti? [interaktyvus], Alkas.lt, 2011 [žiūrėta 2023 m. lapkričio 22 d.]. Prieiga per internetą:< <https://alkas.lt/2023/11/22/renginys-lietuvai-reiksmingas-paveldas-amerikoje-kaip-issaugoti/>>

93. Trečiadienį vyks diskusija apie lietuvišką paveldą JAV: kuo jis reikšmingas ir kaip jį išsaugoti? [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023[žiūrėta 2023 m. lapkričio 20 d.]. Prieiga per internetą:<<https://www.lrt.lt/lituanica/aktualijos/751/2128856/treciadieni-vyks-diskusija-apie-lietuviska-pavelda-jav-kuo-jis-reiksmingas-ir-kaip-ji-issaugoti>>

94. Išsibarsčiusį Lietuvos kultūros paveldą užsienyje bando sudėti į žemėlapi: į ką atkreipti dėmesį keliaujantiems JAV? [interaktyvus], delfi.lt, 2023[žiūrėta 2023 m. lapkričio 26 d.]. Prieiga per internetą:<<https://www.delfi.lt/kultura/naujienos/issibarsciusi-lietuvos-kulturos-pavelda-uzsienyje-bando-sudeti-i-zemelapi-i-ka-atkreipti-demesi-keliaujantiems-jav-95168933>>

95. Modernizmo ženklai išsivijoje [interaktyvus], Alkas.lt, 2011 [žiūrėta 2023 m. gruodžio 14 d.]. Prieiga per internetą:<<https://alkas.lt/2023/12/14/modernizmo-zenklai-iseivijoje/>>

96. „Lietuvių kambariai“ ir „Kultūriniai darželiai“: žvilgsnis į mažiau žinomą lietuvišką paveldą už Atlanto [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023[žiūrėta 2023 m. gruodžio 12 d.]. Prieiga per internetą:< <https://www.lrt.lt/lituanica/pasaulio-lietuviu-balsas/753/2154213/tarpukario-lietuvos-testinumo-zenklu-beieskant-paminklai-dariui-ir-girenui-iskilo-cikagoje-ir-niujorke>>

97. V. Ščiglienė sieks antros kadencijos [interaktyvus], kaunodiena.lt, 2023 [žiūrėta 2023 m. gruodžio 21 d.]. Prieiga per internetą:<<https://m.kauno.diena.lt/naujienos/lietuva/salies-pulsas/v-sciigliene-sieks-antros-kadencijos-1153754>>

98. Valstybinei kultūros paveldo komisijai antrą kadenciją vadovaus Ščiglienė [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023[žiūrėta 2023 m. gruodžio 23 d.]. Prieiga per internetą:<<https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/2157277/valstybinei-kulturos-paveldo-komisijai-antra-kadencija-vadovaus-sciigliene>>

99. Valstybinei kultūros paveldo komisijai antrą kadenciją vadovaus Ščiglienė [interaktyvus],15min, 2008 [žiūrėta 2023 m. gruodžio 23 d.]. Prieiga per internetą:<<https://www.15min.lt/kultura/naujiena/asmenybe/valstybinei-kulturos-paveldo-komisijai-antra-kadencija-vadovaus-v-sciigliene-285-2165798>>

100. Nepriklausomos Lietuvos kūrybos tęsinys už Atlanto laukia, kol jį atras [interaktyvus], UAB Lrytas, 2023 [žiūrėta 2023 m. gruodžio 26 d.]. Prieiga per internetą:<<https://www.lrytas.lt/kultura/istorija/2023/12/26/news/ieskant-tarpukario-lietuvos-testinumo-zenklu-lietuviu-kambariai-ir-kulturiniai-darzeliai-jav-29759629>>

101. Paryžiaus įvaizdį kūrusios nuotraukos, nacių siuntinę paveikslai ir avangardinio Vilniaus vaizdai – litvakų paveldas užsienyje“ [interaktyvus], Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2023[žiūrėta 2023 m. gruodžio 26 d.]. Prieiga per internetą:<<https://www.lrt.lt/lituanica/pasaulio-lietuviu-balsas/753/2160291/paryziaus-ivaizdi-kurusios-nuotraukos-nacius-siuntine-paveikslai-ir-avangardinio-vilniaus-vaizdai-litvaku-paveldas-uzsienyje>>

Paveldo komisijos 2023 m. veiklos ataskaitos priedas Nr. 2

PAVELDO KOMISIJOS NUOTRAUKŲ GALERIJA

Paveldo komisijos išvažiuojamasis posėdis į Verkių dvaro sodybą

Išvyka į Kauną

PAVELDO KOMISIJOS NUOTRAUKŲ GALERIJA

Paveldo komisijos darbo vizitas į Klaipėdos kraštą

Paveldo komisijos 2023 m. veiklos ataskaitos priedas Nr. 2

PAVELDO KOMISIJOS NUOTRAUKŲ GALERIJA

Paveldo komisijos išvažiuojamasis posėdis į kultūros paveldo objektus (apdovanojimų „Paveldo DNR“ kontekste)

PAVELDO KOMISIJOS NUOTRAUKŲ GALERIJA

Interaktyvus renginys „Neatskleistas paveldo DNR“

Diskusija apie savivaldybių ir bendruomenių vaidmenį paveldosaugoje

PAVELDO KOMISIJOS NUOTRAUKŲ GALERIJA

Pirmą kartą organizuoti Paveldo komisijos apdovanojimai „Paveldo DNR“

